

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Е.Н. Агаєв

студент 4 курсу спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Важливим вектором удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо формування та реалізації молодіжної політики є розширення координаційної взаємодії. Особливо важливим цей аспект стає в процесі об'єднання територіальних громад (ОТГ), так як значна кількість новостворених ОТГ відчуває «кадровий голод», отож для розбудови власної діяльності важливим також є обмін досвідом, що передбачає значну кількість зв'язків.

Щодо класифікації координаційної взаємодії, то за результатами вітчизняного та світового досвіду можна визначити такі типи: внутрішня (між об'єднаними в один структурний підрозділ цільовими напрямками, всередині суб'єкта МП), зовнішня (з іншими структурними підрозділами, рівнями); міжвідомча (між органами влади), міжсекторна (між членами трьох секторів: публічного, громадського та бізнес).

Цей перелік можна продовжувати оперуючи різними класифікаційними ознаками, однак, саме ці вирізняють 3-поміж інших найсуттєвіші групи.

Визначено ключові форми взаємодії, що рекомендовано до використання всім суб'єктам, до них віднесено: обмін письмовою та усною інформацією; проведення спільних заходів (конференції, робочі зустрічі, наради, засідання за круглим столом, семінари, тренінги тощо); підведення підсумків роботи; підготовка методичних рекомендацій.

Найпоширенішими інструментами при здійсненні координаційної взаємодії на місцевому рівні є: молодіжні програми; молодіжні дорадчі ради; координаційні ради з питань молодіжної політики.

Нині на місцевому рівні наявні молодіжні цільові програми, які мають низку суттєвих недоліків, дійсно в частині джерел фінансування передбачено участь представників всіх трьох секторів, водночас для забезпечення їх участі в цій частині важливим є їх залучення до процесу розробки відповідної цільової програми. Саме в цільових програмах можливо чітко регламентувати забезпечення координаційної взаємодії, її форми. Враховуючи норми чинного законодавства, порядок розробки та затвердження цільових програм дещо ускладненим все ще залишається долучення широкого кола учасників до процесу розробки та реалізації молодіжних програм. В ситуації, коли 87% молодих мешканців громади не відвідують та не цікавляться проведеними заходами, виникає гостра потреба в переорієнтації на інтереси відповідної цільової групи. Це актуалізує проведення консультативних форм

взаємодії: опитувань (на сайтах ОМС, на вулицях міст); анкетувань (у навчальних закладах формальної та неформальної освіти); створення дорадчо-консультаційних органів; експертування проектів відповідних програм, планів заходів тощо представниками громадськості; удосконалення та розширення механізмів громадського контролю.

Майже половина мешканців готова долучатися до заходів, що проводяться на території їх населеного пункту, отже, для збільшення реального позитивного показника необхідно застосовувати якомога більше координаційних інструментів, що надасть змогу:

- забезпечити відповідність запланованих у програмах заходів інтересам цільової категорії населення;
- підвищити рівень поінформованості населення щодо поточних молодіжних заходів;
- стимулювати громадську активність молоді, формування активної позиції участі в житті громади.

Однак, не лише участь громадського сектору є надзвичайно важливою. Так, в рамках міжсекторної взаємодії важливим також є налагодження співпраці суб'єктів місцевого самоврядування Одеської області з якомога ширшим колом бізнес-структур. Враховуючи, що для молоді гідне робоче місце та заробітна плата є чи не найгострішою проблемою, саме співпраця з бізнесом надасть змогу втримати молодих жителів у громаді. Так, за рахунок такої співпраці суб'єкти місцевого самоврядування Одеської області можуть:

- стати «посередниками» у зв'язку між бізнесом, якому потрібні спеціалісти належної кваліфікації та молоддю, яка шукає гідне робоче місце (проведення «Ярмарку професій», тренінгів, зустрічей з успішними місцевими бізнесменами, з успішно працевлаштованою молоддю тощо);
- здійснювати цільову підготовку спеціалістів відповідного профілю, опираючись на кон'юнктуру місцевого ринку праці, (проведення профорієнтації серед молоді, вивчення потреб бізнесу в певних категоріях професій, цільове навчання молоді за рахунок коштів місцевих бюджетів та за рахунок бізнесу тощо);
- знайти додаткові джерела фінансування для реалізації молодіжних проектів (залучення спонсорських коштів до проведення масових молодіжних розважальних заходів, соціальних акцій);
- розбудувати молодіжну інфраструктуру (шляхом стимулювання інвестування в об'єкти молодіжної інфраструктури, сприяння розвитку бізнесу у напрямку розширення освітньої (заклади неформальної освіти, спортивні зали, студії мистецтв), розважальної та культурної спрямованості).

Саме проблема молодіжної інфраструктури, на наш погляд, стане досить гостро після завершення процесу об'єднання територіальних громад Одеської області. Нині у невеликих населених пунктах така інфраструктура майже відсутня, більшість молоді проживає у міських населених пунктах, а ті, хто проживають у сільських здебільшого прагнуть перебраться до міста. Це, в першу чергу, обумовлено відсутністю молодіжної інфраструктури, перспектив працевлаштування та кар'єрного зростання. Як уже зазначалося, після об'єднання питання молоді вбачається не першочерговим, що призвело до того, що лише 13% молодих мешканців новостворених ОТГ Одеської області відчули позитивні зміни у МП. Якщо не акцентувати увагу на молодіжних проблемах то урбанізаційна тенденція продовжуватиметься, що не дозволить у довгостроковій перспективі забезпечити сталий розвиток новостворених громад Одеської області.

Дійсно, розробляючи молодіжні програми необхідно опиратися на реальні потреби молоді та аналіз наявної ситуації у громаді, разом з тим для реалізації такої програми важливим є чітке визначення форм міжсекторної та міжвідомчої взаємодії та зазначення переліку суб'єктів, яких прагнуть залучити до цього процесу.

На місцевому рівні окрім координації між суміжними структурами необхідною також є координація з відповідними органами державної влади (ОДА, РДА).

Здебільшого окремого структурного підрозділу молодіжної політики не створюють (лише відділи), поєднуючи його із суміжними напрямками. З одного боку така ситуація спрощує процедуру координації між суміжними цільовими підрозділами, однак не нівелює необхідності координації з іншими структурними підрозділами, що не входять до гуманітарних департаментів.

Узагальнюючи підходи до формування координаційних рад з МП можна виокремити такі підходи: координаційна рада з питань молодіжної політики, координаційна рада з питань оздоровлення дітей, реалізації молодіжної політики та розвитку фізичної культури і спорту; координаційна рада з питань патріотичного виховання; координаційна рада з питань молодіжної політики, жінок, сім'ї, культури та спорту.

Як бачимо, перелік таких рад є не досить значним, хоча поки мова про їх дієвість не йде. Відтак, можна зробити висновок, що такий інструмент лише починає поширюватись на території України, що, в свою чергу, зустрічає низку перешкод за рахунок неготовності до співпраці представників та низької активності молоді. Разом з тим, наголосимо на важливості поширення позитивного досвіду функціонування таких рад, можливості імплементації фінського досвіду тощо.

Також актуальним є забезпечення взаємодії між територіальними громадами. Аналіз цільових програм, практичної реалізації взаємодії, звітів щодо реалізації МП, соціологічних опитувань молоді за регіонами демонструє значну диверсифікацію населених пунктів за якістю реалізації МП. Тому обмін досвідом між громадами є актуальним, а налагодження взаємодії між сусідніми громадами надасть змогу розширити ресурсний та кадровий потенціал.

Література:

1. Мотречко В. В. Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної політики в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2015. – Вип. 2 (62). – С. 151–156
2. Dobrianska N., Nikoliuk O., Lebedieva V. (2019) Organizational and economic measures of tourism development on the example of the Avangard United Territorial Community of Odessa region // Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 3. P. 88-96. doi: 10.15673/fie.v11i3.1466
3. Мотречко В. В. Взаємодія органів публічної влади в процесі формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні. Збірник наукових праць ДонДУУ «Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін». Серія «Державне управління». Т. XIX, вип. 305. Маріуполь, ДонДУУ, 2018. С. 37-49
4. Брюшкова Н.О., Ніколюк О.В., Удовиця О.Ф. (2020) Особливості прийняття управлінських рішень в публічному управлінні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1605>. DOI: [10.32702/2307-2156-2020.3.39](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.3.39)

ПОНЯТТЯ І ПРИНЦИПИ, МЕТА ТА ФУНКЦІЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

І.М. Бабська

студентка 3 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій,

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку

Одеський національний політехнічний університет,

м. Одеса

Основою управління підприємством є особливий вид інтелектуальної діяльності, що застосовує різноманітні засоби і методи впливу на процеси, пов'язані з ефективним функціонуванням підприємств. Організація управління – один із чинників розвитку економіки, через неї реалізується дія об'єктивних законів функціонування ринку; вона є передумовою суспільного виробництва.

Актуальність полягає в тому, що саме структура організації повинна надавати реалізацію її стратегії, взаємодію організації із середовищем та ефективно рішення задач організації. Задача менеджерів при цьому полягає в тому, щоб обрати ту структуру, яка найкраще відповідає цілям підприємства.

Мета роботи: дослідження та аналіз організаційних структур підприємства, поняття, принципів та функцій управління.

Організація управління – одна із умов розвитку економіки, через неї здійснюється дія законів функціонування ринку [1].

Під структурою управління розуміється сукупність взаємопов'язаних елементів, що здійснюють функціонування і розвиток організації.

Усі принципи управління умовно можна поділити на дві групи:

1. Системотехнічні, які відображають закони побудови та функціонування систем управління;

2. Соціально-економічні, що відбивають закони розвитку суспільства економіки та виробництва.

Головні принципи управління:

1. Організаційна структура управління повинна здійснювати мету і завдання організації, бути підлеглий виробництву і його потребам.

2. Слід знати оптимальний розподіл праці між органами управління і окремими робітниками, що забезпечує творчий характер роботи і нормальне навантаження, а також конкретну спеціалізацію [2].

Сутність управління відкривається через його функції, до яких можна віднести наступні:

1. Прогнозування діє за допомогою засобів логічного, соціологічного, статистичного, економічного характеру. На основі висновків, прогнозування дає можливість розробляти впливають на суспільний розвиток, дозволяє не тільки формулювати найбільш важливі завдання, але і шукати шляхи їх вирішення.

2. Планування – це процес підготовки сукупності рішень для дій в майбутньому, які спрямованих на досягнення цілей за допомогою конкретних засобів.

Мета управління – заздалегідь визначений результат, на досягнення якого спрямовані засоби і методи регулювання економіки.

Основна мета менеджменту підприємства полягає у виробленні та прийнятті рішень, необхідних для ефективного функціонування всіх виробничих підрозділів, а також в ліквідації збою і будь-якого незапланованого відхилення на етапі виробничого циклу [3].

Функції управління розкривають конкретний зміст управлінської діяльності як самого менеджера, так і апарату управління, характеризують вид цієї діяльності.

Головними ознаками для класифікації функцій управління є:

– вид управлінської діяльності, що дозволяє відрізнити одну роботу від іншої в процесі поділу управлінської праці;

– спрямованість видів діяльності на керований об'єкт чи фактори зовнішнього середовища [4].

Таким чином, структура управління включає в себе всі цілі, розподілені між конкретними ланками, зв'язки між якими забезпечують координацію окремих дій по їх виконанню. Тому її можна розглядати як процес реалізації структурних зв'язків системи управління. Зв'язок структури управління з ключовими поняттями - його метою, функціями, процесом, механізмом функціонування, людьми і їх повноваженнями, свідчить про її величезний вплив на всі сторони управління. Тому менеджери всіх рівнів приділяють велику увагу принципам і засобам формування структур, вибору типу або комбінації виглядів структур, вивченню тенденцій в їх побудові і оцінці їхньої відповідності меті, що вирішуються задачами. На підставі усього вище сказаного, можна дати основну характеристику організаційній структурі, визначивши декілька положень, що визначають її значимість в управлінні організацією: організаційна структура управління підприємства забезпечує виконання усіх функцій менеджменту; структура організації визначає права й обов'язки на управлінських рівнях; від організаційної структури залежить ефективна діяльність підприємства, його ефективність і процвітання; структура, прийнята в конкретній формі, визначає організаційну поведінку її працівників, тобто стиль менеджменту і якість роботи колективу. Теперішній етап розвитку економіки України ставить нові вимоги до побудови організаційних структур управління підприємствами. Так, забезпечення великих можливостей для підприємництва надає необхідність наступних змін в організаційній структурі: посилення функцій, зв'язаних з маркетингом; підвищення ролі стратегічного планування (всупереч переважаючим в даний час функціям оперативного управління) на вищих рівнях управління; здійснення системної оцінки керівних кадрів з врахуванням комплексних результатів їх праці, а також мотивації; тісну взаємодію між торговельно-збутовими підрозділами, відділами, які займаються технічним розвитком і керівництвом підприємства [5].

Література:

1. Єрмошенко М. Менеджмент : Навчальний посібник/ Микола Єрмошенко, Сергій Єрохін, Олег Стороженко,; Національна академія управління. -К.: Національна академія управління, 2006. -655 с.
2. Осовська Г. Менеджмент організацій : Навчальний посібник/ Галина Осовська, Олег Осовський,. -К.: Кондор, 2005. -853 с.
3. Менеджмент: теоретичні основи і практикум : Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти/ Олег Гірняк, Петро Лазановський,. -К.: Магнолія плюс; Львів: Новий Світ-2000, 2003. -334 с.
4. Крушельницька О.В. Мельничук Д.П. Управління персоналом: Навчальний посібник. — К., «Кондор». — 2003.-296
5. Акбердин Р. З., Кибанов А. Я. "Вдосконалення структури, функцій і економічних взаємовідносин управлінських підрозділів підприємств при формах господарювання". Навчальна допомога. - М.: ГАУ, 1993г.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Т. В. Безкровна

*студентка 1 курсу, Філософський факультет, Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

В. В. Вертель

*студент 1 курсу, Філософський факультет, Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

Наукові керівники:

Ситник Г. П.

д. наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління

Зубчик О.А.

*д. наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державного управління
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

Аналіз антропогенного циклу кругообігу речовин підтверджує, що для безперервного його функціонування потрібно постійно і в зростаючій кількості споживати первинні відновні та невідновні ресурси, оскільки постійно зростають потреби суспільства. Рациональне природокористування передбачає господарювання таким чином, щоб забезпечити відтворення природних ресурсів, тому їх використання має бути науково обґрунтованим, рационально обмеженим і узгодженим з відповідними службами, які здійснюють моніторинг за їх використанням.

Використання невідновних природних ресурсів має обмежуватися і базуватися на самообмежувальному мінімумі, з одного боку, а з іншого – необхідно бережливо і рационально використовувати вже видобуті корисні копалини, глибоко переробляти виготовлені з них продукти та предмети вжитку, своєчасно їх відновлювати. Відходи предметів, які повністю вийшли з ужитку, необхідно збирати й переробляти у вигляді вторинних матеріальних ресурсів.

З метою більш ефективного та рационального використання природних ресурсів Україні необхідно здійснити реструктуризацію економіки, спрямувавши її в бік зменшення використання матеріальних і енергетичних ресурсів та самозабезпечення. Водночас потрібно використовувати сучасні найбільш ефективні безвідходні і маловідходні технології в усіх галузях економіки. Концепція рационального природокористування і національної екологічної доктрини як підґрунтя розвитку екологічного менеджменту має базуватися на таких принципах:

– забезпечення сталого розвитку на засадах врахування економічної і екологічної безпеки України та її регіонів;

– системність і комплексність у здійсненні стратегії розвитку системи екологічного управління;

– послідовність та цілеспрямованість у процесі розробки системної стратегії розвитку системи екологічного управління і при впровадженні конкретного організаційно-економічного механізму на кожному етапі її становлення;

– орієнтація у управлінні довкіллям на основоположні екологічні цінності, розбудова системи екологічного виховання й освіти, захист навколишнього природного середовища.

Тільки таким чином Україна зможе зайняти місце в світовому економічному просторі, забезпечити гідний рівень економічної та екологічної безпеки.

Екологічна політика держави реалізується через цільові національні, державні та регіональні програми. Так, наприклад, у Національній енергетичній програмі України до

2030 р. прийнято стратегію екологізації паливно-енергетичного комплексу (ПЕК). Ця програма базується на концепції поетапного здійснення процесу екологізації залежно від пріоритетності заходів та їхньої еколого-економічної ефективності [4].

Екологічна політика України буде ефективною, якщо при її формуванні і реалізації послідовно і до кінця буде витриманий критерій обґрунтованості та оперативності. Зокрема, як зазначає Н. Нестерова, проект Закону України «Про внесення змін до Водного і Земельного кодексів України щодо земель водного фонду» [2] був спрямований на вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у зв'язку зі встановленням меж прибережних захисних смуг уздовж річок, струмків (потічок), морів, морських заток і лиманів, навколо озер, ставків та водосховищ у межах водоохоронних зон. Проте, лише на початку 2016 р. він потрапив на розгляд профільного комітету Верховної Ради України. Як показує досвід, між законодавчо-нормативним забезпеченням цієї політики та її практичною реалізацією проходить занадто багато часу і актуальність невідкладних заходів втрачається. Основні зусилля сьогодні мають бути спрямовані на те, щоб не допустити погіршення екологічної ситуації.

Все це та багато іншого зумовило необхідність розроблення і прийняття нового стратегічного документа на довгострокову перспективу – Стратегію національної екологічної політики України. Так, 17 жовтня 2007 року розпорядженням Кабінету Міністрів України зроблено перші кроки у цьому напрямі, тобто схвалено Концепцію національної екологічної політики України на період до 2020 року.

Проблема екологічної безпеки набуває геополітичного характеру, впливає на формування екологічної політики та прийнятті державно-управлінських рішень на світовому рівні, що у свою чергу формує причинно-наслідковий зв'язок між такими взаємозв'язаними чинниками як політика, екологія та національна безпека [3]. Доречним у даному контексті буде досвід США, коли фундаментом сучасної екологічної стратегії стало сприяння великих ІТ-компаній щодо технологічної інноваційної діяльності. Так лише корпорація Intel вкладає щороку близько 6 млрд. доларів США у дослідження і розробку проектів і концепцій, присвячених екології, охороні здоров'я.

Насамперед реформування вимагає сам підхід до фінансування даної галузі [1]. Допоки фінансування відбуватиметься лише за централізованим принципом ситуація мало зміниться. Перекося у регулюванні траплятимуться постійно, причому там, де й передбачити буде неможливо. Взяти хоча би, до прикладу, стихійні природні катаклізми, масові пожежі, аварії на об'єктах з небезпечними викидами, тощо. Отже, для формування ефективної політики природокористування необхідно не лише щорічне передбачення у державному бюджеті певних сум на фінансування природоохоронної галузі, а інноваційних підходів до пошуку шляхів вирішення скрутних питань.

Література:

1. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] // Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> 212
2. Проект Закону України «Про внесення змін до Водного і Земельного кодексів України щодо земель водного фонду» (реєстраційний № 2183а від 31.05.2013р.). – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47201&pf35401=264330>
3. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційноправові засади) : підручник / Г. П. Ситник. – К.: НАДУ, 2012. – 544 с.
4. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sd4ua.org/wpcontent/uploads/2015/02/Strategiya-stalogo-rozvytku-Ukrayiny-do-2030-roku.pdf>

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

А.О. Бондаренко

студентка 5 курсу Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Сита Є.М.

*к.е.н., доцент кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Демократизація суспільства, децентралізація владних повноважень на засадах субсидіарності є на сьогодні пріоритетами серед реформ в Україні. Оскільки нові тенденції у державному будівництві нашої країни, становлення інститутів громадянського суспільства, оптимізація системи публічного управління обумовлюють нові умови реалізації децентралізації за умови збереження ідей правової держави. Модернізація публічної влади повинна відбуватися у напрямі створення клієнтоорієнтованої системи публічного управління, яка буде невід'ємним елементом механізму соціальнополітичного захисту населення, фактором підвищення його соціальної і політичної активності.

У теоретичних і практичних дослідженнях поняття «децентралізація» є багатоаспектним та розглядається різнопланово. На семантичному рівні децентралізація (від латинського *de* – протиставлення, *centralis* – центральний) трактується як знищення, ослаблення або скасування централізації [1]. Тобто – це система розподілу 6 функцій і повноважень між державним і місцевими рівнями управління із розширенням прав останніх. Роль децентралізації управління в процесах становлення інституту місцевого самоврядування є визначальною. Адже децентралізація є своєрідною системою управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до органів місцевого самоврядування [2].

До основних завдань, що лежать в основі децентралізації варто віднести: передачу повноважень від органів виконавчої влади на рівень територіальних громад і закріплення за ними достатніх фінансових ресурсів; чітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади та між різними рівнями органів місцевого самоврядування; посилення відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування за свої рішення перед виборцями і державою.

Головне завдання на сучасному етапі українського державотворення полягає саме в тому, щоб, не послабивши процеси формування ефективної державної влади в країні, надати органам місцевого самоврядування такий обсяг повноважень, який дозволив би їм реально задіяти громадянську ініціативу і активність в управлінні на місцевому та регіональному рівні. Принцип важливості забезпечення розвитку громадянського суспільства є одним з ключових, що постулюється, зокрема, в такому засадничому документі, як Європейська хартія місцевого самоврядування. В Європейській хартії місцевого самоврядування чітко зазначається, що демократичне право громадян на участь в управлінні державними справами «найбільш безпосередньо може здійснюватися саме на місцевому рівні, а існування місцевих влад, наділених реальними функціями, може забезпечити ефективне і близьке до громадянина управління. З цього випливає необхідність існування місцевих влад, які мають створені на демократичній основі директивні органи і широку автономію щодо своїх функцій, шляхи і засоби здійснення цих функцій, а також ресурси для їх виконання» [3]. Звичайно, в документі не описуються конкретні механізми, напрями і технології правового, адміністративного, ресурсного забезпечення такої управлінської спроможності, функціональності та ефективності місцевої влади. Кожна європейська країна розробляє власний шлях реалізації загальних принципів. Україні ще тільки належить розробити стратегію владної децентралізації та почати реалізовувати конкретні технології активізації громадянського суспільства, яке має стати

основною силою розвитку та успішності місцевих громад.

Однак більшість повноважень реалізується органами і посадовими особами місцевого самоврядування. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» окремо закріплює повноваження представницьких органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, посадових осіб місцевого самоврядування, розрізняючи власні й делеговані повноваження. Слід зазначити, що незважаючи на те, що система місцевого самоврядування в Україні вже набула певних сталих форм, це не означає недоцільності її подальшого розвитку. Зараз відбувається постійний пошук можливостей підвищити ефективність цієї системи [4].

Отже, на нашу думку, в Україні необхідно виробити нову управлінську ідеологію, спрямовану на оновлення адміністративної культури, готовності управлінського персоналу до прийняття рішень в умовах зростаючої свободи дій та підвищення особистої відповідальності з орієнтацією на служіння громадянам. Слід ідентифікувати, стандартизувати та оприлюднити певні види державних послуг з метою їх поліпшення і спрощення порядку надання (дерегуляція), делегування повноважень іншим управлінським рівням та секторам (децентралізація і деконцентрація) та удосконалити механізм оскарження дій державних службовців.

Децентралізація публічного управління має здійснюватися в межах цілісного пакету політичних, економічних, соціальних реформ, спрямованих на перетворення України в сучасну європейську країну. Відповідно, потребуватиме внесення змін Закон «Про місцеве самоврядування в Україні», втратить чинність Закон «Про місцеві державні адміністрації», що вимагатиме нормативного регулювання та детальної регламентації на рівні спеціального закону статусу префекта, а в перспективі бажано прийняти Закон «Про статус області та регіональне самоврядування». Необхідним є розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів.

Варто зазначити, що будь-які зміни несуть за собою низку проблем і ризиків, які треба подолати задля досягнення бажаного результату. Так, наслідком реформи із децентралізації влади в Україні попри труднощі, які виникають в процесі її впровадження, має стати формування нової демократичної моделі управління, орієнтованої на збільшення повноважень територіальних громад. Впровадження децентралізації сприятиме посиленню демократії в державі та формуванню громадянського суспільства. У результаті реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади основою нової системи місцевого самоврядування мають стати об'єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, у тому числі, виконавчими органами рад. Реформування має сприяти поліпшенню життя українських громадян, розбудови правової, сучасної, ефективної, конкурентоспроможної держави.

Література:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) [Електронний ресурс]: проект Закону. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812.
2. Концепція реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні. Науково-практичний посібник. / Упоряд. О. В. Бейко, А. К. Гук, В. М. Князев / За ред. М. О. Пухтинського, В. В. Толкованова. – К.: Крамар, 2003. – 396 с.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (редакція на 01.01.2017 р. підстава 1774-19) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> – Назва з екрану.
5. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика [Електронний ресурс] / О. Скрипнюк // Віче : громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – № 12. – С. 22–24. – Режим доступу : www.viche.info

УСПІХИ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Буковський Д.А.,

студент 4 курсу Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Добрянська Н.А.,

д.е.н., професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Процес децентралізації стосується кожного українця, даючи можливість обирати авторитетну місцеву владу, що покликана забезпечити розвиток територій, створити транспортну, освітню, медичну та житлово-комунальну інфраструктуру. Реформа децентралізації дозволяє громадам на власний розсуд розпоряджатися місцевим бюджетом, що дозволяє стати рушієм якісних перетворень в регіонах. До того ж, децентралізація прискорює хід реформ, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послугах, енергоефективності тощо[1].

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно.

Фахівці галузі державного управління, юристи, політики, державні службовці активно обговорюють реформу децентралізації та її вплив на розвиток територій. Серед науковців, які досліджували дане питання, слід виділити: Т.М. Барановська, П.М. Любченко, П.Д. Біленчук, Ю.П.Битяк, А.Й. Бучинська, О.В.Кузьменко, С.В.Шевчук, Н.М.Кондрацька, І.А. Грицяк, Ю.А.Тихомиров, М.В.Харитончук, К.О. Линьов, О.Є.Оболенський та інші.

Напрямок і логіка реформи місцевого самоврядування були визначені в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженій Урядом 1 квітня 2014 року[2].

Були також потрібні зміни до Конституції, які вносились у президентському законопроекті у межах чинної Конституції. Тоді до моменту початку децентралізації існували чотири адміністративні рівні — це село/район міста — район чи місто — область — країна. Багато сіл були надто малі, щоб надавати своїм мешканцям якісні публічні послуги. Реформа децентралізації передбачає створення Об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які отримають для цих потреб значні бюджети[1].

Нині в Україні налічується вже 1029 об'єднаних територіальних громад, до яких увійшли майже 4500 колишніх місцевих рад. Активно запрацював інститут старост(посадові особи місцевого самоврядування, що представляють інтереси всіх жителів сіл в ОТГ), що налічує 800 старост[3].

Якщо говорити про позитивні моменти реформи децентралізації, то слід акцентувати увагу на наступних моментах:

– ключова перевага нового статусу громад полягає у вагомому зростанні фінансових ресурсів, якими вони можуть розпоряджатися. Пов'язаний із цим привілей полягає у здатності посадовців ОТГ вирішувати проблеми своїх громад, які накопичувались роками і на які постійно бракувало коштів. Найбільше коштів ОТГ витратили на потреби, пов'язані з ремонтом і будівництвом інфраструктури в їхніх громадах. Зокрема, найчастіше гроші, отримані в результаті фінансової децентралізації, вкладались у ремонт доріг утримання закладів освіти , благоустрій територій та ремонт і реконструкцію закладів соціально-культурної сфери . Доволі поширеною практикою в ОТГ були також заходи з енергозбереження , покликані зекономити кошти в майбутньому;

- разом із додатковими фінансовими ресурсами ОТГ отримали змогу освоювати нові повноваження. Усі громади зазначили, що їхні ОТГ вже отримали нові повноваження. У всіх випадках це були повноваження у сфері освіти, тоді як повноваження в інших сферах ОТГ освоювали по-різному: переважна більшість зазначили освоєння повноважень у сфері надання адміністративних послуг, трохи більше половини – у сфері охорони здоров'я, близько половини – у сфері соціального захисту;
- мешканці ОТГ почали дужче контролювати дії місцевої влади та намагаються брати активнішу участь у процесі вироблення рішень. Тобто змінюється свідомість громадян, яким не байдужа доля їх громади;
- реформа децентралізації сприяє якісному покращенню життєвого середовища для мешканців громад, створенню реальних умов для всебічного розвитку територій та людських ресурсів, формування засад дієвого місцевого самоврядування;
- високий рівень використання інструментів співробітництва між громадами. Громади все більше і більше співпрацюють разом: діляться досвідом, вирішують спільні питання, готують спільні проекти тощо;
- посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед громадою (зниження корупції);
- у результаті бюджетної децентралізації місцеве самоврядування істотно збільшило свої бюджети, а бюджети ОТГ зросли в кілька разів у порівнянні із сумами бюджетів громад, що увійшли до ОТГ;
- наближеність місцевих органів влади до населення та формування ефективних каналів комунікацій;
- підвищення прозорості прийняття управлінських рішень в бюджетній сфері; більш гнучка система регулювання, а також відсутність бюрократії, характерної для централізованого управління[3].

Отже, реформа децентралізації – це засіб ефективного місцевого самоврядування в Україні. Вона дозволяє місцевій владі бути ближчою до населення, до їх нагальних проблем та швидко приймати управлінські рішення. Реформа дозволяє кожному мешканцю громади реалізувати своє право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, розвинену інфраструктуру тощо. Проте потрібно пам'ятати, що успіх реформи децентралізації залежить саме від людей, які живуть і працюють в цих громадах.

Література:

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 1.04.2014 р. № 333-р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Д. А. Буковський

студент 4 курсу Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Сима Є.М.

*к.е.н., доцент кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Сьогодні в Україні відбуваються трансформаційні процеси в системі адміністративно-територіального устрою задля підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування. Україна як демократична держава, що обрала курс на євроінтеграцію, одним із трьох першочергових напрямів реформ визначила саме децентралізацію. За оцінками українських і міжнародних експертів саме реформа децентралізації вважається найуспішнішою з українських реформ. Тому що без дієвої та ефективної системи органів місцевого самоврядування неможливо вийти на новий рівень в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і регіонів, підвищити рівень та якість життя більшої частини громадян України[1].

Напрямок і логіка реформи місцевого самоврядування були визначені в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженої Урядом 1 квітня 2014 року. З часу затвердження Концепції сформовано базову правову рамку для проведення реформи, яка включає такі основні напрямки: адміністративно-територіальна реформа, фіскальна децентралізація, розширення повноважень органів місцевого самоврядування, реформа державної регіональної політики [2].

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем.

Були також потрібні зміни до Конституції, які вносились у президентському законопроекті у межах чинної Конституції. Тоді до моменту початку децентралізації існували чотири адміністративні рівні — це село/район міста — район чи місто — область — країна. Багато сіл були надто малі, щоб надавати своїм мешканцям якісні публічні послуги. Реформа децентралізації передбачає створення Об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які отримують для цих потреб значні бюджети. Для заохочення цих громад були надані так звані фіскальні стимули — 60% податку на доходи фізичних осіб та 10% податку на прибуток лишаються в громаді. А також субсидії та субвенції для розвитку інфраструктури [3].

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно.

Якщо говорити про позитивні моменти реформи децентралізації, то слід акцентувати увагу на наступних моментах:

– ключова перевага нового статусу громад полягає у вагомому зростанні фінансових ресурсів, якими вони можуть розпоряджатися. Пов'язаний із цим привілей полягає у здатності посадовців ОТГ вирішувати проблеми своїх громад, які накопичувались роками і на які постійно бракувало коштів. Найбільше коштів ОТГ витратили на потреби, пов'язані з ремонтом і будівництвом інфраструктури в їхніх громадах. Доволі поширеною

практикою в ОТГ були також заходи з енергозбереження, покликані зекономити кошти в майбутньому;

– разом із додатковими фінансовими ресурсами ОТГ отримали змогу освоювати нові повноваження. Усі громади зазначили, що їхні ОТГ вже отримали нові повноваження. У всіх випадках це були повноваження у сфері освіти, тоді як повноваження в інших сферах ОТГ освоювали по-різному: переважна більшість зазначили освоєння повноважень у сфері надання адміністративних послуг, трохи більше половини – у сфері охорони здоров'я, близько половини – у сфері соціального захисту;

– мешканці ОТГ почали більше контролювати дії місцевої влади та намагаються брати активнішу участь у процесі вироблення рішень. Тобто змінюється свідомість громадян, яким не байдужа доля їх громади;

– реформа децентралізації сприяє якісному покращенню життєвого середовища для мешканців громад, створенню реальних умов для всебічного розвитку територій та людських ресурсів, формування засад дієвого місцевого самоврядування;

– високий рівень використання інструментів співробітництва між громадами. Громади все частіше співпрацюють разом: діляться досвідом, вирішують спільні питання, готують спільні проекти тощо;

– посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед громадою (зниження корупції);

– у результаті бюджетної децентралізації місцеве самоврядування істотно збільшило свої бюджети, а бюджети ОТГ зросли в кілька разів у порівнянні із сумами бюджетів громад, що увійшли до ОТГ;

– наближеність місцевих органів влади до населення та формування ефективних каналів комунікацій;

– підвищення прозорості прийняття управлінських рішень в бюджетній сфері;

– більш гнучка система регулювання, а також відсутність бюрократії, характерної для централізованого управління [1].

Таким чином, процес децентралізації стосується кожного українця, даючи можливість обирати авторитетну місцеву владу, що покликана забезпечити розвиток територій, створити транспортну, освітню, медичну та житлово-комунальну інфраструктуру. Реформа децентралізації дозволяє громадам на власний розсуд розпоряджатися місцевим бюджетом, що дозволяє стати рушієм якісних перетворень в регіонах. До того ж, децентралізація прискорює хід реформ, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальних послугах, енергоефективності тощо.

Література:

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 1.04.2014 р. № 333-р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОБА, 2016. – 744 с.

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА РОЗВИТОК КЛАСИЧНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Г.В. Вечтомова

студентка 1 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Класична економічна теорія – це напрям в економічній теорії. Його заснував Адам Сміт. А потім його розвинули такі вчені: Томас Мальтус, Давид Рікардо, Жан-Батіст Сей, Джон Стюарт Мілль. Ця теорія полягає в тому, що економіка спроможна до саморегулювання і може повністю застосовувати свої ресурси. А в основі макроекономічної теорії ставиться питання про механізми, за допомогою яких забезпечується повна зайнятість в економіці. Іншими словами, повне використання наявних ресурсів. Це може задовольняти ринковий механізм самостійно, або держава має виконувати належну регулюючу роль. Ця проблема є актуальною, бо є головною для класичної теорії.

Послідовники класичної теорії вважають, ринковий механізм може сам забезпечувати повну зайнятість, при чому держава не буде втручатись в економіку. Отже, для економіки з ринковими відносинами повна зайнятість є нормою. Економіку можуть тимчасово виводити зі стану повної зайнятості такі негативні фактори як: політичні перевороти, війни, біржові крахи. За судженнями представників теорії, допустимий відхід економіки від стану повної зайнятості – це наслідок впливу на неї зовнішніх умов, а не є внутрішнім продуктом ринкової економіки.

Класична політична економія виникла в кінці XII століття в Англії, коли в процесі становлення та розвитку ринкова система відкрила потенціал саморегулювання. Також виникла на початку XVIII століття у Франції витіснивши меркантилізм. Головна заслуга в започаткуванні класичної політичної економії належить англійському економісту Вільяму Петті та французькому економісту П'єру Буагільберу. Отже, їх заслуга полягає у ступневому підриві давнього меркантилістського принципу про необхідність держави постійно втручатись в економіку. Також вони відкрили фізіократію, яка вивчає економічний лібералізм. Розвиток можна поділити на 4 етапи:

1 етап. Перша половина першого етапу (середина 17 – початок 18 століття) характеризується розширенням ринкових відносин, зменшенням впливу меркантилізму. Головні представники цього періоду: Вільям Петті та П'єр Буагільбер. Друга половина першого етапу - початок другої половини 18 сторіччя. В цей період з'являється школа фізіократів, її головні представники - Кене та Тюрго. Вони надавали великого значення вивченню сільського господарства, проблемам виробництва сільськогосподарських продуктів, але не приділяли великої уваги сфері обігу.

2 етап. Пов'язан з ім'ям Адама Сміта та його головною працею «причини багатства народів».

3 етап. Перша половина 19 сторіччя. характеризується завершенням промислового перевороту у розвинутих країнах. У цей період ідеї Адама Сміта доповнювались ідеями Д. Рікардо, Т. Мальтуса, Н. Сеннора, Ж.Б. Сея, Ф. Бастіа.

4 етап. Друга половина 19 сторіччя. період узагальнення кращих досягнень школи класичної політичної економії. Представники: Дж.С. Мілль та К. Маркс.

Карл Маркс підкреслював, що дійсна наука сучасної економії починається лише з того часу, коли теоретичне дослідження переходить від процесу обігу до процесу виробництва. Як можемо бачити, класична політична економія здійснила цей перехід [1].

Саме Карл Маркс вперше вжив термін «класична політична економія» відносно школи, що займалася дослідженнями на тему: «Внутрішні закономірності буржуазного суспільства». Він говорив, що під класичною політичною економією він розумів всю політичну економію, і починав з Вільяма Петті, який досліджував внутрішні залежності буржуазних відносин виробництва. У свою чергу, меркантилісти у своїх аналізах поверхового розуміли процес обігу. І тому, звертали увагу тільки на зовнішній біг тих явищ. Отже, класики взяли сферу виробництва за предмет дослідження. І в результаті склали основу для наукових досліджень та аналізу тієї тематики.

Адам Сміт сприяв тому, щоб політекономія трансформувалась в наукову дисципліну. Завдяки праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» 1776 рік. В ній, він відкрив тему, що багатство нації утілено в продукції, яка використовується народом, який населяє дану державу. З його праці слідує наступне - рівень матеріального багатства безпосередньо залежить від співвідношення між кількістю споживаної продукції к чисельності населення країни. Він, як і фізіократи, в її основу покладає ідею природного порядку, а саме ринкових економічних відносин.

У розумінні А. Сміта ринкові закони кращим чином можуть впливати на економіку, коли приватний інтерес стоїть вище суспільного, тобто коли інтереси суспільства в цілому розглядаються як сума інтересів складових його осіб. У розвиток цієї ідеї автор «Багатства народів» вводить поняття, які стали потім знаменитими «невидима рука» і «економічна ідея» [2].

А. Сміт характеризує «економічну людину», яка прагне до особистого збагачення досконалим егоїзмом, а саме: «Вона скоріше досягне своєї мети, якщо звернеться до їх егоїзму і зуміє показати їм, що в їх власних інтересах зробити для неї те, що він вимагає від них. Дай мені те, що мені потрібно, і ти отримаєш те, що тобі потрібно,- такий сенс всякої подібної пропозиції [3].

З періоду А. Сміта і до сьогодні вираз проведення економічної політики «Laissez faire» має популярність, і означає наступне: вільна торгівля землею; вільний рух робочої сили; свобода зовнішньої торгівлі; скасування урядових регламентацій функціонування промисловості і торгівлі.

На мою думку, саме для цих відносин методи класичної політичної економії відіграють найважливішу роль. Там суспільство наштовхнулось на новітні реалії, які можна зрозуміти тільки підійшовши з науковим підходом. Вміння аналізувати та знання методів класичної політичної економії і умови в яких їх використовували наші предки, допоможуть нам в наш час уникнути помилки в політичній економіці.

Отже, методи класичної політичної економії повинно постійно модернізувати. На сьогоднішні ми маємо суспільства з різноманітними соціально-економічними виробничими відносинами. В капіталістичних суспільствах існують елементи соціалістичних виробничих відносин поруч з панівними капіталістичними виробничими відносинами. А в соціалістичних суспільствах є 2 типи відносин: соціалістичні та ті, що залишились від попередніх способів виробництва.

Література:

1. Курс економіки: Підручник. Під ред. Б.А.Райзберга.-М.: ИНФА-М, 2001.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. пос. Ж за ред. . проф.. С.В. Степаненка. - К.: КНЕУ, 2010
3. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка: Основні поняття і категорії: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006.

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Г. В. Вечтомова
Студентка 1-го курсу ІБЕІТ

Науковий керівник:
С.С. Свірідова
к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Під публічно-приватним партнерством зазвичай розуміють юридично обов'язковий для сторін контракт між приватним суб'єктом і органом державної влади (органом місцевого самоврядування), за яким приватний партнер зобов'язується надавати публічні послуги, інвестувати власні ресурси, а також взяти на себе частину відповідальності за певні ризики надання таких послуг (зауважимо, що оплата приватному партнеру здійснюється тільки в обмін на фактично надані послуги) [1].

Згідно зі ст. 1 ЗУ «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 р. державно-приватним партнерством є співробітництво на договірній основі між державними партнерами (державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування) та приватними партнерами (юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями). [2].

Натомість законодавча закріпленість поняття «державно-приватне партнерство» об'єктивно зумовлює пріоритетність його використання у дослідженнях, присвячених правовому регулюванню взаємодії органів публічної адміністрації та окремих інституцій публічного права з приватним сектором. Фахівці наголошують, що державно-приватне партнерство є рівноправним і взаємовигідним співробітництвом між державою, територіальними громадами та приватними інвесторами у контексті реалізації проектів, спрямованих на вирішення важливих соціально-економічних проблем.

У сучасному розумінні партнерство державного і приватного секторів означає таку форму співпраці між державними органами влади та світом бізнесу, що має на меті забезпечити фінансування, будівництво, відновлення, управління або утримання інфраструктури чи надання суспільних послуг.

До ознак державно-приватного партнерства належать:

- забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;
- довго тривалість відносин (від 5 до 50 років);
- передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;
- внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством.

При здійсненні державно-приватного партнерства також використовують наведені нижче терміни:

- кредиторами) чи їхніми представниками, укладений з метою фінансування проекту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства;
- кредитор - будь-яка фінансова установа, міжнародна фінансова організація, що надала чи має намір надати боргове фінансування або видала гарантію приватному партнеру для виконання ним зобов'язань за договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства;

– плата за експлуатаційну готовність - обумовлені договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства, платежі на користь приватного партнера, що сплачуються після прийняття об'єкта державно-приватного партнерства в експлуатацію, розмір яких залежить від досягнення приватним партнером показників результативності, визначених договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства;

– показники результативності - кількісні та якісні показники щодо надійності та доступності об'єкта державно-приватного партнерства, що повинні бути досягнуті в результаті реалізації проекту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства, з урахуванням його мети та завдань;

– прямий договір - договір між державним партнером, приватним партнером та кредитором (кредиторами), що визначає порядок та умови зміни приватного партнера, а також може передбачати зобов'язання сторін договору, пов'язані зі зміною приватного партнера, виконання фінансових зобов'язань приватного партнера перед кредитором (кредиторами) та інші положення, спрямовані на недопущення розірвання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;

– радник - фізична та/або юридична особа, яка за договором бере на себе зобов'язання щодо надання послуг у процесі підготовки проекту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства;

– суспільно значущі послуги - послуги, спрямовані на забезпечення суспільних інтересів та потреб, що надаються необмеженому колу користувачів (споживачів) та/або надання яких має забезпечуватися органами державної влади, органами місцевого самоврядування або державними, комунальними підприємствами, установами, організаціями, господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать державі, територіальній громаді чи Автономній Республіці Крим [3].

Мета партнерства полягає в поєднанні найкращих аспектів державного і приватного секторів для спільної вигоди, а різноманітні види, форм і сфер застосування державно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для рішення низки довгострокових задач – від створення і розвитку інфраструктури до розробки та адаптації нових перспективних технологій.

У рамках здійснення державно-приватного партнерства відповідно до цього Закону та інших законодавчих актів України можуть укладатися:

– концесійний договір;

– договір управління майном (виключно за умови передбачення у договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера);

– договір про спільну діяльність;

– інші договори [2].

Державно-приватне партнерство є перспективним інструментом виконання державою своїх соціальних зобов'язань, особливо у галузі житлового будівництва, яке являє собою типову сферу реалізації проектів ДПП у розвинених країнах світу.

Література:

1. Уайт, Е., Дезілець, Б., Маслюківська, О. і Шевчук, Ю. (2009). Посібник з публічно-приватних партнерств.

2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

3. Брайловський І.А. Державно-приватне партнерство: методологія, теорія, механізми розвитку: дис. Д-ра екон. наук: спец. 08.00.01 / І.А. Брайловський; Донецький нац. унт. – Донецьк, 2014. – 462 с.

МАРЖИНАЛІЗМ ЯК СУЧАСНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ

О.М. Гончарова

студентка 1 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Актуальність питання маржиналізму в сучасному становищі управління полягає в тому, що маржиналістська концепція дала можливість використовувати для вивчення фінансових дій чисельні способи, результативно застосовувати у фінансовій науці загально-математичний пристрій; дала можливість сформулювати фінансові модифікації; вивчити гнучкість попиту також встановити питання оптимуму.

Маржиналізм – це фінансова доктрина, що вивчає закономірності фінансових процесів на базі застосування максимальних величин. Відповідно до цього всі головні категорії в маржинальній доктрині засновані на використанні кількісного аналізу, при якому основна роль відводиться застосуванню думки меж. Це такі категорії, як максимальна продуктивність, граничні втрати, максимальна корисність та ін. Появу маржиналізму було обґрунтовано неупередженими причинами: поглибленням поділу праці, розширенням капіталістичного ринку, підйомом взаємозалежності та конкурентної боротьби між фінансовими суб'єктами. Маржиналізм не був абсолютно однорідною течією, він складався з кількох шкіл – австрійської, кембриджської (англійської), американської та лозаннської [1].

Прихильники маржиналізму стверджували, що в теорії цінності слід розглядати корисний ефект не всієї сукупності води, хліба та інших аналогічних благ, а конкретну корисність, яку має певна кількість цього блага. Якщо, наприклад, цінність усіх запасів води на планеті вища, ніж сукупна цінність всієї кількості золота, то літр води за певних умов (наприклад, у пустелі) коштуватиме більше, ніж кілограм золота або один діамант. Отже, маржиналізм розмежовував сукупну корисність конкретного блага (зокрема, всього запасу води) або всієї доступної окремії людині кількості блага, з одного боку, і корисність останньої одиниці з цього запасу або з цієї доступної кількості для конкретної людини (граничної корисності) – з іншого. Звідси, цінність одиниці конкретного блага визначається ступенем важливості проблеми, яка задовольняється з її (одиниці) допомогою. Маржиналісти на багатьох прикладах доводили, що цінність, скажімо, першого літра води найвища, цінність наступних поступово зменшується, хоча за якістю вони не відрізняються від попередніх. Водночас однакові одиниці цього блага не можуть мати різну цінність, оскільки вони однакові за якістю і можуть замінюватися іншою одиницею [2]. Виникає науково сумнівний висновок, що цінність конкретного блага визначається цінністю останньої його одиниці або екземпляра, які має у своєму розпорядженні окремії індивід, тобто величиною граничної корисності цього блага.

Психічні мотиви персональної фінансової поведінки, споживчий попит, вартість – питання, які перебували в центрі інтересу економістів австрійської середньої школи. Ідеї, однозвучні даній школі, паралельно висунув Британський теоретик Вільям Стенлі Жевонс (1835-1882), який зайшов в ситуацію фінансової Думи якраз з перших економістів-математиків. Більше важкий тест взаємодії вартості, попиту і пропозиції властивий для праць Альфреда Маршалла (1842-1924), який керував кембриджським середнім навчальним закладом маржиналізму. Труднощі продуктивності застосування моментів виготовлення і розосередження ціни продукту, між їх власниками, стали ключовими в дослідницьких роботах американської школи, представлені Джоном Бейтсом Кларком (1847-1938) [3].

Основоположники маржиналізму не мали єдиної позиції з питання яким саме має бути фінансовий тест: причинно-наслідковим або ж активним. Економісти австрійського середнього навчального закладу перші та єдині виступали з думками встановлення причинно-наслідкових зв'язків між фінансовими появами. Теоретики Кембриджської та американської школи, як і економісти-математики, категорично спростовували даний принцип, розглядаючи лише тільки активні зв'язки об'єктів аналізу автономно від тих, яких з їх думки вважається передумовою, а який наслідком. Слід мати на увазі, що альтернативна можливість передбачає використання ресурсів і витрат часу тільки для досягнення будь-якої мети. Виходячи з цієї ідеї, що лежить в основі маржиналізму, Л. Роббінс стверджує наступне: «Якщо ми щось вибираємо, ми змушені відмовлятися від інших речей, від яких в інших обставинах ми б не відмовилися. Рідкість засобів, призначених для задоволення цілей різної значущості, це майже універсальна властивість середовища, в якому відбувається людська діяльність. Економічна наука – це наука, що вивчає людську поведінку з точки зору співвідношення між цілями і обмеженими засобами, які можуть мати різне вживання».

Простір американського маржиналізму в прогресивній фінансовій доктрині визначають ті її положення, що відносяться до факторного аналізу витрат виробництва в рамках окремого підприємства. Вони можуть бути у вигляді виробничої функції і схожі з економіко-математичними моделями, з підтримкою яких, орієнтуються кількісні залежності між витратами виготовлення і розміром виробленої продукції. Суб'єктивно-психологічна доктрина австрійської школи маржиналізму не зуміла досягти мети, яку ставила перед собою, а саме: відшукати кінцеву базу вартості. Доктрина Кембриджської школи представлена дослідницькими роботами Альфреда Маршалла, Френсіса Еджворта, Артура Пігу [4]. Більший внесок у становлення концепції британського маржиналізму зробив економіст А. Маршалл, доктрина якого викладена в книжці «Основи економіки» (1890). Він розробив багато маржиналістських концепцій австрійської середньої школи, об'єднавши їх з деякими положеннями пострикардіанської британської політекономії і додав конкретне число математичного аналізу. Саме це дозволяє вважати А. Маршалла основоположником фінансової науки – неокласичного аналізу, який означає компромісне хитросплетіння всяких теоретичних концепцій. А. Маршалл і адепти Кембриджського середнього навчального закладу створили розгорнутий опис системи вільного підприємництва і придумали розклади до укладення завдань, з якими стикаються на ринку виробники і покупці [1].

Розмір припасу впливає навпаки: у разі якщо він зменшується при незмінній інтенсивності необхідності, то максимальна корисність блага зростає. Тобто, власне вартість встановлює попит (останній ставився в підневільність від максимальної корисності) [5].

Можна зробити висновок, що основна ідея маржиналізму – це дослідження граничних економічних величин як взаємозалежних явищ економічної системи в масштабі управління, галузі, а також у масштабі всього народного господарства. У даному контексті сучасний маржиналізм містить в собі неокласичну та кейнсіанську економічну концепцію, а економіка вперше стала наукою, яка вивчає взаємозв'язок між даними цілями й даними обмеженими засобами, що мають альтернативні можливості використання.

Література:

1. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество: Пер. с англ. / Под ред. Н. Н. Иноземцева. — Х.: Прогресс, 1969. — 480 с.
 2. Жамс Э. История экономической мысли XX века: Пер. с фр. / Под ред. И. Г. Блюмина. — М.: Изд-во иностр. лит., 1959. — 572 с.
 3. Жид Ш., Рист Ш. История экономических учений: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1995. — 543 с.
 4. Игнатенко А. А. Ибн Хальдун. — М.: Мысль, 1980. — 160 с.
- История экономических учений: Учебник для экон. спец. вузов. — К.: Высш. шк., 1983. — 559 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ В СУЧАСНІСТЬ МАРКСИСТСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ВЧЕННЯ

А.А. Дем'янюк

студентка 1 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

У сучасному світі під марксизмом можна розуміти різний комплекс вчень сучасних економістів, наприклад, неомарксизм, фрейдомарксизм, аналітичний марксизм тощо. На думку вчених, «марксизм тим і цікавий, що дуже глибокий і містить декілька методологічних пластів, деякі з яких можуть бути затребуваними повною мірою і сьогодні» [1].

На мою думку, не розумно брати конкретні описи К. Марксом капіталістичного суспільства 150-річної давнини і прикладати їх до сучасного суспільства, певно потрібна їх нова інтерпретація, верифікація або спростування.

Під впливом наукової революції, розвитку інформаційно-мережевої економіки, капіталізм може поетапно еволюціонувати у постекономічне суспільство, у якому будуть подолані характерні риси ринкового господарства, приватної власності, експлуатація тощо.

Розглянемо сучасність ідей Карла Маркса на прикладі його відомої праці «Капітал». Поняття «людський капітал», яке широкого розповсюджене в сучасній економічній науці є поняттям і соціологічним, і економічним. Якщо розглядати це поняття на основі методології Маркса, то у цьому випадку цей капітал важко підрахувати, але на основі неомарксизму, в якому соціальні і гуманітарні проблеми висувуються на перший план, зрозуміти це поняття можна. Німецький вчений вважає що, працівники частіше за все являють собою основний ресурс для фірми, головне джерело її прибутку. В сучасному світі таким джерелом стає повсюдне технологічне застосування техніки. Відносини між власником капіталу і робітниками можуть вибудовуватися не тільки на основі купівлі-продажу робочої сили. Зокрема, вважають неомарксистки, «власник капіталу може вступати з таким робітником у фактичну угоду про розподіл частки прибутку, добиваючись підпорядкування творчої праці капіталу не на основі економічного примусу, а на основі компромісу» [2].

Таким чином, у межах марксистської методології, феномен людського капіталу у відображенні закономірностей зміни ролі людини та якості її праці, що відбулися під впливом постіндустріальних перетворень. Сформовано ряд ідей Карла Маркса, які мають застосування в сучасній економічній системі:

1) соціальне розшарування внаслідок трансформації ринку праці, роботизації виробництва, де не буде потрібна людина. Це скоріш за все призведе до зниження цінності низько- і середньокваліфікованої праці. Це може підірвати матеріальний статок середнього класу, що, у свою чергу, обмежує можливості його представників для вкладення у власний капітал;

2) знецінення низько кваліфікованої людської праці призведе до втрати країнами, що розвиваються, переваги дешевої робочої сили і частини можливостей для наздоганяючого розвитку. Це посилить розшарування в добробуті між країнами. Трансформація глобального ринку праці знімає певні обмеження, наприклад, обмеженість ресурсами і низької якості робочої сили;

3) роль держави трансформується. Напрямок трансформації може бути як в бік посилення нагляду за громадянами і відстоювання інтересів великого капіталу, так і в бік балансу соціально-економічних процесів в сучасній економіці;

4) проблема нерівності розвитку між країнами світу на технологічній арені посилює суперечності між ними. Наприклад, Рендалл Коллінз негативно критикує капіталістичну економічну систему і робить висновок про об'єктивну обмеженість капіталізму внаслідок дії законів ринку. У категоріях марксизму вчений вважає, що «процес технологічного заміщення праці, дійшовши до певної межі, викличе довготривалу, і цілком можливо, остаточну кризу капіталізму...» [3];

5) з визначенням ринкової економіки Маркса погоджуються сучасні економісти. «Ринкова економіка, – зазначає Президент Всесвітнього економічного форуму, – яка діє за принципом «переможець отримує все», до якої середній клас має все більше обмежений доступ, може підірвати демократичність в устрої суспільства і призвести до порушень, що викличуть багатосторонні соціальні проблеми» [4].

Розглянути усі спроби та напрямки впровадження марксистської економічної теорії в сучасність неможливо. Тому що наприкінці ХХ ст. виявилася неадекватність ключових положень марксистської теорії: про визвольну місію робітничого класу, неминучість революційного повалення буржуазії і встановлення диктатури пролетаріату. Ці положення марксизму відштовхувалися від реальних подій ХІХ ст., а сам марксизм був ідеологією традиційного робітничого класу – попередника працівника епохи національно технічної революції. Певну цінність представляють ідеї та прогнози К. Маркса про:

1) протилежності розумової та фізичної праці;

2) перетворення праці із засобу для життя в першу життєву потребу, а науки – в продуктивну силу суспільства;

3) вільний розвиток кожної людини як умови вільного розвитку суспільства в цілому.

Доктрина К. Маркса та її окремі положення в сучасному світі слугують теоретичним провідником для багатьох наукових, фундаментальних, прикладних праць. Особливо зростає її популярність у часи соціально-економічних перетворень, коли вчені прагнуть розширити коло наукового мишлення. Тому виникає потреба не раз звернутися до питання про теоретичну та науково-практичну спроможність Марксового вчення, зокрема, в частині концепції власності. На мій погляд, остання має виняткове значення для нашої країни, що й дотепер невпевнено почувається на шляху ринкових перетворень. Я вважаю що в теоретичній спадщині К. Маркса можна виявити ідеї, які були помилковими вже на момент їх створення; ідеї, які відображали сучасні реалії і були обмежені часом, а також ідеї, які зберігають свою силу донині і будуть актуальні в майбутньому.

Отже, деякі положення марксистської теорії потребують переосмислення. Наприклад, такі як трудова теорія вартості і пов'язана з нею теорія додаткової вартості. Однак такі відкриття, як закон руху сучасного капіталістичного способу виробництва і породженого ним суспільства, теорія економічного процесу, теорія економічного ладу суспільства, на наш погляд, зберігають свою цінність як інструмент перетворення сучасного світу.

Література:

1. Воейков М.І. Політична економія: нариси та етюди / М.І. Воейков. - Х: Алетей, 2014. - 321 с.

2. Людина і економіка: справедливість і базисна демократія проти тоталітаризму ринку і капіталу / Моск. фін.-юр. академія [и др. ; під заг. ред. А.В. Бузгалін і М.І. Воейкова; ред-кол: А.В. Бузгалін и др.] - Москва: Економіка, 2011. - 556 с. - (Бібліотека журналу «Альтернативи»).

3. Коллінз, Рендалл. Середній клас без роботи: виходи закриваються // Чи є майбутнє у капіталізмі? Зб. статей І. Валлерстайна, Р. Коллінза, М. Манна, Г.Дерлугьяна, К. Калхун / пер. з англ. під ред. Г. Дерлугьян. - М.: Іздво Інституту Гайдара, 2013. - 320 С. - С. 61-62.

1. Шваб, Клаус. Четверта промислова революція: переклад з англійської / Клаус Шваб. - К: Видавництво «Е», 2018. - 208 с. : Ил. - (Top Business Awards).

ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД

А. А. Дем'янюк
Студентка 1го курсу ІБЕІТу

Науковий керівник:

С. С. Свірідова

к. е. н., доцент,

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Інфраструктура об'єднаних громад - ефективна територіальна організація мереж об'єктів та комунікацій рівня ОТГ.[1]

Інфраструктура об'єднаних громад поставала предметом дослідження в наукових працях ряду вітчизняних вчених, таких як М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, В.М. Кампо, В.В. Кравченко, Ф.С. Фрицький та інші.

Держава здійснює організаційну та методичну підтримку процесу об'єднання громад, яка відбувається на підставі Закону України «Про добровільне об'єднання громад».

Закон «Про добровільне об'єднання громад» визначає такий порядок дій:

- ініціювання об'єднання;
- підготовка рішення про об'єднання;
- громадське обговорення;
- утворення об'єднаної громади.[2]

У результаті реформи про об'єднані територіальні громади, держава повинна створювати необхідні умови для розвитку громад, а вже вони самі обирають пріоритети – чи потрібен громаді і місцевій молоді новий коледж чи училище, чи дати «зелене світло» інвестору з переробки відходів, чи запустити новий маршрут транспорту, чи побудувати додатковий медичний заклад.

Перший крок – бюджетна децентралізація – виявився успішним. У 2015 році приріст надходжень до загального фонду місцевих бюджетів, порівняно з аналогічним торішнім періодом, становив 36,8%, перевищивши показники минулого року на 10 мільярдів гривень.[3] Новоутворена громада стає спроможною забезпечити належний рівень життя своїх громадян у різних сферах життя.

З березня Уряд затвердив розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад у 2020 році. Обсяг субвенції, як і у 2019 році складає 2,1 млрд грн. Кошти розподіляються між територіальними громадами, утвореними шляхом об'єднання/приєднання у 2015-2019 роках, пропорційно до площі території та кількості сільського населення з рівною вагою обох чинників.

Асоціація міст України погодила проект розпорядження із зауваженнями, які частково враховані. Приблизно 4500 місцевих рад створили майже 1000 об'єднаних громад. Але близько 6500 і досі не беруть участі у реформі. Вже зрозуміло, що усі необ'єднані громади добровільно чи адміністративно об'єднуються чи доєднуються до ОТГ. Головна теза у виступах представників уряду, а також народних депутатів і представників офісу Президента – уся територія України має бути покрита спроможними громадами. Хоча зрозуміло, що маються на увазі потенційно спроможні громади. [4]

Об'єднання громади дає: *По-перше*, має покращитися управління громади. Громада матиме компетентну раду та кваліфікований виконком, бо з більшим населенням та територією буде більше кандидатів на посаду голови та депутатів місцевої ради, тож буде з кого обирати найбільш чесного та працьовитого. Крім того, штатна структура буде більш ефективною з точки зору доцільності посад.

По-друге, завдяки новій бюджетній політиці об'єднані громади отримують додаткові фінансові ресурси для розвитку інфраструктури – доріг, освітлення, водопостачання, водовідведення, утилізації побутових відходів тощо.

По-третьє, більш ефективне управління, наявність планів розвитку, прозорість рішень зробляють громади привабливими для інвесторів, що забезпечить економічний розвиток та нові робочі місця. У громадян, особливо у молоді, нарешті з'явиться можливість для реалізації власного потенціалу в тому місці, де вони народились та вирости.

Мешканців об'єднаних громад вже не відправляють вирішувати питання в район чи область - за все тепер відповідає місцева влада: голова, депутати ради громади та її виконком. Освіта, медицина, адміністративні послуги, дороги, освітлення, водопостачання, сміття, благоустрій, забудова і навіть безпека – компетенція влади об'єднаної громади. Саме влада громади, і більшеніхто, займається вирішенням більшості місцевих питань, має на це кошти несе за все відповідальність.

Мешканці об'єднаних громад мають поруче ефективну спроможну владу, яку самі обирають і на діяльність якої можуть впливати. Як наслідок – в містах і селах громади доступніші та якісніші послуги, більш сприятливі умови життя.

Повноваження, ресурси і відповідальність передаються від центральної влади на місця, бо тільки так можна побудувати міцну державу, стійку до політичних змін всередині та зовнішніх зазіхань.

Об'єднання не робить громади автоматично заможними. Так, там з'являється більше повноважень і грошей. Але це ще не означає розвиток.

В процесі об'єднання громад такі місцеві лідери отримують свій шанс: стають головами громад, депутатами, старостами чи громадськими активістами. Для них - це можливість очолити зміни тут і зараз, зробити своє місто чи село кращим, стати частиною успіху країни.

Рушійною силою в країні стають не політики і чиновники, а сильні заможні громади. Вони долають невіру людей, бо починають дійсно піклуватися про них: надають якісні та доступні послуги, будують дороги та інфраструктуру, турбуються про безпеку людей, не чекаючи, поки це зробить хтось «згори». В об'єднаних громадах є на це і повноваження, і кошти. Тому там зростає довіра до влади, підвищується патріотизм, зникає відчуття безпорадності, зростає активність людей.

Роль відповідної інфраструктури у відтворенні: параметрів економічної спроможності та соціокультурної ідентичності суспільства і територіальних громад, зокрема, втілених у чинниках й інститутах капіталізації спектру їх соціогуманітарних ресурсів; стартових умов людського розвитку, професійної орієнтації, соціальної мобільності; професійно-кваліфікаційного і творчого потенціалу місцевих спільнот та регіонів.

Можна зробити висновок, що громадам необхідно сформувати варіанти свого подальшого розвитку. Робити це краще спільно з обласними держадміністраціями, які надалі одноосібно відповідатимуть за створення перспективних планів формування громад області.

Література:

1. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка // Режим доступу: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64 (Дата посилання: 4 квітня 16:37)
2. Децентралізація в Україні // Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/tag/infrastruktura> (Дата посилання: 4 квітня 16:41)
3. Київська обласна державна адміністрація // Режим доступу: <http://koda.gov.ua/> (Дата посилання: 4 квітня 16:45)
4. Асоціація міст України // Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/uryad-rozpodilyv-subvenciyu-na-formuvannya-infrastruktury-otg-gromady-mayut-pospishaty-na> (Дата посилання: 4 квітня 16:48)

КОМПЛЕКСНЕ СКООРДИНОВАНЕ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Г.В. Карпеченкова,

Студентка 1 курсу магістратури за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» факультету соціально-психологічної освіти та управління

Науковий керівник:

Я.В. Лебедєва,

*старший викладач кафедри управління та адміністрування
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро*

Насильство в цілому це інструмент для встановлення влади над людьми, що вирізняються за різними ознаками; якщо такою ознакою є стать, можна визначити, що влада встановлюється між гендерними групами. Гендерно-обумовлене насильство в найзагальнішому вигляді можна охарактеризувати як насильство, яке чинять переважно чоловіки проти переважно жінок [1, с. 115]. Це насильство «d... яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно» (зауважимо, що поняття «f. «жінки» охоплює дівчат до 18 років») [2, с. 14].

Європейські держави вибудовують власну гуманітарну стратегію, спираючись на розуміння того, що «...жінки та дівчата піддаються більшому ризику насильства за гендерною ознакою, ніж чоловіки; ... домашнє насильство зачіпає жінок непропорційно» [2, с.10-11]. Таким чином, домашнє насильство, тобто фізичні напади, побиття, зґвалтування, залякування, обмеження свобод між людьми, що перебувають у родинних стосунках, є окремим випадком гендерно-обумовленого насильства. За даними Міжнародної амністії, у країнах Євросоюзу насильство з боку чоловіків чи партнерів є основною причиною смерті або інвалідності жінок у віці від 16 до 44 років. Згідно зі статистикою МВС України, у 9 із 10 випадків від домашнього насильства потерпають жінки, а вдаються до насильства переважно чоловіки [3, с.152].

Свого часу, результати зазначених досліджень стали точкою старту для зміцнення законодавства України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, визначивши необхідність надання скоординованої комплексної відповіді на виклики щодо вчинення насильства відносно жінок і дітей. Зокрема, було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07 грудня 2017 р. [5] № 2229 та Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» від 22 серпня 2018 р. № 658 [6], в якій чітко визначений механізм реагування на випадки домашнього насильства усіма відомствами та установами, відповідальними за надання послуг постраждалим від домашнього насильства. Окрім цього, цим підзаконним актом встановлено персональну відповідальність представника керівного складу органу місцевого самоврядування за якісне впровадження політики запобігання та протидії домашньому насильству на території обслуговування.

На нашу думку, Україна сьогодні діє майже досконале нормативно-правове врегулювання політики попередження та протидії домашньому насильству: закон, що впроваджує більш жорсткі міри покарання для кривдника та вводить обмежувальні заходи, які захищають постраждалу; механізми міжвідомчої роботи, що розмежовують послуги та надають розуміння їх надавачам що саме вони мають робити; поява спеціалізованих сервісів для постраждалих: мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, притулків для жінок з дітьми; введення персональної відповідальності керівника органу місцевого самоврядування за реалізацію політики запобігання та протидії домашньому насильству.

Однак, реальна картина відповідей на виклики щодо домашнього насильства, особливо у сільській місцевості або невеликих містах України, демонструє неготовність надання скоординованих відповідей, послуг, які екстрено необхідні постраждалим

Налагодження якісного комплексного реагування на випадки домашнього насильства можливо виключно за умови ефективного менеджменту процесу надання послуг, що є особливо важливим на рівні громад. Так, функція координатора, яка покладається на заступника міського голови, заступника голови ОТГ або ж особисто на старосту села, по суті включає в себе організаційну та контролюючу функції. Створення й забезпечення функціонування міжвідомчих дорадчих органів, комісій, робочих груп, що здійснюють моніторинг, аналіз ситуації та надають рекомендації щодо шляхів надання комплексної скоординованої відповіді на виклики щодо домашнього насильства саме на цій території, є прямим обов'язком координатора. В цей же час, центром звернень і перенаправлення постраждалих має бути орган, установа або ж особа з числа профільних посадовців сфери соціальної політики, який/-яка має цілодобово приймати звернення від свідків або постраждалих, перенаправляти до саме тих надавачів послуг, яких зараз потребує особа. В тих адміністративних одиницях, де уповноважена особа тільки номінально закріплена за координацією суб'єктів надання послуг постраждалим, а по суті уникає виконання цих обов'язків, ми бачимо картину недовіри до органів державної влади і, або повну відсутність звернень, або ж навпаки велику кількість повторних звернень, кожне з яких є більш тяжким ніж попереднє. А в тих громадах, де вже сьогодні ефективно функціонує саме така схема координації, постраждалі швидко та ефективно отримують необхідні послуги, а у разі відсутності можливості їх надання – особа направляється на іншу територію, де може їх отримати.

Таким чином, дійдемо висновку. Комплексне скоординоване реагування на випадки домашнього насильства в Україні можливе за допомогою ефективного менеджменту процесу надання соціальних послуг та ефективною комунікації державних органів влади, уповноважених на попередження та протидію насильству у сім'ї.

Література:

1. Марценюк Т.О. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. – К.: Основи, 2017. – 256 с., іл.
2. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). Довідник для членів парламенту. Київ, 2013. – 108 с.
3. Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За редакції Марії Маєрчик (голова редколегії), Ольги Плахотнік, Галини Ярманової. – Вид. третє, випр. та доп. – К.: Критика, 2017. – 220 с.
4. Поширеність насильства щодо дівчат та жінок в Україні. – Режим доступу : <https://ukraine.unfra.org/uk/publications/поширеність-насильства-щодо-дівчат-та-жінок>. – Назва з екрану.
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
6. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів від 22 серп. 2018. № 658. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018>.

ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В. В. Кирилова

студентка 3 курсу спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Поглиблення кризи економіки України спричинене внутрішніми факторами, що виходять за рамки фінансових проблем, супроводжуючись економічним спадом, зростанням безробіття та занепадом рівня суспільного життя. Для подолання економічної кризи, Україна повинна докласти усіх зусиль для створення конкурентоспроможної національної економіки.

На сьогодні основними бар'єрами для забезпечення економічної конкурентоспроможності України в глобалізованому середовищі є вузькість внутрішнього ринку, напрямок фіскальної політики, відсутність належного рівня заохочення інноваційної інвестиційної діяльності, тінізація економіки, поширення корупції, нездатність органів державної влади до захисту конкурентних переваг вітчизняних товаровиробників.

Особливо гострими у сучасних умовах розвитку міжнародної експансії є питання створення та підтримання національної конкуренції. Швидкий розвиток передових технологій конкурує на новому рівні - інновації, а широка інтеграція та співробітництво потребують від держави покращення економічної безпеки та захисту країни.

Конкурентоспроможність є рушійною силою розвитку громади, важливим інструментом економії ресурсів, підвищення якості продукції та рівня життя населення.

Національна конкурентоспроможність – це можливість країни в умовах вільних і прозорих ринкових відносин виробляти товари і послуги, що відповідають вимогам міжнародних ринків, і одночасно підтримувати й підвищувати протягом тривалого часу реальні доходи свого населення[1].

З часом прискорення коливань ринкової кон'юнктури та зміни політичного та соціального життя допомогли модернізувати концепцію національної конкурентоспроможності від підтримки конкурентних позицій на світовому ринку і тим самим забезпечення процвітання країни до швидкої адаптації до мінливих обставин, впровадження інновацій.

Так, інноваційний фактор - це найновіший і досі найважливіший чинник сьогоденного конкурентного середовища. Це пов'язано з тим, що інновації забезпечують більш високий ступінь віддачі, не такий як від залучення більших ресурсів [2].

Основними бар'єрами для посилення конкурентоспроможності на міжнародному ринку є:

- невідповідність якості продукції українських підприємств світовим, а також недостатня розвиненість інфраструктури;

- низький рівень сертифікації продукції порівняно з міжнародними стандартами;
- невідповідність українського експорту попиту іноземних країн;
- нерозвинена фінансово-кредитна політика та обтяжлива податкова політика;
- недостатній рівень впровадження результатів науково-технічного прогресу;
- недостатня підтримка держави;
- недостатнє фінансування з боку держави наукової сфери;
- застаріла нормативно – правова база[3].

Однією з головних проблем бізнесу та економіки в цілому є корупція. І хоча протягом досліджуваного періоду зміна Індексу сприйняття корупції для України була позитивною, за

2015–2019 рік ситуація практично не змінилась.

Корупція - одна з найбільших проблем бізнесу та економіки загалом. Незважаючи на те, що огляд корупції в Індексі сприйняття корупції в Україні був позитивним, у 2015-2019 рр. Ситуація залишалася незмінною.

Оцінюючи економічну конкурентоспроможність, засновану на рейтинговому підході, не слід випускати з уваги вплив світових глобалізаційних процесів. Skorистаємося результатами оцінки індексу глобалізації. Україна стабільно займає перше місце (41–47 місце серед 207 країн світу), що свідчить про її залученість у міжнародній діяльності та глобалізаційні процеси [6].

Слід зазначити, що останніми роками були спроби запровадити нові реформи, які би спростили ведення підприємницької діяльності чи покликані забезпечити безпеку людей, але цього недостатньо. У світі, де розвиток ІТ-індустрії для конкретних конкурентних переваг виявляється дуже важливим, не можна очікувати легкого позитивного результату від вузьконацілених змін.

Зовнішні фактори, пов'язані з глобальними змінами, відіграють важливу роль у формуванні національної конкурентоспроможності. Справа в тому, що поки розвинений світ намагається повною мірою використати існуючі переваги глобалізації, такі як: швидкість поширення передових технологій, рух робочої сили, швидкий потік інвестицій, вільний світовий ринок, Україна з тією ж швидкістю втрачає можливості. Справа в тому, що такі зміни доступні лише відкритим і міцним економікам при стабільній активності розвитку [5].

Таким чином, одночасно з позитивними змінами, глобалізація ще більше посприяла розбіжностям між країнами, що призвело до регіональних та міжнародних конфліктів. За цих обставин сучасні тенденції глобалізації доволі суперечливі.

Під час економічного зростання, що триває в Україні, питання стабільності економіки та її окремих галузей залишається актуальним. Основними принципами ринкової реформи в економіці України є такі:

- гарантування господарської самостійності й національної безпеки, реалізація економічних інтересів особистості, суб'єктів господарювання і держави;
- формування та здійснення власної незалежної економічної політики на базі національної валюти;
- створення сучасної фінансово-кредитної та банківської систем;
- державне регулювання економіки, спрямоване на забезпечення оптимальних макроекономічних пропорцій[1].

Важливим є те, що потрібно призупинити або принаймні сповільнити міграційні процеси в країні. Жодна інноваційна розробка була б неможливою без участі людини. За останні 25 років з України виїхало понад 25 000 наукових працівників. За останні два роки з наукових центрів НАНУ звільнилися 42 молодих вчених (14% від загальної кількості), і це в ситуації, коли середній вік українських вчених сьогодні становить 60-70 років [4].

Можливість залучення, розвитку та збереження талантів всередині країни є важливою конкурентною перевагою. Цьому можна сприяти через покращення ділового середовища, що є необхідною умовою можливості місцевих виробників займати свої позиції на міжнародних ринках, щоб диверсифікувати експорт у товарному та географічному вимірах.

В умовах глобалізації міжнародних економічних відносин та відкритості розвинених економік відбуваються важливі зміни, пов'язані зі збільшенням цінності конкурентного мислення. Як результат, потужність кожної держави багато в чому визначається конкурентоспроможністю її виробників. Культура розвинених країн показує, що існує прямий зв'язок між рівнем компетентності національної економіки та господарюючих суб'єктів, а це означає, що, чим сильніше конкуренція і різноманітніше форми її прояву на національному ринку, тим вище рівень конкурентоспроможності держави на міжнародному ринку.

Література:

1. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319 с.
2. Синюченко М. І. Конкуренентоспроможність національної економіки: дослідження ефективності факторів зростання. Бізнес Інформ. 2014. № 7. С. 14–17
3. Nikoliuk O., Donets L., Klevets M. Reversed forms of globalization and their impact on the system of public administration // Food Industry Economics. 2020. Vol.12, Issue 1. P. 95-100. doi:10.15673/fie.v12i1.1673
4. Аналітика: чому таланти тікають з України? Режим доступу: <http://forumkyiv.org/uk/analytics/chomu-talanti-vid'yizhdzhayutz-ukrayini>
5. Конкуренентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / за заг. ред. Я. А. Жаліло. Київ : НІСД, 2005. 388 с.
6. Місце України у глобальних рейтингах. Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/18.pdf
7. Севрук І. М., Тропиніна А. С. Конкуренентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації. Бізнес Інформ. 2019. №5. С. 20–28. Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-5-20-28>

ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В УКРАЇНІ

К.О. Ковальова,

студентка 4 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав.кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса*

Чинне Українське законодавство визначає конфлікт інтересів на державній службі як суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами особи чи близьких їй осіб та її службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень [1]. Це визначення наведене у Законі України “Про засади запобігання і протидії корупції”, але воно не відображає всієї повноти явища. Для формування якісного механізму врегулювання конфлікту інтересів на державній службі необхідне чітке визначення поняття та розуміння генезису явища. Це дозволить спрогнозувати ситуацію конфлікту і врегулювати його на ранній стадії, або взагалі запобігти його виникненню. У новому Законі України “Про запобігання корупції”, який наразі ще не набув чинності, введено означення потенційного і реального конфлікту інтересів [2]. Це показує більш повну картину явища, адже для того, щоб вирішити проблему, треба передусім правильно її означити.

Врегулювання конфлікту [3], зокрема і конфлікту інтересів, на відміну від вирішення [4], обов'язково передбачає залучення третьої сторони, яка володіє повноваженнями щодо врегулювання конфліктних ситуацій.

Діючий механізм враховує низку чинних нормативно-правових документів. Саме визначення явища наведене, як вже вказувалось, у Законі України “Про засади запобігання і протидії корупції”. Також у ст. 12, цього закону йдеться про перевірку декларацій на наявність конфлікту інтересів і про те, що перевірка декларації суб'єкта декларування здійснюється протягом тридцяти днів із дня подання декларації і полягає у порівнянні службових обов'язків суб'єкта з його та членів його сім'ї фінансовими інтересами. Ст. 14 описує, власне, моменти процедури урегулювання конфлікту інтересів на державній службі [5]. Отже, ключове твердження “мають передбачати”. Так, у другій частині ст. 59 чинного Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, дійсно йдеться про конфлікт інтересів, який може виникнути при розгляді, підготовці та прийнятті рішень, але порядок та шляхи врегулювання не визначаються [6]. Проект Закону “Про службу в органах місцевого самоврядування” містить інформацію про те, як повинен діяти службовець органу місцевого самоврядування у ситуації потенційного чи реального конфлікту інтересів [7].

Гірші справи щодо чинного Закону України “Про місцеві державні адміністрації” [8]. Цей закон, який визначає повноваження місцевих державних адміністрацій, взагалі не містить жодної інформації про конфлікт інтересів, котрий може виникати у горизонтальному, вертикальному, міжвідомчому тощо. форматах взаємодії суб'єктів. Потрібно зазначити, що діючий Закон “Про державну службу” містить ст. 16-1, котра має назву “Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів”, [9] хоча зміст цієї статті не дає ніякої інформації щодо порядку та шляхів врегулювання конфлікту інтересів на державній службі, а лише вказує на те, що державні службовці зобов'язані дотримуватися правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених Законом України “Про запобігання корупції” [10], який наразі ще не вступив в дію.

Якщо конфлікт інтересів – це ситуація, яка спонукає до порушень, а саме: дисциплінарних, адміністративних, кримінальних, то очевидно, що у законодавстві передбачається відповідальність не лише за наслідки конфлікту інтересів, а й за те, що службовець приховав передумови виникнення цих наслідків, а саме, ситуацію потенційного чи реального конфлікту інтересів. Приховування інформації про конфлікт інтересів, що виник так само, як і вступ у конфлікт інтересів, є незаконними. В законодавстві України передбачається відповідальність за такі порушення. Так, Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлена відповідальність за порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів. Неповідомлення особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів – призводять до накладення штрафу від десяти до ста п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян [11]. Отже, Кодекс України про адміністративні правопорушення також є складовою нормативно-правового механізму врегулювання конфлікту інтересів на державній службі.

Література:

1. Про засади запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс] : Закон України № 3206-VI від 07.04.2011 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>.
 2. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України № 1700-VII від 14.10.2014 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
 3. Анцупов А. Я. Словарь конфликтолога [Текст] / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. — 2 изд. — СПб. : Питер, 2006. — С. 454.
 4. Дедов Н. П. Социальная конфликтология [Текст] : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / Н. П. Дедов, А. В. Морозов, Е. Г. Сорокина [и др.] ; под ред. А. В. Морозова. — М. : Издательский центр “Академия”, 2002. — С. 62.
 5. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України № 1700-VII від 14.10.2014 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
 6. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/page5>.
 7. Про службу в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : Проект Закону України. — Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=54569&pf35401=335842>.
 8. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України № 586-XIV від 09.04.1999 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14/page>.
 9. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України № 3723-XII від 16.12.1993 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>.
 10. Про запобігання корупції. [Електронний ресурс] : Закон України № 794-VII від 27.02.2014 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/794-18/page2>.
- Кодекс України про адміністративні правопорушення [Верховна Рада УРСР; Кодекс № 8073-X від 07.12.1984 р. Поточна редакція від 25.11.2014 р.] [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

К.О. Ковальова,

студентка 4 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Липинська О.А.

*д.е.н., с.н.с, професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса*

Враховуючи той факт, що корупція в цілому та конфлікт інтересів як передумова корупції зокрема, загрожує демократії, конституційному ладу, держава повинна забезпечити вжиття необхідних заходів задля мінімізації та/ або усунення даних ризиків в забезпеченні гарантування стабільності та ефективності функціонування демократичної системи.

У 2003 році фахівці міжнародної організації ОЕСР підготували посібник-рекомендації з питань врегулювання конфлікту інтересів на державній службі. Відповідно до вище вказаного під поняттям конфлікт інтересів розуміється «конфлікт між публічноправовим обов'язком та приватними інтересами державної посадової особи. В згаданому конфлікті державна посадова особа має інтереси, котрі впливають з її положення як приватної особи і які здатні неправомірним чином вплинути на виконання цією державною посадовою особою її офіційних обов'язків або функцій».

Законодавча база України щодо врегулювання конфлікту інтересів у системі державного управління включає ряд наступних нормативно-правових актів: Кодекс України про адміністративні правопорушення [4]; Закон України «Про державну службу» [1]; Закон України «Про запобігання корупції» [2]; Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [3].

В Україні законодавчо закріплено поняття «потенційний конфлікт інтересів» та «реальний конфлікт інтересів», відповідно до положень Закону України «Про запобігання корупції» [2] дані терміни визначено як: «потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень»; «реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень».

У рекомендаціях ОЕСР [5] визначено наступні ключові принципи управління конфліктами інтересів на державній службі, а саме: служіння суспільним інтересам; забезпечення прозорості та громадського аналізу; підвищення персональної відповідальності і особистий приклад та принцип створення організаційної культури, нестерпної до конфлікту інтересів.

Наведені принципи є ключовими щодо управління конфліктами інтересів на державній службі та повинні бути основи щодо побудови механізму запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Вітчизняна антикорупційна нормативно-правова база щодо врегулювання конфлікту інтересів передбачає механізм застосування ряду обмежень, що стосуються одержання подарунків, суміщення та сумісництва діяльності державних службовців з іншими видами діяльності, спільної роботи близьких осіб та обмежень що стосуються діяльності державних службовців, що припинили виконання завдань і функцій держави.

Принципи управління конфліктами на державній службі є фундаментальними положеннями, що становлять основу законодавчого закріплення антикорупційних обмежень щодо одержання подарунків, суміщення та сумісництва діяльності державних службовців з іншими видами діяльності, спільної роботи близьких осіб та діяльності колишніх державних службовців.

Натомість, законодавче закріплення сукупності даних обмежень обумовлюють формування механізму запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, у тому числі і визначення алгоритму дій суб'єктів даної суперечності (конфлікту інтересів).

Вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів визначені Законом України «Про запобігання корупції», відповідно до ст.28 [2], з метою запобігання та врегулювання конфлікту інтересів державні службовці зобов'язані: «1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів; 2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно; 3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів; 4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів».

Аналіз категорій «реальний конфлікт інтересів» та «потенційний конфлікт інтересів» у контексті визначення спільних та відмінних рис дозволяє зробити наступні висновки.

По-перше, при реальному та потенційному конфлікті інтересів спільним є об'єкт, суб'єкт та наявність у суб'єкта приватного інтересу. Під суб'єктом потенційного та реального конфліктів інтересів розуміється особа, яка виконує службові чи представницькі повноваження, в свою чергу, під об'єктом потенційного та реального конфліктів інтересів - об'єктивність/неупередженість при прийнятті рішення / вчинення дій / невчинення дій під час виконання своїх повноважень визначеним суб'єктом.

По-друге, відмінність даних категорій полягає у наслідках потенційного та реального конфліктів інтересів. Наслідками реального конфлікту інтересів є ситуація, коли приватний інтерес особи (яка виконує службові чи представницькі повноваження) вплинув (впливає) на об'єкт (об'єктивність / неупередженість при прийнятті рішення/вчинення дій / невчинення дій під час виконання своїх повноважень), тобто існує суперечність між приватним інтересом особи та її повноваженнями. Натомість, наслідками потенційного конфлікту інтересів є ймовірна ситуація, коли приватний інтерес особи може вплинути на об'єктивність / неупередженість при прийнятті рішення/вчинення дій / невчинення дій під час виконання своїх повноважень, тобто коли може існувати суперечність між приватним інтересом особи та її повноваженнями.

Таким чином, нормативно-правові положення, що встановлюють антикорупційні обмеження націлені, насамперед, на поведінку державних службовців та врегулювання їх службової діяльності шляхом застосування відповідних адміністративних методів та, по суті, формують етичну складову діяльності суб'єктів, що здійснюють виконання завдань та функцій держави.

Література:

1. Закон України "Про державну службу" від 10.12.2015 № 889-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

2. Закон України "Про запобігання корупції" від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

3. . Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування», затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби № 158 від 05.08.2016 р. [Електронний ресурс] // Національне агентство з питань державної служби України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-21) Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс] // УРСР. – 1984. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

5. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфліктів інтересів на державній службі [Електронний ресурс] // ОЕСР. – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.acrc.org.ua>

КАДРОВА ПОЛІТИКА В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

А.В. Ковязін

студент 2 курсу факультету економіки та бізнесу

Науковий керівник:

Бондаренко С.М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

Однією з важливих складових реформування механізму державної влади є удосконалення його кадрового забезпечення. Від професіоналізму персоналу органів державної влади та місцевого самоврядування вирішальною мірою залежить якість життя населення, репутація державних органів та конкурентоспроможність країни.

Вагомий внесок у вивчення теорії та практики формування кадрової політики внесли вітчизняні дослідники Балабанова Л.В., Богиня Д.П., Виноградський М.Д., Колот А.М., Савченко В.А., Серьогін С.М., Щокін Г.В. та інші. Велику увагу питанням удосконалення кадрової політики в сучасній науці управління приділяли М. Армстронг, Д. Бодді, Р. Дафт, П. Дойль, П. Друкер та інші зарубіжні науковці. Висвітленню проблем управління персоналом та кадрової політики присвячено роботи [1-7]. Проте питання формування та удосконалення кадрової політики органів державної влади та місцевого самоврядування потребують детального вивчення та описання.

Теорією та практикою доведено, що ефективність державного та муніципального управління значною мірою залежить від кваліфікації, компетентності, моральних якостей співробітників, що потребує удосконалення кадрової політики органів державної влади та місцевого самоврядування.

Кадрова політика – сукупність правил і норм, цілей і уявлень, які визначають напрямок і зміст роботи з персоналом. Через кадрову політику здійснюється реалізація цілей і завдань управління персоналом, тому її вважають ядром системи управління персоналом. Кадрова політика формується керівництвом організації, реалізується кадровою службою в процесі виконання її працівниками своїх функцій [5].

Сучасна кадрова політика в органах державної влади та місцевого самоврядування повинна носити інноваційний характер, що позитивно вплине на якість та ефективність роботи цих органів. Вимогою сьогодення є застосування в органах державної влади та місцевого самоврядування сучасних кадрових технологій, які являють собою сукупність певних дій, прийомів, методів, організаційних процедур, спрямованих на статус та характеристики персоналу. Інноваційні технології здійснення кадрової політики передбачають вироблення нового стилю кадрового забезпечення органів державної влади високопрофесійним управлінським персоналом, здатним задовольнити потреби і очікування населення шляхом надання якісних адміністративних послуг.

Можна виділити наступні принципи кадрової політики у органах державної влади та місцевого самоврядування, які відповідають сучасним глобальним процесам суспільного розвитку та демократичним стандартам:

- раціональний підбір кадрів;
- просування по посадовим сходам виключно за діловими якостями;
- навчання персоналу протягом життя;
- заохочення співробітників до службової кар'єри;
- використання економічних методів мотивації та стимулювання праці персоналу.

Зміст кадрової політики в органах державної влади та місцевого самоврядування полягає у наступному: забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування робочою силою високої якості; прогнозування та планування потреби в кадрах; аналіз прийому, звільнення та плинності кадрів; раціональне використання кадрів, їх оптимальний підбір і розстановка; заходи адаптації працівників; розробка критеріїв оцінювання кадрів; постійне навчання персоналу; розвиток працівників, профорієнтація і перепідготовка, проведення атестації та оцінки рівня кваліфікації, організація просування по службі; вдосконалення організації та стимулювання праці, забезпечення техніки безпеки, створення і використання кадрового резерву на керівні посади.

Виділимо пріоритетні напрями вдосконалення кадрової політики у органах державної влади та місцевого самоврядування:

- удосконалення законодавчої бази в сфері державної кадрової політики;
- створення економічних, правових, соціальних, організаційних основ успішної реалізації потенціалу персоналу;
- упровадження ефективної системи мотивації праці співробітників;
- удосконалення системи навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації персоналу та ін.

Отже, сучасна кадрова політика у органах державної влади та місцевого самоврядування за своїм характером повинна бути інноваційною. Вимогою сьогодення є застосування сучасних кадрових технологій, що дасть змогу забезпечити високу репутацію органів державної влади та місцевого самоврядування, досягти високої якості життя населення та конкурентних переваг країни.

Література:

1. Бондаренко С.М. Базова концепція загального управління якістю TQM: роль персоналу / С.М. Бондаренко, Н.В. Михайленко // Економічний простір. – 2015. – № 103. – С. 139-146.
2. Бондаренко С.М. Корпоративна соціальна відповідальність у концепції загального управління якістю на підприємствах легкої промисловості України / С.М. Бондаренко // Економічний простір. – 2016. – № 105. – С. 154-163.
3. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку: наук. доп. / авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ващенко, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. проекту). - К. : НАДУ, 2012. - 72 с.
4. Жовнірчик Я.Ф. Сучасна кадрова політика в органах державної влади та органах місцевого самоврядування / Я.Ф. Жовнірчик // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. - № 12. – С. 102-107.
5. Кадрова політика. Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Кадрова_політика
6. Луциків І.В. Особливості здійснення кадрової політики в сфері публічного управління / І.В.Луциків, В.В. Гупка. Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28316/2/MNPK_2019_Lutsykiv_I-Features_of_the_implementation_88-89.pdf
7. Указ Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки» № 45/2012 1 лютого 2012 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Колотіло Х. Г.
студентка

Науковий керівник:
Липинська О.А.

*д.е.н., с.н.с, професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса*

Сучасні перетворення у сфері культури України відбуваються з часів проголошення незалежності держави, коли постало питання ліквідації старих методів управління культурою та запровадження нових підходів до адміністрування. Переосмислення правової дійсності, заборона цензури, перехід до ринкових відносин окреслили завдання щодо визначення поняття «інформація» та пов'язаних із нею правових категорій, створення організаційних засад державного управління у відповідній сфері.

Намагання України інтегруватись в Європейське співтовариство спонукає державні органи до впровадження європейських стандартів у різні сфери державного управління. Не виключенням є і галузь культури.

Важливе місце в культурній політиці ЄС займають питання культурних прав, дотримання яких сприяє різноманіттю та багатокультурності Європи. Реалізація особистості не можлива без культурного елементу, що відкриває нові горизонти для творчості.

Зв'язок між культурою і правами людини є двигуном для культурного різноманіття, завдяки чому участь громадян в оцінці та реалізації культурної політики є не лише звичайною можливістю реалізації прав, а й характерною ознакою демократії [1].

Культурні права відігравали важливу роль і на початку створення Європейського Співтовариства, і дотепер є предметом постійних дебатів в Європі та світі в контексті загальних прав людини. Хартія основних прав ЄС 2000 р. містить формулювання прав і свобод людини щодо культури. Зокрема ст. 13 Хартії визначає, що мистецтво та наукові дослідження мають бути вільними від будь-яких обмежень [3]. Аналізуючи європейське законодавство у сфері культури, слід зазначити, що воно визначає низку принципів, чітких норм і стандартів управління у сфері культури, яких мають дотримуватись державичлени, і передбачає певну автономію держав-учасниць у здійсненні культурної політики. Форми і методи правового регулювання сфери культури кожна країна ЄС визначає згідно зі своїми усталеними традиціями в законодавчій і виконавчій системах та з урахуванням сформованої десятиліттями системи культурномистецьких установ і практик. Як показала практика України, однією з причин таких наслідків відсутність єдиного закону у сфері культури, може бути недосконалість українського законодавства загалом, коли відсутні механізми впровадження будь-яких норм права та існує неузгодженість норм законів у різних сферах, що тісно пов'язані між собою. Прагнення держав приймати закони в будь-якій сфері, де виникла проблема, дістало назву "Синдром потреби в новому окремому законі" та зумовлені нерозумінням функцій, обсягів впливу й обмежень законодавства [4].

Із законодавчими перетвореннями у сфері культури країн – членів ЄС тісно пов'язана реформа самої системи управління цих країн, а саме: децентралізація управління, що сприяла запровадженню демократизму в публічному адмініструванні та підвищенню ефективності прийняття рішень щодо культури. Ця європейська практика реформування почала активно наслідуватись пострадянськими країнами, хоча не в усіх відбулися якісні перетворення.

В Україні це пов'язано перш за все з тим, що передача повноважень у сфері культури від державних органів на місцеві відбувалась без забезпечення останнім певної самостійності, у т. ч. фінансової. Місцеві органи управління культури України, з одного боку, отримали повноваження і компетенції щодо самостійного адміністрування сфери культури, а з іншого – повністю залишились залежними від фінансової і податкової політики держави, яка не завжди враховує культурні особливості кожного регіону. Найбільшою і найважливішою зміною стала передача більшості закладів культури державної форми власності, розташованих у регіонах, у комунальну власність, на утримання місцевих бюджетів. Однак система формування місцевих бюджетів не зазнала змін і породила негативні наслідки: значне зменшення місцевих видатків на культуру при повній відсутності інших джерел фінансування

Управління сфери культури на локальному рівні у країнах – членах ЄС, зокрема Італії, Франції, Польщі, Німеччині, здійснюється представницькими органами чи інституціями місцевого самоврядування, які представляють інтереси певної громади і діють відповідно до потреб регіону. Саме громадськість вирішує важливі питання розвитку культури свого регіону та контролює дотримання місцевими представницькими органами дотримання культурних прав [1]. Разом з тим держава не перестає надавати фінансову підтримку (у вигляді грантів, дотацій чи коштів на реалізацію певних програм) представницьким органам чи органам місцевого самоврядування на розвиток галузі культури регіону. Урядові органи (Міністерства, Департаменти) формують пріоритети і цілі державної політики, які є основою для затвердження стратегічних планів розвитку культури та подальшої фінансової підтримки певних секторів культури [3]. Міністерство культури Франції надає фінансову допомогу як органам місцевого самоврядування, так і організаціям культури різних форм власності, що реалізують культурні проекти в різних сферах культури. Міністерство також надає щорічні дотації національним закладам культури. Однак ці заклади не фінансуються стовідсотково державою, а мають можливість отримувати кошти з інших джерел, у т. ч. за рахунок надання платних послуг [4].

Таким чином, Україна є європейською країною з надзвичайно багатими і різноманітними культурними традиціями. Саме тому вона потребує нової культурної політики та процедур вироблення рішень, які створили б умови для розквіту культури і творчості. Оскільки в країні досі домінують старі практики, типові для “командної економіки”, експерти у своєму звіті наголошували на необхідності проведення в Україні реформи в публічному управлінні сфері культури, спираючись, де це необхідно, на європейський досвід. Отже, питання подальшого реформування системи публічного управління України не втратило своєї актуальності, а навпаки, стало одним із важливих завдань держави з огляду на намагання України інтегруватись в європейське співтовариство.

Література:

1. Жорди Паскуаль-и-Руис. Справочник по вопросам участия граждан в формировании культурной политики европейских городов / Паскуаль-и-Руис Жорди, Драгоевич Саньи ; пер. Б. Аленьев. – К. : ПФ “Оранта”, 2007. – 120 с. – (ЦР “Демократия через культуру”, Европейский культурный фонд).
2. Українська культура і європейська інтеграція : [зб. аналіт. матеріалів] / наук. ред. О. А. Гриценко. – К. : УЦКД, 2007. – 99 с.
3. Mercer Colin. Cultural policy beyond and below the nation state: new forms of subnational and transnational cultural identity and citizenship // Dynamics of Communication: new ways and new actions. – Zagreb, 2006, Culturelink/ IMO.
4. The Distribution of Role and Changing Nature of Relation Between Governments and Arts Councils, Associations and Foundations. European Round Table of the CIRCLE Network // CIRCLE publication, 1996. – № 8. – P. 99

ЗНАЧЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Д.О. Костюк С.В. Сізоненко

Науковий керівник:

А.В. Кулінська

д.е.н., проф.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Управління соціальними об'єктами неможливе без планування, це повною мірою стосується і управління персоналом на державній службі. Управління персоналом і починається саме з планування. Планування в економіці – це складний процес визначення необхідних колективних дій і розрахунків потрібних ресурсів для досягнення корпоративних цілей. Правильно поставлене планування є важливою передумовою конкретизації завдань підрозділам підприємства, забезпечення їх ресурсами, запобігання порушенням виробничого ритму, своєчасного виконання договірних зобов'язань перед замовником і постачальниками, задоволення потреб працівників на державній службі.

Планування чисельності персоналу полягає у визначенні на плановий період кількості працівників різних категорій, потрібних для реалізації виробничої програми або досягнення стратегічних цілей організації. Структура персоналу є багатогранною і має розглядатися через призму соціально-трудова ознак: професійної, кваліфікаційної, статусної, гендерної, вікової. Для забезпечення раціонального поділу та кооперування праці важливими є пропорції у професійній і кваліфікаційній структурі персоналу на державній службі. Умова пропорційності полягає в тому, що співвідношення чисельності працівників різних професій і кваліфікацій мають бути такими ж, як і співвідношення трудомісткостей робіт та функцій, які вони мають виконувати. У межах кожного виду робіт повинна дотримуватись аналогічна передумова пропорційності в структурі.

Усунення диспропорцій у структурі через звільнення «зайвих» працівників і наймання «потрібних» є небажаним у соціально-економічному сенсі та складним з огляду на законодавчі норми стосовно звільнення найманих працівників на державній службі. Кращий спосіб запобігання та усунення структурних диспропорцій – підвищення професійної гнучкості персоналу на основі освоєння нових і суміжних професій чи спеціальностей. Задля цього на підприємствах створюються відповідні організаційно-технічні умови і застосовується спеціальне стимулювання працівників на державній службі [3].

Залежно від масштабів і типу виробництва, категорій працівників, наявної нормативної бази та інших обставин застосовуються різні методи і прийоми виконання планових розрахунків. Основними серед них є балансові, які умовно можна поділити на дві групи: нормативно-балансові, засновані на використанні норм або нормативів праці; балансові досвідно-статистичні, засновані на статистичних даних підприємства за минулі періоди. Крім зазначених, застосовуються й інші – спеціальні методи планування чисельності працівників певних категорій на державній службі. У вітчизняній практиці планування чисельності працівників найчастіше використовуються саме нормативно-балансові методи. Від інших підходів вони відрізняються простотою, доступністю інформації для розрахунків, забезпечують прийнятну точність результатів.

Крім того, питання соціального розвитку для сучасного суспільства були й залишаються вкрай важливими. Успішне розв'язання проблем соціального розвитку є чітким і наочним індикатором ефективності управління суспільством. Через досягнення цілей соціального розвитку відбувається зростання добробуту громадян і поліпшення якості

їхнього життя, а це позитивно впливає на стійкість суспільства і країни як великої соціальної системи [2].

Розвиток соціального середовища є важливим об'єктом управління організацією та персоналом на державній службі. Основні цілі управління соціальним розвитком організації наступні: удосконалення соціальної структури персоналу; поліпшення умов праці; гуманізація праці; забезпечення соціального страхування працівників, дотримання їхніх прав і соціальних гарантій; підтримання в колективі здорової морально-психологічної атмосфери; задоволення побутових потреб працівників; організація оздоровлення та відпочинку працівників; розвиток соціальної інфраструктури організації [1].

Соціальний розвиток – це складний соціальний процес, унаслідок якого відбувається перехід соціальної системи з одного якісно визначеного стану в інший, що відзначається більшим розмаїттям властивостей та можливостей. Планування соціального розвитку є дієвим інструментом управління соціальними змінами в організації на державній службі й має базуватися на ретельному аналізі соціального середовища, соціальної структури персоналу, задоволеності працівників рівнем та якістю соціального обслуговування, стану інфраструктури. Добре, коли заходи з соціального розвитку організації розробляються одночасно з підготовкою проекту колективного договору. У такому разі план соціального розвитку набуває статусу частини колективного договору. Це підносить значення плану соціального розвитку, створює умови для ретельного контролю громадськості й керівництва за його виконанням у повному обсязі. Забезпечення соціальних інтересів та потреб працівників на державній службі, підтримання сприятливого морально-психологічного клімату в колективі разом із розвитком корпоративної культури та соціального партнерства сприяють згуртованості працівників різних функціональних категорій, різного посадового статусу, вихованню фірмового патріотизму, відіграють роль потужного мотиватора активної трудової поведінки. Основними завданнями служби соціального розвитку на державній службі є [4]: вивчення і аналіз зарубіжного досвіду в цій справі; використання соціальних і гуманітарних технологій для цілей гуманізації праці, різнобічного розвитку особистості; дотримання соціальних норм і стандартів, установлених державою і трудовим колективом; розроблення і реалізація заходів з розвитку та зміцнення соціального партнерства; прогнозування і планування соціального розвитку; контроль за практичною реалізацією запланованих соціальних заходів та інформування колективу про зміни в соціальному середовищі.

Таким чином, план соціального розвитку організації являє собою офіційний документ, що містить склад заходів, показники потрібних для виконання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, терміни реалізації заходів, прізвища і посади відповідальних осіб. Ефективність планування соціального розвитку організації на державній службі як і планування виробництва, залежить від того, наскільки кваліфіковано складаються плани, як вони обґрунтовані, як забезпечені ресурсами та як організовано контроль за їхнім виконанням.

Література:

1. Базалійська Н.П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинутою ринковою економікою / Н.П. Базалійська // Інноваційна економіка. – 2017. – № 1. – С.138-142.
2. Козак К.Б. Удосконалення роботи служби персоналу на підприємстві / К.Б. Козак, Ю.О. Рубан // Економіка харчової промисловості. – 2018. – № 2. – С. 24-28.
3. Мица В.П. Кадрова політика на підприємстві: проблеми і перспективи / В.П. Мица // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – № 6 (84). – С. 165-168.
4. Щербак В.Г. Управління персоналом підприємства / В.Г. Щербак. – Харків: Вид-во «ІНЖЕК», 2016. – 482 с.

ПЕРЕДУМОВИ ЗАРОДЖЕННЯ І ЕТАПИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

А.В. Макодзьоб

студентка 1 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

У розвитку й еволюції інституціоналізму як впливового напрямку сучасної економічної теорії відбулося в три етапи. Для кожного з них характерна своя специфіка, і завершувалися вони появою нових науково-дослідних програм. На кожному з цих етапів виявлявся зв'язок між диверсифікацією теоретичного знання й ефективністю його використання в практиці. Диверсифікація - володіння найрізноманітнішими фінансовими активами.

Перший етап охоплює період із другої половини 90-х років XIX ст. до 40-х років XX ст. і характеризується як етап становлення «старого» (класичного) інституціоналізму в працях англо-американських основоположників та витоків неінституціоналізму в піонерних роботах Р. Коуза. На цьому етапі помітне розмежування теоретико-методологічних основ і програмних цілей інституціоналізму. Інших напрямів та шкіл економічної теорії, насамперед неокласиків.

Другий етап охоплює період 40-60-х років XX ст. Для нього властиві продовження критики методології неокласичного напрямку економічної теорії та розвиток власне традиційної інституціональної методології. Водночас відбувається розвиток методології різних неінституціональних теорій, що проходять стадію становлення. У сфері соціально-економічної політики традиційний інституціоналізм і кейнсіанство активно взаємодіють під час утвердження провідної ролі кейнсіансько-неокласичного синтезу. Кейнсіанство – одна з чільних макроекономічних шкіл, розроблена Джоном Мейнардом Кейнсом. Другий етап у розвитку неінституціоналізму О. Сухарев називає стадією концентрації «інституціонального інтелекту», враховуючи, що в цей період широко застосовувались різні методи державного регулювання економіки, планування, програмний підхід у формуванні та вирішенні завдань соціального розвитку [1].

Третій етап розвитку сучасного інституціоналізму охоплює період 70-х років XX ст. – початок XXI ст. Для нього характерний активний розвиток низки теорій традиційного інституціоналізму та неінституціоналізму в умовах переходу від індустріального до постіндустріального (інформаційного) суспільства, світових економічних криз початку 70-80-х років минулого століття, розпаду на початку 90-х світової соціалістичної системи. У традиційному інституціоналізмі відбуваються значні зрушення. По-перше, вони пов'язані з недооцінюванням інституціоналізмом накопичення протилежно спрямованих змін у соціально-економічній структурі індустріального суспільства під час його переходу до постіндустріального і в масовій психології. Представники традиційного інституціоналізму не змогли передбачити, що «соціальні й економічні кризи наприкінці 60-70-х років не лише не посилять тенденції до одержавлення, соціалізації, але й, навпаки, призведуть на межі 1970-1980 рр. до повороту в бік роздержавлення, децентралізації, часткового демонтажу соціальних програм» [2].

Професор Ю.Я. Ольсевич розглядав таку прогностичну невдачу як прояв кризи інституціональних концепцій у 70-80-ті роки XX ст., зумовлену двома причинами: перша полягала у статичності концепцій, їх неспроможності врахувати зміни характеристик економічної системи; друга – в упередженості у процесі побудови інституціональних

теоретичних моделей. Учений дійшов такого висновку: якщо питання подолання статичності обговорюється у межах власне інституціоналізму, то друге звинувачення порушує основи інституціональної економічної теорії. По-друге, представники сучасного інституціоналізму намагаються використати й об'єднати на методологічній основі різні підходи до проблем економічної еволюції.

Унаслідок такого розвитку сучасного інституціоналізму багато економістів, як зазначають в науковій літературі, об'єднують різні доктрини і говорять про інституціонально-еволюційну теорію, а інші віддають перевагу відокремленню еволюційного напрямку в інституціональній теорії і звертають увагу на відмінність між «старим» і «новим» інституціоналізмом. Проблему таких розбіжностей О.Сухарев вбачає у значних методологічних труднощах, яких зазнає система інституціоналізму. Вони виявляються на межі завищених вимог у межах науково-дослідної програми і високої складності, неоднорідності соціального світу.

Зробимо кілька загальних висновків, що належать до всіх етапів розвитку й еволюції інституціоналізму:

1. Інституціональна економічна теорія, як і всі інші теорії економічної науки, розвивалася і продовжує розвиватися під вирішальним впливом соціально-економічної реальності. Особливе значення мали негативні явища і процеси глобального масштабу, серед яких Велика депресія 1929-1933 рр., світові економічні кризи 70-80-х років, енергетичні й інші структурні кризи 70-х років ХХ ст., світова фінансова криза 1997-1998 рр. В економіці та суспільстві відбувалися значні зрушення, з'являлися нові тенденції розвитку, під впливом яких перебудовувався не лише інституціоналізм, але й усі інші економічні теорії, висувалися нові концепції [3].

2. Розвиток інституціоналізму відображав взаємодоповнювальний характер різних напрямів сучасної економічної науки - кейнсіанства, посткейнсіанства, неолібералізму, інституціоналізму та інших що у свою чергу, відображають різні аспекти національної економіки, специфічні умови її функціонування та розвитку. Практичні рекомендації різних теорій, що входять до складу зазначених вище напрямів, часто використовували одночасно, хоч і в різній мірі, в одних і тих самих країнах. Проте це не призводило до зникнення суперечностей між теоріями різних напрямів і шкіл економічної думки.

3. Розвиток інституціоналізму у другій половині ХХ ст. супроводжувався посиленням тенденцій до синтезу окремих економічних теорій і напрямів економічної науки. Поєднання кейнсіанства з неокласикою зумовило виникнення різних варіантів кейнсіансько-неокласичного синтезу, на якому загалом ґрунтувалася успішна економічна політика розвинутих країн Заходу до 70-х років ХХ ст. Неоінституціоналізм сформувався і швидко розвивається як результат синтезу інституціоналізму та неокласики. Становлення і розвиток еволюційної економічної теорії відбувається на основі поєднання положень низки напрямів економічної науки - від англо-американського і традиційного інституціоналізму до марксизму.

Література:

1. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. – К.: Вид-во Соломії Павличко, «Основи», 2001. – 687 с.
2. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй: Переклад з англ. – К.: Port-Royal, 2001. – 612 с.
3. Хрестоматія по экономической теории. Сост. Е.С.Борисов. М.: Юрист, 1997.
1. 4. Шумпетер Й. Теория экономического развития: Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / Пер. с нем.; Общая ред. акад. А.Г. Милейковского. – М.: Прогресс, 1982.– 456 с.

ІНФРАСТРУКТУРА. ФУНКЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСЦЕВОГО РІВНЯ

А.В. Макодзьоб

студентка 1 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

С.С. Свірідова

к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет

В Україні в 90-х ХХ ст. сфера економічної та соціальної і перебувала у стані глибокої кризи. Для її подолання необхідне здійснення радикальних економічних перетворень у промисловості та сільському господарстві, відновлення раціональних норм заощаджень, а також накопичення необхідних коштів для технічного переоснащення галузей інфраструктури.

Інфраструктура (лат. *infra* – нижче, під і *structura* – будова, взаєморозташування) – комплекс галузей народного господарства (сфери матеріального і нематеріального виробництва), які обслуговують промисловість і сільське господарство.

Суттєвою класифікаційною ознакою розподілу функцій є склад і характер послуг, які надають під час виконання їх. За цією ознакою можна виокремити такі групи функцій:

- торговельно-посередницькі;
- посередницькі;
- інформаційні та організаційно-комерційні;
- виробничо-технологічні;
- транспортно-експедиторські (логістичні);
- орендні (лізингові);
- розрахунково-кредитні;
- страхові, аудиторські тощо.

Інфраструктура невід’ємно відіграє важливу роль в економіці на сучасному рівні суспільного поділу праці.

Кожна із цих груп функцій передбачає конкретні види робіт, що їх виконують суб’єкти інфраструктури товарного ринку.

За сучасних умов найбільша питома вага припадає на торговельно-посередницькі функції. До них зазвичай належать закупівля товарів у виробників та продаж їх споживачам; визначення попиту на товари й розміщення замовлень на їх виготовлення серед товаровиробників; закупівлю товарів на замовлення споживачів; дрібнооптова та роздрібна торгівля; продаж товарів споживачеві в формі спеціально скомплектованих партій товару; продаж товарів та забезпечення ними споживачів за погодженим графіком.

Суттєві особливості має виконання посередницьких функцій.

Стосовно сутності посередницької діяльності існують різні міркування, але більшість фахівців наголошують, що це діяльність господарських суб’єктів, які перебувають між двома іншими суб’єктами товарного ринку, з встановлення між ними взаємозв’язку стосовно обміну товарами або у вигляді інформаційно-комерційних послуг.

Посередник здійснює зв’язок із товаровиробником необхідних споживачеві товарів та послуг, отримує інформацію про наявність, умови продажу їх, створює умови для проведення торговельних переговорів та укладання відповідних угод.

Важливою функцією посередника є пошук вільних виробничих потужностей з виконання спеціальних високотехнологічних різновидів робіт і надання цієї інформації зацікавленим суб’єктам господарювання. Виконання посередницьких функцій безпосередньо

не пов'язане зі здійсненням актів купівлі-продажу, але робить цей процес упорядкованим, надійним і взаємовигідним.

Інформаційні й організаційно-комерційні функції охоплюють діяльність з надання суб'єктам ринкових відносин комерційної інформації, яка містить відомості, необхідні для організації закупівель та збуту продукції і насамперед інформацію про потенційних виробників товару, ціну товару, способи доставки вантажів тощо.

Важливу роль в реалізації цих функцій відіграють рекламні фірми та виставкові центри.

Реклама дає споживачеві змогу отримати широку й об'єктивну інформацію про якість, ціну, способи використання та інші деталі, які покупцям треба знати, щоб зробити правильний вибір. Аналогічні завдання виконують і виставкові центри.

Вони інформують зацікавлених суб'єктів про наявність певного товару, певної марки, повідомляють, що товар характеризується певними якісними та споживчими показниками, демонструють його відмінності та переваги над аналогами в процесі використання.

Великим попитом користується маркетингова інформація, що містить результати аналізів і прогнози кон'юнктури ринку певного виду товару, ціни, прогнозів обсяги попиту та пропозиції товару, його асортимент, рівень конкуренції та інші показники ринкового механізму.

Виконання цих послуг пов'язане із необхідністю вдосконалення державного статистичного обліку, що має відображати не лише стан товарного ринку, а й діяльність суб'єктів ринкової інфраструктури. Без систематичного розроблення, нагромадження, аналізу й оприлюднення такої інформації неможливі ані державне регулювання сфери обігу товарів, ані дія механізмів ринкового саморегулювання.

Виробничо-технологічні функції пов'язані з продовженням процесу виробництва у сфері обігу. Це функції з надання товарам підвищеної виробничої готовності, з попередньої підготовки матеріальних ресурсів до споживання, із запровадження ресурсозберігальних технологій тощо.

Ця група функцій тісно пов'язана із транспортно-експедиторськими, які мають на меті транспортування товарів до місць споживання, формування оптимальних маршрутів перевезення та вибір раціональних видів транспорту, укладання договорів на перевезення товарів згідно із узгодженими графіками тощо.

Лізингові функції зумовлені розвитком прокату технічних засобів, наданням у довгострокову оренду товарів виробничо-технічного призначення тривалого використання.

Розрахунково-кредитні та страхові функції передбачають такі види діяльності, як фінансові розрахунки, товарне кредитування, страхування.

Усі перелічені функції відповідно відносяться і до функції інфраструктури місцевого рівня і відповідають наведеної класифікації.

Тобто, сформулюємо визначення терміну інфраструктура таким чином. Під інфраструктурою розумітимемо частину економіки, що забезпечує ефективні прийняття рішень та взаємний рух факторів та результатів виробництва між власниками, виробниками та споживачами в умовах взаємовигідного розвитку економіки.

Література:

1. Інфраструктура <https://edufuture.biz/index.php?title>

2. Класифікація

https://pidruchniki.com/2015073165692/pravo/klasifikatsiya_funktsiy_derzhavi_vidi_zagalna_harakteristika

3. Інформаційні функції

https://pidruchniki.com/16330826/ekonomika/funktsiyi_informatsiyanoi_diyalnosti_vimogi_informatsiyogo_zabezpechennya_ekonomichnogo_analizu

4. Лізингові функції <https://studfile.net/preview/8067035/page:3/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ГРОМАДИ НА ПРИКЛАДІ ШАБІВСЬКОЇ ОТГ

Б. В. Мироненко

магістр спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Соціально-економічний аналіз (СЕА) охоплює всі найважливіші аспекти життєдіяльності і розвитку громади. Правильно розроблений і використаний аналіз ситуації дозволяє краще зрозуміти актуальний стан та тенденції в економічній, соціальній, екологічній та інших сферах діяльності громади. Соціально-економічний аналіз створює міцну та потужну основу для своєчасного виявлення можливих змін, а також основу для прийняття обґрунтованих і зважених рішень щодо місцевого розвитку. [1] В умовах новоствореної ОТГ якісне проведення соціально-економічного аналізу є критично важливим для забезпечення якості планування в територіальній громаді.

Для підготовки та розробки соціально-економічного аналізу є декілька причин. Перша полягає у розробці ключових питань і висновків, підтверджених відповідними даними, які необхідні для подальших кроків планування в ОТГ. Це допомагає виявити нові та попередні заходи, з якими може бути узгоджений розвиток, або сигналізувати представникам зацікавлених сторін, вразі, коли дані показують, що щось йде не так, щоб була можливість стратегічно втрутитися та зупинити небезпечні або небажані тенденції. [2] Наступна причина полягає у створенні основи для моніторингу та оцінки реалізації стратегії розвитку громади. Для цілей моніторингу, а також для оновлення стратегій розвитку необхідно створити механізми для регулярного оновлення соціально-економічних даних відповідної ОТГ. [3]

Збір даних є першим кроком в підготовці аналізу. З метою забезпечення повноти і точності даних і аналізу варто організувати збір вторинних (кількісні, офіційні, статистичні і об'єктивні) і первинних (якісні, менш формальні, такі, що висловлюють думки, суб'єктивні) даних. [4] Як правило, готує такий аналіз невелика група експертів, які розуміють логіку роботи та її важливість, а також сповідують певну спільну ідеологію щодо методики роботи над стратегічними документами громади. До цієї роботи залучаються по мірі необхідності вузькопрофільні фахівці з різних сфер. [5]

Орієнтовний соціально-економічний аналіз Шабівської ОТГ за основними сферами діяльності громади наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Орієнтовний соціально-економічний аналіз Шабівської ОТГ*

Сфера проведення аналізу	Основні результати аналізу
1	2
1. Характеристика регіону громади	Один з найбільш розвинених регіонів Одеської області, знаходиться на березі Чорного моря та Дністровського лиману.

1	2
2. Земельні та природні ресурси громади	Землі з особливим кліматом, розташовані між двох водних стихій: морем та Дністровським. Буджацьким, Шаболатським лиманами, що придатні для вирощування винограду.
3. Населення і трудові ресурси	Населення громади складає 14453 особи. Середньомісячна заробітна плата – 5199 грн. Переважна частина населення зайнята у сільськогосподарському виробництві та переробці продукції сільського господарства, будівельною діяльністю. Більшість працездатного населення громади працевлаштоване.
4. Економіка територіальної громади	Суб'єкти господарської діяльності. Структура економіки та розвиток головних секторів. Розвиток малого і середнього бізнесу. Зовнішньоекономічна діяльність. Інвестиційна діяльність. Інфраструктура підтримки бізнесу.
5. Бюджет та фінансова інфраструктура	Наявність бюджету розвитку (спеціальних фонд видаткової частини бюджету ОТГ), який за останні два роки досягнув 10% від загальних видатків бюджету громади.
6. Транспортна інфраструктура і зв'язок	Транспортна інфраструктура добре розвинена, є швидке сполучення між районним та обласним центрами.
7. Інфраструктура туризму, торгівлі та послуг	Розвинена мережа закладів торгівлі та громадського харчування.
8. Житлово-комунальне господарство	Комунальна інфраструктура потребує оновлення та вдосконалення через застарілість житлово-комунального забезпечення.
9. Соціальна інфраструктура	Високий рівень надання освітніх послуг, наявність власних засобів масової інформації, легкий доступ до одержання адміністративних послуг.
10. Стан довкілля	Сприятлива екологічна ситуація, наявність рекреаційних ресурсів, лікувальних грязей лиманного походження.

*розроблено автором

Проект СЕА, як правило, представляється широкій громадськості через організацію відповідного заходу. Після того, як зацікавлені сторони представили свої зауваження до аналізу, зібрані пропозиції оцінюються командою розробників і використовуються для покращення документу. Доопрацьований варіант соціально-економічного аналізу публікується в електронному або друкованому вигляді. [6] Добре сформований соціально-економічний аналіз громади попереджає від чого слід відмовитися та куди слід спрямовувати ресурси, а також в яких сферах є потенціал для розвитку.

Література:

1. Геращенко О.Л. Економіка XXI: країни, підприємства, люди \ Олексій Геращенко. – Харків : Фоліо, 2017. - 303 с.
2. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Теорія і практика \ Пер. з англ. – Львів : Літопис, 2002. – 416 с.
3. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: Доповіді Римському Клубові / Б. Гаврилишин. – К. : ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.

4. J. Sierak „Zarządzanie strategiczne w jednostkach samorządu terytorialnego”, SGH. Warszawa 2013
5. Sztando „Model procedury budowy strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego”, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Biblioteka Regionalisty nr 13, 2013
6. Praca zbiorowa, red. M. Makowska „Menedżer w urzędzie. Cykl warsztatów dla kadry zarządzającej”, materiały szkoleniowe FRDL, projekt „Sprawny Samorząd” (PO KL), Warszawa, 2011
7. Dobrianska N., Nikoliuk O., Lebedieva V. Organizational and economic measures of tourism development on the example of the Avangard United Territorial Community of Odessa region // Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 3. P. 88-96. doi: 10.15673/fie.v11i3.1466

ВЕКТОРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Н. Михайлова

магістр спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Податкова політики потребує постійного вдосконалення, оскільки циклічність економіки та вплив глобалізації змінюють умови функціонування податкової системи. Глобалізація світогосподарських зв'язків об'єктивно породжує необхідність гармонізації національної податкової системи. Основним шляхом узгодження правових норм України та ЄС у податковій сфері, є приведення нормативно-правових актів України у відповідність до законодавства ЄС, їх імплементація з метою поступового досягнення повної відповідності права України до європейського права.

Внаслідок економічної експансії ЄС Україна отримала безпосередній доступ до єдиного, розширеного, гармонізованого ринку ЄС з 450 мільйонами споживачів. Зважаючи на це, можна стверджувати, що Україна більшою мірою, ніж інші країни, зможе отримати свої дивіденди від доступу до єдиного ринку ЄС з високим рівнем відкритості, єдиним переліком торговельних правил і адміністративних процедур, єдиним митним тарифом та зі спрощеним рухом товарів, послуг, громадян і капіталу без усіляких бар'єрів [1].

Сучасні переваги гармонізації вбачаються у профілактиці податкового арбітражу, зменшенні перешкод для ділової активності у межах ЄС та усуненні деформацій під час розміщення капіталу. Зближення податкових систем країн з відмінними політичними і соціально-культурними характеристиками передбачає розробку та впровадження механізмів фіскального регулювання на всіх ієрархічних рівнях інтеграційного угруповання, але залишається гострим та політично дискусійним.

Процес гармонізації податків стикається з вирішенням двох протилежних за своєю суттю проблем. Сутність першої полягає у тому, що утворення єдиного внутрішнього ринку передбачає уніфікацію податкового законодавства. Особливо це стосується отриманого прибутку підприємств і доходів інвесторів, тому що тільки вирішення цієї проблеми дає можливість капіталу вільно пересуватися між країнами-членами ЄС та уникнути бар'єрів, які стримують розвиток науково-технічної інтеграції та поширення найновіших досягнень науки, техніки та технології між державами. З другого боку, проведення гармонізації податків, його ставок, надання різних пільг по інвестиціях торкається внутрішньої політики держави, об'єктивно зменшує розмір отриманих податків у дохідну частину бюджету держави. Крім того, зменшується вплив уряду держави на внутрішніх виробників. Тому вирішення цих проблем має велике значення [2].

Податкова система України має бути гармонізованою із закордонними податковими системами. Гармонізація податкових систем країн Європейського Союзу (ЄС) – це один з ключових елементів загального процесу фіскальної конвергенції, який виник з проблем податкової конкуренції. Інколи твердження про те, що податкова конвергенція, під якою розуміють процес зближення податкових систем країн з різним рівнем політичного й соціально-культурного розвитку, передбачає розробку і впровадження механізмів та інструментів фіскального регулювання на всіх наявних в інтеграційному угрупованні ієрархічних рівнях [3]. Такий процес включає в себе стандартизацію систем, коінтеграцію інституцій і гармонізацію підходів до сталого соціально-економічного розвитку країн.

Такий процес передбачає певні завдання, а саме: – аналіз та оцінку реалізації ст. 51 «Угоди про партнерство та співробітництво між Європейським Співтовариством та Україною», відповідно до якої Україна має впровадити заходи щодо поступового приведення національної законодавчої бази, у тому числі податкової, у відповідність до стандартів та норм законодавства Європейського Союзу; – аналіз реалізації плану «Україна – ЄС», що був підписаний 21 лютого 2005 р. у Брюсселі, яким передбачено такі заходи євроінтеграції [3]:

- а) реалізація стратегії пристосування законодавства у пріоритетних галузях, що визначені у ст. 51 УПС;
- б) удосконалення та створення таких систем оподаткування, які відповідають рівню міжнародних стандартів та стандартів ЄС;
- в) здійснення податкової реформи, включаючи прийняття та імплементацію законодавства з питань ПДВ та акцизного збору;
- г) забезпечення відповідності вільних економічних зон нормам і вимогам СОТ відповідно до зобов'язань України перед СОТ;
- д) вирішення питань щодо реальної заборгованості з повернення ПДВ та запобігання нагромадженню нової заборгованості;
- є) відміна дискримінаційного режиму користування податковими вексями, у т. ч. за рахунок внесення змін до податкового законодавства;
- ж) реалізація цільового стратегічного плану для Державної податкової служби України із зазначенням важливих адміністративних одиниць та процедур, потреб ДПС у фінансових, кадрових, матеріально-технічних та інформаційних ресурсах; – генерація пропозицій з модернізації податкового законодавства України через його максимальну адаптацію до стандартів податкового законодавства Європейського Союзу.

Реальне впровадження запропонованої стратегії розвитку податкової системи України дозволить максимально адаптувати вітчизняну податкову систему до європейських норм оподаткування. Таким чином, доцільно розглянути податкову політику Європейського Союзу. Вона являє собою систему заходів, які проводять органи та інститути ЄС.

Варто зазначити, що Європейська комісія не вважає, що повсюдна гармонізація податкових систем країн ЄС необхідна тією мірою, в якій створення і функціонування внутрішнього ринку не буде ускладнено. Країни повинні мати можливість обирати найбільш оптимальну для себе систему. Відповідно до принципу субсидіарності на рівні ЄС мають бути виконані тільки дії, які не дають ефективного вирішення на рівні окремої країни, але можуть бути краще досягнуті на рівні ЄС.

Зусилля ЄС щодо гармонізації переважно зосереджені на законодавстві про податки, що стягаються з товарів і послуг. Світовий банк опублікував щорічний рейтинг Doing Business, який визначає діловий клімат в тій чи іншій країні, виходячи з таких критеріїв, як легкість відкриття нового бізнесу, отримання дозволу на будівництво, простота оподаткування, реєстрація власності, отримання позик, захист прав інвесторів.

Таким чином, гармонізація оподаткування в ЄС — це процес, який має конкретні напрями розвитку, свою динаміку. Країни Європейського Союзу орієнтуються на оптимізацію системи оподаткування: впровадження нових податкових технологій, які базуються на самооподаткуванні; підтримку високого рівня соціальних стандартів.

Враховуючи проведений аналіз, можна сформувати певні переваги оподаткування ЄС, а саме: ліберальне податкове законодавство для малого бізнесу у більшості країн; наявність податкових пільг та знижок за умови прибутковості; адаптивне звільнення від оподаткування новостворених підприємств строком до 6 місяців; велика кількість вільних економічних зон; наявність декількох офшорних зон, які водночас є одними з найбільших у світі; спрощена процедура відносин з податковими органами; абсолютно весь документооборот проходить в електронному режимі [4].

Крім того, слід зауважити, що оподаткування в Євросоюзі має і певні недоліки, які можна виокремити таким чином: велика кількість малих підприємств, обробляти які

необхідно відповідно до закріплених за регіоном податкових органів, призводить до зростання державних видатків на утримання апарату; дещо дискримінаційна політика щодо великих корпорацій; великий обсяг навантаження непрямыми податками у відношенні до прямих; наявність офшорних зон, які використовуються для відмивання грошових потоків і легалізації незаконних прибутків; практичне безсилля податкових структур проти офшорних центрів [5].

Основні тенденції оподаткування, які сформувалися в ЄС, мають бути орієнтиром в адаптаційному процесі національних податкових систем для країн, що прагнуть до євроінтеграції. Отже, Україна повинна активно долучатися до цього процесу та модифікувати податкову систему згідно з політикою гармонізації ЄС.

Слід зауважити, що впровадження податкових реформ Європейського Союзу в Україні є першочерговим завданням на шляху економічного розвитку. Стимулююча політика податкової системи сприятиме розвитку підприємництва та зростанню доходів держави.

Необхідними кроками на шляху побудови цілісної й всеосяжної законодавчої бази й гармонізації українського законодавства із законодавством ЄС є: консолідація податкового законодавства в Податковому кодексі; гармонізація податкового, валютного, митно-тарифного, зовнішньоекономічного й цивільного законодавства; удосконалення законодавства з питань трансферного ціноутворення з використанням методології Організації економічного співробітництва та розвитку; поступове наближення ставок і механізму стягнення акцизного збору до вимог законодавства ЄС, а також посилення екологічної спрямованості акцизного збору шляхом застосування європейського принципу «хто більше забруднює, той більше платить»; запровадження механізму індексації ставок податків і зборів, установлених у фіксованому значенні, для компенсації інфляційного впливу на розмір податків; перехід на систему платежів за видобуток корисних копалин із застосуванням принципу рентного доходу з метою встановлення справедливої плати за використання природних ресурсів; зміна чинних договорів про запобігання подвійному оподаткуванню для мінімізації практики ухиляння від оподаткування, а також стимулювання інвестицій в українську економіку.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>.
2. Міжнародний досвід реформування податкових систем: види податків та електронна звітність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniydosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/mrdosvid>.
3. Юрченко В.В. Сучасні тенденції розвитку та гармонізації податкових систем країн Європейського Союзу. Вектори для України / В.В. Юрченко // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – № 12. – С. 87–98.
4. Максименко А.В. Податкові реформи та перспективи оподаткування: світова панорама / А.В. Максименко // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2016. – Т. 24. – № 1. – С. 51–56.
5. Добрянская Н.А., Лебедева В.В., Николук Е.В. Аналитические исследования механизмов государственной бюджетно-налоговой политики региона. V Национальная научно-практическая конференция "Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации": Сборник тезисов, 12 декабря 2019 г., Комрат / под общ. ред.: Дудогло Т. Д.; редкол.: Дмитрий Пармакли [и др.]. – Комрат: Б. и., 2019. - С. 152-157 (Типogr. "Centrografic") – . – ISBN 978-9975-3312-5-8

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В. В. Місержи

студентка 3 курсу спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Глобалізація економіки є частиною глобальної, природної тенденції до інтеграції світової економіки в єдину економічну сферу.

Глобалізація (від франц. *global* — "всезагальний", такий, що охоплює уся земну кулю") — складний, багатогранний процес, який охоплює усі сторони суспільного розвитку і втілюється у зростаючій взаємозалежності країн світу в результаті формування єдиного всесвітнього господарського простору [1].

Глобалізація є продуктом епохи постмодерну, переходу від індустріального до постіндустріального періоду економічного розвитку. На думку П. Друкера, глобальна економіка вступила в період інтелектуальної економіки, який отримав назву "економіки знань". Розвинені країни знаходяться в спробі зосередитися на виробничій діяльності продукції «hi-tech» і виробництві товарів з високою доданою вартістю. Вони намагаються виробляти їхна невеликих компаніях, які мають висококваліфікованих працівників, підготовлених на найвищому рівні стандартів освіти. Ця зміна відповідає практиці всіх розвинених країн світу [2].

Глобальна економіка - це якісно новий стан світової економіки, який поступово стає глобальним інтегрованим утворенням разом із великою виробничою мережею, глобальною фінансовою системою, планетарною інформаційною мережею тощо.

Глобалізація економіки - це сучасний, інтегрований, диверсифікований та багаторівневий процес якісних змін у світовій економіці, що відбувається в соціальному та виробничому витоках процесу саморегуляції, інтеграція через безпрецедентне зростання та прискорення глобального руху товарів, послуг, капіталу, масштабний розвиток нових інформаційних технологій, глобальних телекомунікаційних мереж тощо [3].

Слід також зазначити, що однією з рушійних сил глобалізації є система ТНК. Відкритість національної економіки, яка є однією з ключових вимог Вашингтонського консенсусу, часто обмежується інтересами ТНК. Глобальна інтеграція виробництва дозволяє ТНК заволодіти ринками та подолати бар'єри на митній основі. ТНК все більше відриваються від країни базування в своїй діяльності; вони все менше "національні" і більше "глобальні".

Енциклопедія економіки говорить про те, що глобалізація - це відображення процесу обміну товарами, послугами, капіталом та робочою силою, що виходить за межі національних кордонів і, починаючи з 1960-х років, прийняла закономірність постійного зростання та змін - міжнародна інтеграція національних економік. [1].

Економіка існує стільки, скільки й існує людство, а виникнення і поширення глобалізації (або її проявів) у первісному вигляді і донині як раз реалізується через розвиток форм та засобів комунікацій. Саме комунікації лежать в основі такого явища як глобалізація, через комунікації економіка набуває своєї нової постіндустріальної, глобальної форми.

Комунікаційні засоби поєднують різні форми комунікацій (наприклад, телебачення використовує розмовні слова, малюнки, музику тощо). [4]. Комунікативна глобалізація проявляється у створенні:

— глобальних інформаційних агентств (Standard & Poog's, Bloomberg, Moody's, FitchRatings, ThomsonReuters тощо);

— глобальних інститутів (ООН, зокрема її спеціалізовані установи; МАГАТЕ; СОТ тощо), які акумулюють і поширюють інформацію, виконуючи роль так званих світових комунікаційних центрів;

— глобальних конгломератів в сфері новин, розваг та мультимедії, таких як: «TheWaltDisneyCompany», «TimeWarner», «NewsCorporation», «ViacomInc.» тощо.

— глобальних систем обміну інформацією (SWIFT – міжнародна міжбанківська система передачі інформації та здійснення платежів; Eurocleargroup – глобальна розрахунково-клірингова установа, що здійснює розрахунки та пов'язані з ними послуги по операціям з цінними паперами тощо)

— глобальних фондових операторів (NYSE Euronext, NASDAQ OMX Group, Inc., Група DeutscheBörse тощо), які через електронну систему телекомунікацій обслуговують світовий ринок цінних паперів); тощо.

У сучасну епоху інформації розвиток комунікації створює необхідні умови для загальної глобалізації, тобто, є її (глобалізації) середовищем існування.

Існує ряд показників, які вказують на те, як товар, капітал та людські ресурси стають більш глобалізованими:

— Обсяг торгівлі (товари/послуги) у співвідношенні до світового ВВП;

— Прямі іноземні інвестиції у співвідношенні до світового ВВП;

— Обсяг міжнародних вимог (початково, це були банківські позички), у співвідношенні до світового ВВП;

— Кількість хвилин витрачених на міжкордонні телефонні зв'язки, в розрахунку на одну особу;

— Кількість іноземних робітників.

Глобалізація – це загальний процес, в межах якого відбуваються окремі глобалізаційні напрямки, тобто, відбувається об'єднання, злиття, споріднення і економічних, і політичних, і соціальних, і правових, і екологічних, і військових та інших систем різних країн із створенням єдиного глобалізованого простору з стандартизованими та універсалізованими правилами поведінки.

Однак глобалізація, в “здоровому” розумінні, вимагає інституціональних змін від все більш глобалізованих країн світу. Однак глобалізація потребує інституціональних змін, не за ради змін, а для створення ефективної інфраструктури з достатнім рівнем формалізованості суспільних відносин для досягнення успіху в адаптації до постіндустріальних глобальних економічних умов.

Література:

1. Глобалізація // Економічна енциклопедія. Т. 1. — К.: Академія, 2000. — С. 264-265
2. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. – К.: НУБІП України, 2017. – 319 с.
3. Nikoliuk O., Donets L., Klevets M. Reversed forms of globalization and their impact on the system of public administration // Food Industry Economics. 2020. Vol.12, Issue 1. P. 95-100. doi:10.15673/fie.v12i1.1673
4. Козак Ю.Г. / Світова економіка: навч. посібн. / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової – К.: центр учбової літератури, 2010. – 328с.
5. Далевська Н.М. Структурний рух глобалізації світової економіки / Н. М. Далевська // Бізнес Інформ. – 2015. – № 3. – С. 8 – 12.
6. Nikoliuk O., Krusir T. Current state and prospects for development of stock exchange in globalization conditions // Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 2. P. 78-88. doi:10.15673/fie.v11i2.1399

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В РОЗВИТКУ СИСТЕМ ОСВІТИ

Паламар К.І.

Студент 4 курсу, інститут бізнесу економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Липинська О.А.,

д.е.н., с.н.с, професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Функціонування соціально-економічно розвинутої держави неможливе без розвитку системи освіти. Освіта є однією з головних критерій стабільної держави, чим більше країна збагачена досвідченими фахівцями, тим стабільнішою буде економічно-соціальна сфера життя всього народу.

Стаття 53 Конституції України проголошує: "Кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства" [1]

Сучасна система освіти в Україні перебуває в стані реформування вже не одне десятиліття. І це не дивно, адже освіта-це саме та галузь життя цивілізованого суспільства, яка потребує постійного оновлення та змін. Водночас очевидним є те, що на перший план має висуватися питання ефективності тих змін і реформ, які здійснюються у сфері освіти. Реалізація реформ у галузі освіти та їх ефективність повною мірою залежать від освітньої політики, яка закладається в її основу, від зусиль держави та всіх інститутів демократичного суспільства, що спрямовуються на їх здійснення, а також від професійності управлінців, які реалізовуватимуть ці реформи. Саме тому створення системи підготовки фахівців з освітньої політики є нагальною проблемою реформування системи управління освітою в Україні.[2] Головними недоліками сучасної системи управління освітою є недостатнє поєднання державних і громадських важелів впливу, надмірна централізація, ігнорування умов для участі територіальної громади в управлінні навчальними закладами. Новопризначені керівники переважно звертають увагу на матеріальне забезпечення закладів освіти і майже не думають про стратегічні цілі та розвиток.

Тому одним з основних завдань освітньої політики має бути створення сучасної регіональної (муніципальної) системи освіти. Для цього необхідно розробити нові освітні програми, які відповідатимуть пріоритетам певного регіону; сформувати систему державно-громадського управління регіональною (муніципальною) освітою та впровадження сучасного менеджменту; розробити інструкції, які забезпечать функціонування і розвиток сучасної регіональної (муніципальної) системи освіти; визначити належне нормативно-правове забезпечення її функціонування. На жаль, сьогодні деякі керівники районного, міського та шкільного рівня недостатньо володіють знаннями про управління, менеджмент в освіті, про його закономірності, принципи, що негативно впливає на оптимальну організацію навчально-виховного процесу та впровадження сучасних управлінських технологій [3]

Загалом державне регулювання національної освіти є складним процесом, який складається з взаємопов'язаних між собою різноманітних цілей та задач, які поєднуються з свободою у своїй діяльності. Тому з моменту виникнення і по сьогоднішній день державне регулювання системою освіти цікавить широке коло науковців. Одна із дослідниць В. Астахова, зауважує "завтрашній день освіти і взагалі всієї життєдіяльності суспільства визначаються в першу чергу можливостями постійного самовдосконалення та самоствердження особистості. Можливості ці можуть бути забезпечені тільки шляхом кардинального оновлення освітніх систем на основі самого широкого використання принципів безперервної освіти та сучасних інформаційних технологій" [3] Саме тому сучасні підходи, та участь суспільно-державних структур дозволяють говорити саме про процес державного регулювання освіти.

Державне регулювання системою освіти має великий вплив на суб'єктів освітнього процесу, цей вплив регулюється не тільки економічними та соціальними чинниками, а і правовими та політичними. Необхідність в реформуванні державної системи освіти посилюється наявністю недосконалості ринку в цій галузі. Тому що освіті притаманні всі найбільш відомі ознаки ринку: обмежена конкурентність, зовнішні ефекти тощо. Тобто необхідність у розвитку освіти в державному управлінні підкреслюються в таких моментах, як наприклад: невідповідність розвитку освітньої системи в постіндустріальному суспільстві; недосконалим ринковим механізмом в освіті тощо.

Також, одними з проблем в забезпеченні систем освіти на державному рівні є те що зміни відбуваються дуже швидко, і країна не завжди готова до цього, такі проблеми, як наприклад, неготовність забезпечити необхідним обладнанням, у зв'язку з технічним прогресом, та некомпетентність багатьох педагогів.

Гострою проблемою виступає постійна реформація освіти, в зв'язку з постійними поправками до програм, старі підручники стають не актуальними, а нових ще не видано, тобто зміст та методи викладання не відповідають вимогам.

Тобто, проблема розвитку освіти в Україні є досить актуальною, можна підкреслити такі основні проблеми як: неготовність спеціалістів до нових технологій; недостатнє фінансування сфери освіти та науки тощо.

Отже, державне регулювання освіти потребує великої та клопіткої роботи, забезпечення ефективного функціонування сфери освіти потребує державної підтримки, у всіх аспектах. У сучасних умовах державна повинна враховувати реалії, які проявляються в сучасному світі, робити все можливе на законодавчому рівні, щоб підвищити освітній рівень українського суспільства, та забезпечити належне функціонування галузі систем освіти.

Література:

1. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (УРСУ). – 2019. – № 540-IX
2. Державне управління у сфері освіти / Н. Г. Протасова, С. В. Крисюк, О. Лукіна та ін.]. // Національна академія державного управління при Президентіві України. – 2012. – С. 60.
3. Луговий В. І. Управління освітою : навч. посіб. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – 302 с.
4. Астахова В. И. Некоторые вопросы теории и практики становления непрерывного образования / В.И. Ас'тахова // Гуманитарные науки. — 2011. — №3. — С.86—93.

ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНОГО МЕРКАНТИЛІЗМУ

Н.В. Прилепіна
Студентка 1-го курсу ІБЕІТ

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Меркантилізм – це фінансова та матеріальна політика, яка більш за все переважає в торгівлі. Найбільшого розвитку меркантилізм здобув у Англії. Головними формами збагачення цієї течії є золото та срібло. Які є невід’ємною ознакою його панування.

Основним положенням меркантилізму є гроші. А джерелом здобутку – сфера обігу, завдяки якому в результаті виникають ці матеріальні потреби.

Характерні ознаки економічної політики меркантилізму:

- неприязне ставлення до суперництва на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- об’єктом вивчення є тільки сфера обігу;
- капітал вважається найціннішою формою багатства;
- концепція наполегливого державного втручання в економічне буття.

Правилами дотримання яким притримувалися меркантилісти було досить багато.

По-перше, неодмінне налагодження зовнішньої торгівлі з ціллю постачання в країну золота та срібла. По-друге, сприяння промисловості дорогою імпорту недорогої сировини. По-третє, спонукання експорту власного виробу.

Також, виділяють 2 етапи розвитку меркантилізму: ранній та зрілий [1]. Різке збільшення товарообігу зовнішньої та внутрішньої торгівлі наштовхнулось у XIV–XV ст.

Іспанія та Португалія стали наймогутнішими країнами Європи в XVI ст. саме за рахунок найбільших запасів «стратегічних» металів, отриманих від колонізованих територій. Це посилювало впевненість суспільства в тому, що приріст грошового запасу країни є джерелом збільшення національного багатства [2].

Коли виник ранній меркантилізм, на той час були погано розвинені взаємозв’язки між державами, тому меркантилісти різними спробами досягали позитивного результату в торгівельній справі. Для раннього меркантилізму виділяється теорія грошового балансу. Вона характеризувала: захищати гроші в певній державі, привабити гроші із-за кордонних країн.

Зрілий меркантилізм на час його існування торговельний зв’язок значно покращився. Для зрілого меркантилізму відповідає теорія активного балансу. За допомогою цієї теорії країна отримує більше грошей, тому що має експорт.

Економічне вчення пізнього меркантилізму відбивало процеси первісного нагромадження капіталу та переростання торгового капіталу, що був зайнятий у зовнішній торгівлі, у промисловий капітал експортних галузей національних економік.

Таким чином, пізній меркантилізм, відійшовши від абсолютизації сфери зовнішньої торгівлі, створював підґрунтя для появи нового напрямку економічної думки, предметом розгляду якого став переважно процес виробництва матеріальних благ.

Якщо розглядати меркантилізм у державній політиці, то праці меркантилістів були не чисто науковими, а мали вигляд трактатів порад для правителів. Тобто активна державна економічна політика була органічною частиною меркантилізму. Коли правитель хотів аби його країна і відповідно скарбниця були повні золота та срібла він мав сприяти експорту та обмежувати експорт. Для його обмеження меркантилісти пропонували введення високих мит

на імпорт, перш за все предметів розкоші. Також, вони пропагували розвиток внутрішнього виробництва, знову ж таки в першу чергу предметів розкоші.

В свій час меркантилізм зміг стати впливовою економічною теорією, яка дійсно впливала на політику багатьох європейських держав, перш за все Франції. В митній політиці завдяки меркантилізму вводилися високі ввізні і низькі вивізні мита.

Надають пільг купцям, що здійснюють далекі подорожі, нерідко субсидувалися далекі заморські експедиції в пошуках ринків здобуту або ж джерел дефіцитних східних товарів в обхід конкурентів.

Для розвитку внутрішнього виробництва надаються пільги певним галузям, нерідко відкривалися державні мануфактури та надавалися субсидії.

З точки зору сучасної економічної науки значення меркантилізму полягає :

- в обговоренні активної політичної економіки сутність якої полягає в захисті внутрішнього ринку від іноземної конкуренції;

- у формулюванні доктрини активного торгового балансу ,який залишається фундаментним принципом сучасних зовнішньоторговельних відносин.

Завдяки представникам меркантилізму ми дізнались про головні ознаки та характеристики цієї економічно- політичної течії.

Найбільш відомими з них були англієць Томас Мен (1571-1641), італієць Антоніо Серра (точні дати життя не встановлено), французи Жан Батист Кольбер (1619-1683) і Антуан Монкретьєн (1575-1621) [3]. А. Монкретьєн у праці «Трактат політичної економії» вперше визначив предмет економічної науки - як практичні правила господарської діяльності держави та мистецтво управління нею. Погляди пізніх меркантилістів започаткували перехід до кількісної теорії грошей та системи монометалізму. Вони розглядали гроші не лише як засіб нагромадження, але і як засіб обігу; визнавали залежність рівня цін від співвідношення кількості наявних коштів та обсягів товарного обороту. Причиною інфляції вважали або збільшення першого фактора, або зменшення другого [4]. Ідеї та політика меркантилізму мали прогресивне значення для розвитку економічної науки. Вони формувалися в умовах становлення ринкової економіки, визначалися рівнем трансформаційних процесів. Погляди меркантилістів – це перше теоретичне осмислення ринкового господарства, обмежене наявними умовами його становлення [5].

На мою думку, певні риси меркантилізму були властиві й українській соціально-економічній думці кінця XVII – початку XVIII ст. Вони відображають компромісні інтереси сильної централізованої державної влади та торговельної буржуазії з метою збільшення національного багатства, визнавав пріоритетність державних інтересів над особистими.

Отже, незважаючи на те, що меркантилісти у своїй більшості аналізували інтереси націй як антагоністичні, розглядали міжнародну торгівлю як гру з нульовою сумою і захищали політику, водночас ідея активного торговельного балансу підвела деяких з них до розуміння взаємовигідності міжнародної торгівлі.

Література:

1. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська - Одеса, 2018. - 113 с.
2. Базилевич В. Історія економічних учень: Підручник / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Віктор Дмитрович Базилевич (ред.). – К. : Знання, 2004. – 1300с.
3. Злупко С. Історія економічної теорії: Підручник/ Степан Злупко,; ЛНУ ім. І. Франка. - 2-е вид., випр. і доп.. - К.: Знання, 2005.
4. Історія економічних вчень: Підручник /Л.Я.Корнійчук, О.Татаренко. – К.: КНЕУ, 2010. – 564 с.
5. Попович В.В. Проблемні аспекти перспектив розвитку трудового потенціалу АПК / В.В. Попович , Н.А. Добрянська // Агросвіт – Київ, 2014. -№19.- С. 15-18.

ОСНОВНІ ФОРМИ І ЗАСОБИ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Т.П. Пеліван

студентка 3 курсу спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

О.В. Ніколюк

д.е.н., професор

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Усі тенденції суспільного розвитку сьогодні свідчать про виникнення такої форми суспільного розвитку, як глобальна інтеграція. Саме вона виступає основним критерієм та принципом розвитку сучасного світу, а відповідно до цього й інституційним механізмом забезпечення його функціонування. Глобальна інтеграція визначає закономірності розвитку сучасного світу, оскільки під її впливом змінюється глобальна структура світоустрою, з'являються нові інтегративні структури, які забезпечують інтенсифікацію розвитку людства в цілому. Основною тенденцією сучасного типу суспільного історичного розвитку, який відповідає умовам глобалізації, є об'єднання окремих країн, регіонів та континентів у нову загальнопланетарну реальність. Виходячи з цього увесь світ розглядається як "глобальна загальнолюдська реальність, яка базується на збереженні спадкоємності цивілізаційного розвитку, шляхом постійного здійснення унікально-одиничного, регіонально-особливого при безпосередньому породженні цивілізацією багатоманітних, суперечливих диференцій, відмінностей, за умов їх протистояння, в яких гинули окремі цивілізаційні форми і водночас виживали цілі цивілізації" [1]. Глобальна інтеграція забезпечує форму єдності та цілісності сучасного людства, завдяки чому різні прагнення та інтереси держав можуть привести до глобальної єдності світу. Основу такої єдності закономірно являє солідарність як "свідома, внутрішня духовно-моральнісна та соціальна організація, яка забезпечує всезагальну спільність людства". Це свідчить про те, що глобальна інтеграція є необхідною суспільно-історичною умовою не лише розвитку сучасного світу, а й спасіння 2 людства в цілому.

Глобальна інтеграція являє собою засіб об'єднання держав на всіх рівнях суспільного розвитку, забезпечує структурну трансформацію сучасної системи міжнародних відносин, сприяє паритетному розподілу соціально-політичного, економічного та культурного потенціалу між державами в умовах спільного глобалізаційного вектора розвитку. Глобальна інтеграція включає два основних типи: глобальну індивідуальну інтеграцію (персональне включення окремої людини до сфери глобального соціально-політичного, економічного та культурного простору) та глобальну колективну інтеграцію (об'єднання держав як суб'єктів колективної волі для реалізації спільних інтересів); механізми взаємодії: партнерство (суб'єктивний акт налагодження взаємодії між державами на основі реалізації спільних інтересів) та добросусідство (форма об'єднання держав виходячи із спільності територіального фактора); етапи: глобальне включення (глобальна інклюзія) – форма входження держави чи окремої організації до глобального простору на умовах свободи та права вибору стратегії геополітичного та гео економічного розвитку; глобальне взаємозближення (базується на реалізації спільних інтересів і має суб'єктивно-стихийний характер, оскільки відносини між людьми, спільнотами можуть базуватися на короткотривалих інтересах); глобальна взаємозалежність (залежність між людьми чи державами в контексті виникнення між ними спільних умов та факторів життєдіяльності, одним із складових елементів якого є глобальний аутизм (характеризує переважання внутрішнього національного фактора над глобальним, що тим самим може призводити до порушення певного балансу у взаємодії між державами); рівні: глобальна кооперація

(спільна координація дій між державами в процесі реалізації спільних інтересів та потреб у межах певного глобального об'єднання) та глобальне партнерство (налагодження конструктивного діалогу між різними спільнотами, які подекуди перебувають у конфронтаційних відносинах).

Глобальна форма інтеграції на відміну від усіх інших історичних форм інтеграції, які їй передували, має тотальний характер. Більше того, можна навіть сказати, що глобальна інтеграція є еволюційно видозміненою моделлю інтеграції, яка включає всі історичні форми. На сьогодні світ знає такі дві історичні форми інтеграції: 1) інтеграція за допомогою сили, яка здійснювалась із доісторичних часів першими завойовницькими походами (окрема держава за допомогою сили приєднує до себе інші держави (імперія)); 2) добровільна інтеграція (об'єднання держав на основі реалізації спільних інтересів та потреб). За своїми масштабами, територіальними вимірами та формами впливу ці дві форми інтеграції не мали такого поширення, які має сучасна глобальна інтеграція. Ці дві історичні форми інтеграції сьогодні характеризують сучасну форму інтеграції – глобальну. Слід відзначити, що людство завжди змушене було вирішувати проблему досягнення єдності, завдяки увиразненню багатоманітностей в умовах глобалізації проблему вирішити стало значно простіше. Передумовою виникнення глобальної інтеграції є основні засоби обміну знаннями, цінностями розвитку в умовах інформаційного суспільства. Саме останнє привносить Інтернет як основний засіб забезпечення взаємообміну такими знаннями та цінностями в режимі он-лайн у межах глобального простору. Слід також відзначити, що характерною ознакою глобальної форми інтеграції на відміну від усіх попередніх є реалізація утилітарного інтересу – ідея вигоди та матеріального благополуччя, де людина і держава перетворюються на інструмент реалізації окремих цілей, які є основою функціонування та довготривалості відповідного глобального об'єднання.

Основною характеристикою процесу глобалізації, що відбувається в сучасному світі, є екстраполяція ліберально-демократичних цінностей на всі регіони без винятку. Це означає, що політичні, економічні, правові та ін. системи всіх країн світу стають ідентичними і взаємозалежність держав досягає небувалих масштабів. До цього часу народи та культури ніколи не були такі залежні один від одного. Проблеми, що виникають у будь-якій точці світу, миттєво відображаються на всьому світі. Процес глобалізації та гомогенізації приводить до створення єдиного світового співтовариства, в якому формуються єдині норми, інститути та культурні цінності.

Основу глобальної інтеграції становить загально об'єднувальна, всесвітньо глобальна система цінностей (загальнолюдські, глобалізаційні, національно регіональні та індивідуальні), яка за необхідності має схвалюватися всіма суб'єктами глобального об'єднання. Така система цінностей є пріоритетною відносно периферійної системи цінностей і здебільшого має приводити до усереднення нейтральності у ціннісних поглядах, аби таким чином не піддатися руйнації базових ціннісних факторів, якими керуються держави в процесі об'єднання. Саме тому в умовах глобалізації має йтися про так звану “транснаціональну систему цінностей”, яка б працювала на інтеграцію держав, а не на протиставлення на основі відмінностей у національній системі цінностей, за якою живе кожна із держав. З цього приводу відомий дослідник У. Ханнерц вказав на те, що “національне перед обличчям транснаціональних ринків товарів, фінансів та культур найвищою мірою втрачає своє значення для конструкції колективних ідентичностей та підпорядковується тим формам ідентичності, які частково по-новому визначені із соціально-просторової точки зору, частково вони повністю є міжтериторіальними”. Фактично тут йдеться про антиномічність цінностей, які складають основу глобальної інтеграції в її сучасному варіанті.

Таким чином, інтеграційний процес як складний механізм об'єднання держав та структур та різних груп громадськості вимагає глобальних та державних форм управління

ним, що потребує розробки ефективної політики державної інтеграції, яка спростить механізми включення держав до глобального простору.

Література:

1. Эльянов А. Глобализация и догоняющее развитие / А. Эльянов // Мировая экономика и междунар. отношения. - 2004. - № 1. - С. 3-16.
2. Митиль А. Дилеммы глобализации. Социумы и цивилизации: иллюзии и риски / А. Митиль // Вопр. филос. - 2002. - № 9. - С. 17-28.
3. Nikoliuk O., Donets L., Klevets M. Reversed forms of globalization and their impact on the system of public administration // Food Industry Economics. 2020. Vol.12, Issue 1. P. 95-100. doi:10.15673/fie.v12i1.1673

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

В.К. Сафронова

студентка 3 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Актуальність дослідження полягає в тому, що сьогодні вироблення і прийняття управлінського рішення - ключова процедура в діяльності всіх управлінців, яка визначає весь подальший план дій процесу управління. Впливає на кінцевий результат діяльності організації.

Метою дослідження статті полягає в обґрунтуванні основних напрямів стратегічного управління підприємства з використанням системного підходу до процесу прийняття рішень та додаткове дослідження антикризової діяльності підприємства за допомогою системного підходу.

При аналізі структурної особливості науки керування, можна зазначити, що в останні часи з'явилося велика кількість наукових підходів, які були розглянуті як універсальні засоби вирішення усіх складних проблем, що виникають при здійсненні керівниками своєї діяльності. Найбільшу популярність серед них набрав системний підхід.

Управлінське рішення - це результат творчого та цілеспрямованого аналізу проблемної ситуації, вибору шляхів, методів і засобів її вирішення згідно з ціллю системи менеджменту [1, с.424].

Системний підхід це спосіб теоретичного уявлення та відтворення об'єктів як систем; дослідження об'єктів як систем; сукупність деяких загальних принципів, що зумовлюють наукову і практичну діяльність при аналізі та синтезі складних систем, які впливають з особливостей представлення складних об'єктів; методологічний напрям у науці, основне завдання якого полягає в розробці методів дослідження і конструювання складно-організованих об'єктів – систем різних типів і класів.

Засновниками **системного підходу** являються Л. Берталанфі, А. А. Богданов, Г. Саймон, П. Друкер, А. Чандлер [2].

Можна виділити такі основні принципи системного підходу як: процес прийняття рішень повинен розпочинатись з визначення цілей; слід аналізувати всю проблему як єдине, як цілу систему та зазначити всі наявні наслідки кожного рішення; перехід від абстрактного до конкретного; слід сформулювати та аналізувати можливі альтернативні шляхи для досягнення цілей.

При системному аналізі можна визначити не тільки причини, що викликають значні негативні наслідки, а також умови, в яких виникають ці причини, а відповідно й передбачити проведення відповідних заходів, що ліквідують негативні явища.

Світова економічна криза охоплює всі сторони діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язані з виробництвом товарів, з їхнім збутом, використанням людських, енергетичних, фінансових та інших ресурсів. Загострення світової економічної кризи супроводжується відставанням виробництва первісних енергоресурсів від зростаючого обсягу загального енергоспоживання, різким переломом, занепадом та надвиробництвом товарів, сировини, послуг тощо, які не знаходять своїх споживачів. Тому в сучасних умовах господарювання будь-яка виробнича (комерційна) діяльність пов'язана з невизначеністю, постійним ризиком (загрозою) втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоотримання

доходів або виникнення додаткових витрат у результаті здійснення конкретних видів діяльності. Це потребує від власників (керівників) підприємств пошуку нових підходів щодо організації процесу прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та загострення економічної кризи.

Аналіз сучасних підходів до прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та загроз показує, що вітчизняні високорентабельні підприємства, такі, як ВАТ «Універмаг «Дитячий світ», «Універмаг «Центральний», «Україна», та іноземні компанії такі, як «IBM», «McDonalds», «Дженерал електрик», «Adidas», «Пексас інструментс» широко використовують системний підхід.

Антикризове управління - це аналіз стану макросередовища та мікросередовища також обрання кращої цілі підприємства, зрозуміти чому виникла економічна кризова ситуація. Зміна економіки України почалося і продовжується під впливом глибокої кризи всіх її сфер і галузей. Низький рівень ефективності та нестача діючих стимулів підприємницької активності великі структурні диспропорції, вичерпані ресурси розподільної системи - далеко не повний перелік спадщини, залишеного нам плановою економікою. Негативні наслідки лібералізації цін, криза вітчизняних ринкових реформ загострили проблему платоспроможності та поставили на порядок денний питання щодо передумов масового банкрутства підприємств.

У цих умовах найбільш доцільним є системний підхід до антикризового управління, коли антикризове управління розглядається як комплекс заходів від попередньої діагностики кризи до методів щодо її усунення та подолання. [3, с.249-250]

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що антикризове управління - це цілісний комплекс взаємопов'язаних заходів від ранньої діагностики кризи до заходів для його вирішення.

Використання системного підходу до діагностики банкрутства підприємства дозволяє більш точно визначити можливість настання банкрутства, передбачити через який проміжок часу він може наступити, а також указати причину його настання і наслідки. Збільшення ефективності діагностики й прогнозу приведе до можливості зменшення ймовірності банкрутства, а, отже, до зменшення його негативних впливів

Отже, застосування системного підходу забезпечить підбір коректного та ефективного плану антикризового управління, дотримання всіх правил та етапів виходу з кризи забезпечить довготривалий успіх підприємства.

Література:

1. Менеджмент в АПК I / Ю. Б. Королев, В. Д.Коротнев, Г. Н. Кочетова и др. / Под ред. Ю. Б. Королева. – М. : Колос С, 2007. – 424 с.
2. Прохорова В. В. Антикризове управління підприємством як система заходів його ефективного розвитку / В. В. Прохорова // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”. – 2009. - № 35. – С. 12 - 21.
3. Козак Л.С., Голубева Ю.Є. Розвиток антикризового управління в сучасних умовах реформування економіки України // Вісник НТУ. – 2005 – № 10. – С. 249-250.

ФІНАНСОВА БАЗА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ГРОМАД

С.С. Серкал
Студентка 1го курсу ІБЕІТ

Науковий керівник:
С.С. Свїрїдова,
к.е.н., доцент,

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Важливим елементом реформи місцевого самоврядування в Україні є об'єднання територіальних громад.

Основна мета цього процесу полягає у формуванні спроможного базового елементу місцевого самоврядування – громади.

Враховуючи те, що переважна частина сільських, селищних та міських бюджетів міст районного значення були глибоко дотаційними, що позбавляло територіальних громад можливості здійснювати необхідні для соціально-економічного розвитку видатки, постало завдання об'єднати такі адміністративно-територіальні одиниці в об'єднану територіальну громаду.

Важливо при цьому забезпечити спроможність громади, яка полягає в можливості самостійно, через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства.

Метою реформи місцевого самоврядування та об'єднання територіальних громад є забезпечення дієвої спроможності місцевого самоврядування самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення в інтересах жителів громади.

Специфіка управління фінансами об'єднаних територіальних громад зумовлена низкою важливих чинників.

По-перше, фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів. Залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів призводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та активізує змагальність окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади.

По-друге, в Україні відсутній досвід управління фінансами об'єднаної територіальної громади. Дія чинника обмежує підтримання високого темпу реформування місцевих фінансів та спричиняє труднощі у вирішенні поточних проблем управління фінансами об'єднаних територіальних громад.

З іншого боку, з'являється можливість переривання спадкових недоліків у цій сфері, в тому числі створюється сприятливе середовище для викорінення корупції у сфері місцевих фінансів.

По-третє, запроваджуються прямі міжбюджетні відносини між бюджетом об'єднаної територіальної громади та державного бюджету. Це гарантує об'єднаній територіальній громаді обсяг міжбюджетних трансфертів, розрахований для усіх бюджетів місцевого самоврядування за допомогою універсальної формули.

Втім, обсяг таких міжбюджетних трансфертів має бути достатнім для фінансування, насамперед, соціальної сфери об'єднаної територіальної громади, оскільки значно ускладнюються можливості отримання фінансової підтримки об'єднаної територіальної громади для таких цілей бюджету з інших видів бюджетів.

По-четверте, відбувається концентрація значних фінансових ресурсів у бюджеті об'єднаної територіальної громади.

Таким чином, з'являється потужний ресурс, спроможний здійснювати помітний вплив на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади. При цьому зростає значення якісного планування розвитку об'єднаної громади та спрямування ресурсів на вірно визначені в ньому пріоритети. Зростання обсягу фінансових ресурсів, якими розпоряджаються органи управління об'єднаної територіальної громади, призводить до підвищення ризиків несправедливого їх розподілу або неефективного використання.

По-п'яте, чинне законодавство, яке регламентує функціонування об'єднаних територіальних громад передбачає, що якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.[1]

Реалізація вказаної норми передбачає врахування потреб на належне забезпечення публічних послуг під час планування і здійснення видатків бюджету об'єднаної територіальної громади.

Таким чином, об'єднання територіальних громад має низку позитивних наслідків на управління місцевими фінансами:

- зростає спроможність місцевого самоврядування в управлінні фінансовими ресурсами через збільшення можливостей залучати висококваліфікованих фахівців до управлінських структур (кількість яких значно зменшиться);

- зменшується чисельність адміністративного персоналу місцевих рад і обсяг видатків на його утримання;

- підвищується конкуренція населених пунктів у межах об'єднаної територіальної громади, що стимулює детінізацію економіки, зменшення корупції у сфері формування та використання бюджетних коштів, розподіл земельних ресурсів, управління комунальним майном тощо;

- управлінські рішення щодо надання більшої кількості суспільних послуг ухвалює об'єднана територіальна громада, а не районна рада, що сприяє повнішому забезпеченню пріоритетів населення.[2]

Прийнятих Верховною Радою України 22 листопада 2018 року законом внесено зміни до Бюджетного кодексу України щодо: надання права обласним радам здійснювати зовнішні запозичення та надавати місцеві гарантії (зміни до статей 2,16,17,18, 60, 61, 74 Кодексу); упорядкування окремих положень Бюджетного кодексу щодо формування місцевих бюджетів у частині застосування програмно-цільового методу на рівні місцевих бюджетів (зміни до статей 10, 28 Кодексу); здійснення синхронізації положень Закону № 2497 від 10.07.2018 та Бюджетного кодексу стосовно сплати податку на доходи фізичних осіб з орендної плати за земельні ділянки (паї), до місцевих бюджетів за місцезнаходженням земельних ділянок (зміни до статті 64 Кодексу); доповнення переліку захищених видатків бюджету видатками на програму державних гарантій медичного обслуговування населення з метою уникнення можливих ситуацій зі зменшенням обсягів її фінансування при скороченні видатків бюджету (зміни до статті 55 Кодексу);

запровадження нової субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (Кодекс доповнено статтею 1033). [3]

Література:

1. https://pidruchniki.com/83930/finansiv/osoblivosti_finansiv_obyednanih_teritorialnih_gromad
2. Бондарук Т. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні. Київ, 2009. 608 с.
3. <https://otg.cn.ua/2018/12/26/news-vlada/onovlenyj-byudzhetniy-kodeks-ukrayiny-najgolovnishizminy-na-2019-rik/>

РОБОТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ІЗ МАЙНОМ ВІДУМЕРЛОЇ СПАДЩИНИ ТА БЕЗХАЗЯЙНИМ МАЙНОМ

С.П.Тимчук

Студент 1 курсу Навчально-наукового інституту публічного управління

Науковий керівник:

Мудрак М.А.

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психологічних та педагогічних дисциплін

Тернопільський національний економічний університет м. Тернопіль

Як визначено статтею 335 ЦКУ, безхазяйною є річ, яка не має власника або власник якої не відомий. Безхазяйні нерухомі речі беруться на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою ОМС, на території якого вони розміщені. Про взяття безхазяйної нерухомої речі на облік робиться оголошення у друкованих засобах масової інформації. Після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйної нерухомої речі вона за заявою органу, уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, може бути передана за рішенням суду у комунальну власність. Безхазяйні рухомі речі можуть набуватися у власність за набувальною давністю, крім випадків, встановлених статтями 336, 338, 341, 343 цього Кодексу.

Стаття 344. Набувальна давність.

1. Особа, яка добросовісно заволоділа чужим майном і продовжує відкрито, безперервно володіти нерухомим майном протягом десяти років або рухомим майном – протягом п'яти років, набуває право власності на це майно (набувальна давність), якщо інше не встановлено цим Кодексом. Набуття права власності на земельну ділянку за набувальною давністю регулюється законом. Право власності на нерухоме майно, що підлягає державній реєстрації, виникає за набувальною давністю з моменту державної реєстрації.

2. Особа, яка заявляє про давність володіння, може приєднати до часу свого володіння увесь час, протягом якого цим майном володіла особа, чийм спадкоємцем (правонаступником) вона є.

3. Якщо особа заволоділа майном на підставі договору з його власником, який після закінчення строку договору не пред'явив вимоги про його повернення, вона набуває право власності за набувальною давністю на нерухоме майно через п'ятнадцять, а на рухоме майно – через п'ять років з часу спливу позовної давності. Втрата не з своєї волі майна його володільцем не перериває набувальної давності у разі повернення майна протягом одного року або пред'явлення протягом цього строку позову про його витребування.

4. Право власності за набувальною давністю на нерухоме майно, транспортні засоби, цінні папери набувається за рішенням суду.

Робота з майном відумерлої спадщини.

Згідно статті 1277 ЦКУ у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття орган місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини, а якщо до складу спадщини входить нерухоме майно - за його місцезнаходженням, зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою.

Заява про визнання спадщини відумерлою може також бути подана кредитором спадкодавця, а якщо до складу спадщини входять земельні ділянки сільськогосподарського призначення - власниками або користувачами суміжних земельних ділянок. У такому разі

суд залучає до розгляду справи органи місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини та/або за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини.

Особи, які мають право або зобов'язані подавати заяву про визнання спадщини відумерлою, мають право на одержання інформації з Спадкового реєстру про заведену спадкову справу та видане свідоцтво про право на спадщину. Отже, орган місцевого самоврядування має право на одержання такої інформації зі Спадкового реєстру.

Для подання заяви про визнання спадщини відумерлою необхідно, щоб сплинув однорічний строк з дня відкриття спадщини.

Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини, а нерухоме майно - за його місцезнаходженням. [1]

Територіальна громада, яка стала власником відумерлого майна, зобов'язана задовольнити вимоги кредиторів спадкодавця, що заявлені відповідно до статті 1231 ЦКУ. Якщо власниками відумерлого майна стали декілька територіальних громад, вимоги кредиторів спадкодавця задовольняються територіальними громадами пропорційно до вартості відумерлого майна, набутого у власність кожною з них.

Спадщина, не прийнята спадкоємцями, охороняється до визнання її відумерлою відповідно до статті 1283 ЦКУ.

Алгоритм дій органу місцевого самоврядування у роботі з майном, яке потенційно може бути визнане судом відумерлою спадщиною, складається з декількох етапів:

1 етап-проведення інвентаризації майна, яке потенційно може бути визнане судом відумерлою спадщиною;

2 етап – створення переліку майна, яке потенційно може бути визнане судом відумерлою спадщиною;

3 етап – отримання відомостей з Державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обтяжень щодо встановлення правового статусу такого майна;

4 етап – отримання відомостей зі Спадкового реєстру щодо наявності/відсутності спадкової справи стосовно такого майна;

5 етап (не обов'язковий) – здійснення заходів з охорони спадкового майна у разі необхідності;

6 етап (не обов'язковий) – укладання договорів на управління спадщиною у разі необхідності;

7 етап – звернення до суду із позовом про визнання спадщини відумерлою (після спливу 1 року з дня відкриття спадщини);

8 етап – судовий розгляд справи про визнання спадщини відумерлою;

9 етап – звернення до державного реєстратора прав на нерухоме майно щодо реєстрації відповідних прав за територіальною громадою (у разі позитивного рішення суду);

10 етап – прийняття органом місцевого самоврядування рішення про прийняття на баланс нерухомого майна, набутого у власність територіальної громади.

Для того, щоб унормувати роботу з управління майном комунальної власності у частині роботи з майном відумерлої спадщини та безхазяйним майном, ОМС доцільно розробити Положення про порядок виявлення та набуття у власність територіальної громади безхазяйного майна та майна відумерлої спадщини. Таке Положення має визначати підрозділ чи посадову особу органу місцевого самоврядування, відповідальні за цю роботу та чіткий порядок її здійснення. [2]

Література:

1. Цивільний кодекс України, режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Робочий зошит учасника тренінгу “Управління активами в ОТГ”. – 2019. – с.53,55

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

М.В. Бєдова,

студентка 4 курсу, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Лебедєва В.В.

*д.е.н., професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса*

На думку Є. Соболева, “молодь достатньо плюралістична за своїми політичними переконаннями, а тому її зв’язок з різними партіями та рухами має достатньо чітко виражений раціональний і прагматичний характер” [1, с. 7].

На сьогодні існує велика кількість визначень молодіжної політики. Наведемо кілька з них, які, на нашу думку, заслуговують на увагу. В. Барабаш, О. Шаповалов, А. Матвієнко трактують “молодіжну політику” як “цілісну молодіжну державну політику”, проведення якої повинно охоплювати всі елементи - “від принципів формування і планування цілого комплексу соціально-економічних заходів в інтересах молоді та в інтересах всього суспільства до виділення правових, матеріальних, організаційних гарантій її здійснення на практиці” [2, с. 568]. Згідно з точкою зору згаданих авторів, “державна молодіжна політика має бути спрямована на вирішення питань виховання, освіти, праці, побуту, відпочинку, духовного та фізичного розвитку юнацтва, а також забезпечення прав і його законних інтересів, участі у державному, господарському і соціокультурному будівництві” [3, с. 28]. Таке визначення надзвичайно широке і об’ємне, швидше нагадує розшифровку основних принципів і напрямів управлінської діяльності молоді.

Сьогодні на ринку праці є потреба у фахівцях, які володіють управлінськими навичками, необхідними для надання адміністративних послуг у публічній сфері, знайомі з принципами, функціями та етикою службової діяльності в органах державної влади та місцевого самоврядування, здатні організувати та очолити громадську діяльність, спрямовану на реалізацію соціально значущих проектів.

Таким чином, на нашу думку, молодіжна політика - це комплексне явище, що є результатом практичної, науково-теоретичної, ідеологічної та іншої діяльності соціальних інституцій стосовно молоді. На думку М.П. Перепелиці, її можна розглядати як інтегральну функцію багатьох змінних: діяльності держави, партій, громадських, релігійних організацій тощо. Молодіжна політика включає багато елементів і має складну структуру. Однією з її складових є державна молодіжна політика [4, с. 19].

Міністерством молоді та спорту разом із представниками державного та громадського секторів, місцевого самоврядування, експертами, молодіжними лідерами розроблено модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації, яка була схвалена на засіданні колегії відомства 21 грудня 2017 року та рекомендована до впровадження.

Ефективність молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації значною мірою залежить лише від єдності та скоординованості дій виконавчої влади, місцевого самоврядування і молодіжного представництва.

Таким чином, на національному рівні центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію молодіжної політики, є Міністерство молоді та спорту, яке в умовах децентралізації має виконувати такі функції: нормативно-правове забезпечення; формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики; забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників; методична підтримка з урахуванням міжнародного досвіду та кращих практик; фінансування або сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм, проектів тощо.

Регіональний рівень має відповідати за реалізацію молодіжної політики в рамках підходів, запропонованих на національному рівні, зокрема в межах Державної програми «Молодь України». На своєму рівні також можуть бути розроблені та ухвалені регіональні програми, орієнтовані на потреби молоді, з урахуванням місцевих особливостей.

Місцевий рівень характеризується тим, що децентралізація передбачає збільшення відповідальності на місцях, перегляд можливостей для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, відповідно функцій основних гравців.

Для ефективної реалізації молодіжної політики в ОТГ важливо передбачити:

- необхідну інфраструктуру молодіжної політики, у тому числі її організаційне та фінансове забезпечення;
- забезпечення діяльності молодіжних центрів і молодіжних працівників;
- розвиток інститутів громадянського суспільства;
- міжгалузеву та міжсекторальну взаємодію у молодіжній роботі;
- оцінювання ефективності молодіжної роботи і звітування перед громадою про стан роботи з молоддю;
- забезпечення умов молодіжної участі та молодіжного громадського контролю.

Література:

1. Соболев Е. Политические убеждения молодежи. - Л., 2002. - 189 с.
2. Барабаш В.В. Громадські молодіжні об'єднання як суб'єкт державної молодіжної політики // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. пр. - Х.: Видавн. центр Харк. нац. ун-ту ім. В.Н.Каразіна, 2003. - С. 567-570.
3. Шаповалов О. История молодежных движений. - М., 2000. - 211 с.
1. Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / Укр. ін-т соц. дослідж.; Укр. центр політ. менеджменту. - К., 2001. - 242 с.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

*І.Р. Кравцова,
бакалавр*

Науковий керівник:
А.В. Кулінська
д.е.н., проф.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

В сучасних умовах отримання високих або сталих результатів за умови впровадження стратегічної мети соціально-економічного зростання нашої країни буде максимально можливим, за умов коли регіони, які є членами її основи, дотримуватимуться стратегії абсолютного застосування можливостей своєї території, до складу якої входять інвестиційні можливості місцевого значення.

Проведений аналіз робіт вітчизняних та закордонних науковців, відносно питання регіональної проблематики [4], дає змогу побачити, що в сучасних умовах відбувається значне підвищення ролі регіону в якості субнаціональної просторової одиниці. У рамках існуючих підходів до визначення динамічного регіону і множині критеріїв та ознак, згідно з якими проводиться ранжирування регіонів, слід виділити наступні основні ознаки функціонування регіону, який стабільно розвивається: високі темпи економічного росту регіону; високий рівень добробуту населення; високий рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється в регіоні; ефективне інституціональне середовище; результативна система соціально-економічної взаємодії господарюючих суб'єктів та її вплив на регіональні процеси.

Основні вихідні положення економіки ринкового напрямку, які є прийнятними для бізнесової діяльності (незалежність приватної власності та підприємницького визначення, незалежність суперництва, лімітована урядова роль) не вважається тотожно визначеним для територіальних систем. За умови головної бізнесової мети на виробництві вважається максимальне збільшення прибутку, то для територіальних систем й управлінських установ першочерговими є наступні завдання: створення умов відновлення і зростання рівня якості проживання людей, збільшення інфраструктурного, культурного, освітнього, наукового рівня, а також інші задачі.

Проте необхідно відзначити, що системи виробництва витрачають фінанси не лише на власне зростання, проекти інвестиційного характеру, а й в економічне зростання територій, такими є: приватно-національні відносини, які базуються на договорах, на підставі якого уряд чи місцеві органи самоврядування передають на певних умовах громадянам своєї країни, чужоземцям або іншим державам право експлуатації лісів, надр, підприємств. Існування даної відмінності в економічній теорії узагальнює економічні стосунки тільки до стосунків виробничого характеру [3].

Під виглядом концептуальної основи управління інвестиційною діяльністю регіонів необхідно досліджувати оновлення системи національного планування зростання регіонів, яке дає змогу за ринкової економіки, рівномірне вирішення достатньо суттєвого соціального й економічного розмежування регіонів та зрівноваження, приймаючи до уваги сьогоденну ситуацію, яка вирівнює та надає стимул діям національного забезпечення. Позбавлена послідовності регіональна політика країни дану діяльність робить протилежною одна одній, не приймаючи до уваги проблеми в досягнутому рівні, ресурсних ймовірностей та подальшого довготривалого зростання регіонів.

За ринкових умов, системи планування соціального та економічного регіонального розвитку оновлені, проте суттєвих майбутніх поширень відносно даної сфери в даний час не існує. Враховуючи територіальні інтереси, регіони або громади місцевого призначення мають здійснювати планування власного зростання, при цьому заздалегідь виокремлювати інфраструктуру енергетики та зв'язку, а також різноманітні частини регіональної територіальної системи. Планування на довгий період є попередником для введення в дію початків в зростання діяльності, максимально пропорціональному розподілу фінансових впливань і розташуванні продуктивних сил на території.

Однією із ключових проблем економічної науки за всіх часів було вивчення теоретичних та практичних аспектів інвестування. Така пильна увага викликана тим, що інвестиції та інвестиційні процеси впливають на економічний ріст та соціально-економічний розвиток регіону в цілому. Незважаючи на єдину думку щодо значимості інвестицій у регіональну економіку та інвестиційної привабливості регіону, єдиної точки зору на сутність та економічний зміст інвестицій немає. У вітчизняній та зарубіжній літературі вони описуються по-різному, мають недостатній набір оцінних елементів та характеристик, або ж їх трактування недостатньо повне. Першочерговими за критерієм привабливості для органів є інвестиції в стратегічно важливі галузі й інфраструктурні об'єкти, а у зв'язку з обмеженістю ресурсів через дефіцит бюджетів, у держави не вистачає коштів. У подібних умовах виникає необхідність таких форм співробітництва держави і приватного капіталу, як державно-приватні партнерства й державне володіння контрольним або блокуючим пакетом акцій, що дозволяють державі контролювати інвестиційні проекти при частковому інвестуванні, а приватним інвесторам – гарантувати повернення коштів і стабільність їх інвестицій [2]. Кінцеве значення в ситуації конкуренції між регіонами відносно інвестицій започатковує існування на визначених територіях програм стратегічного напрямку, що направлені на управління процесом їхнього надходження. Можлива дієвість даних програм основана на визначеному понятті їхнього предмета, яким є власний погляд, і ним вважається регіональне інвестиційне заохочення. Інвестиційне заохочення формується при взаємних відносинах установи яка інвестується, власне інвестора, а також країни чи визначеної окремої території. Це вказує не те, що інвестиційне заохочення різноманітних регіонів встановлюється загальною кількістю характеристик, що формує зацікавленість для інвестора та створює задоволення його вимог, на-ступні характерності територій, які не входять до меж даних вимог, не мають впливу на міру величини залучених інвестицій [1]. Велика кількість форм та видів проведених інвесторами залучених коштів встановлює певні відмінності відносно способу залучення коштів, які ними визначені. Проте, для того аби інвестор прийняв рішення з певної кількості запропонованих інвестиційних напрямків, він повинен мати повну картину відповідності його вимог та привілей. Саме тому, дієві частки інвестиційного заохочення визначених територій матимуть певну відмінність з поміж важливості для різного роду інвесторів.

Література:

1. Гайдуцький П. Інвестиції – фундамент економічного зростання / П. Гайдуцький // Урядовий кур'єр. – 2017. – № 127. – С. 7-15.
2. Кулінська А.В. Управління складовими фінансової безпеки національного господарства України: концепція та методологія: [моногр.] / А.В. Кулінська. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2016. – 386 с.
3. Плєскач В.Л. Методологічні положення державного регулювання фінансово-економічного розвитку / В.Л. Плєскач, А.В. Кулик // Фінанси України. – 2017. – № 10 (167). – С. 27-35.
4. Федоренко В. Інвестиції та економіка / В. Федоренко // Економіка України. – 2017. – № 5. – С. 12-16.

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Д.І. Мовчан

Студент 3 курсу, факультет економіки та бізнесу

Науковий керівник:

Бреус С.В.

*д.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

Державна інвестиційна політика є складовою економічної політики, що проводиться державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій, напрямів їх використання, джерел отримання інвестиційних ресурсів [1].

До основних завдань держави щодо інвестиційної діяльності на сучасному етапі науковці [2, с. 93] відносять ті, що пов'язані з вирішенням проблем:

- підвищення привабливості національної економіки;
- відновлення інвестиційного потенціалу та розвиток внутрішніх інвестиційних можливостей країни;
- зміцнення кредитно-фінансового потенціалу інвестиційної діяльності;
- підвищення ефективності інвестиційної діяльності держави й удосконалювання механізмів її фінансування;
- збільшення інвестиційних коштів за рахунок іноземних інвесторів.

У цьому контексті слід погодитись з науковцями [3, с. 42], що основною функцією державного управління має стати оптимізація синергетичного результату взаємодії суб'єктів господарської діяльності, які застосовують інвестиційні ресурси для досягнення особистих та суспільних цілей виробництва.

Проте аналіз структури капітальних інвестицій за видами активів, за даними Державної служби статистики України (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та за 2014-2018 роки без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) [4] свідчить, що найбільша частка інвестицій в їх структурі протягом 2010-2018 років припадала на матеріальні активи (96,17 % у 2010 році, 96,11 % у 2011 році, 96,93 % у 2012 році, 95,81 % у 2013 році, 96,63 % у 2014 році, 93,27 % у 2015 році, 96,71 % у 2016 році, 96,34 % у 2017 році, 93,71 % у 2018 році), з них третину становлять вкладення у машини, обладнання та інвентар (31,13 % у 2010 році, 30,95 % у 2011 році, 29,08 % у 2012 році, 33,01 % у 2013 році, 32,52 % у 2014 році, 33,14 % у 2015 році, 35,45 % у 2016 році, 35,81 % у 2017 році, 34,60 % у 2018 році), тобто найбільші вкладення були у ліквідне майно з високим рівнем зносу. З частки інвестиції у нематеріальні активи (3,83 % у 2010 році, 3,89 % у 2011 році, 3,07 % у 2012 році, 4,19 % у 2013 році, 3,37 % у 2014 році, 6,73 % у 2015 році, 3,29 % у 2016 році, 3,66 % у 2017 році, 6,29 % у 2018 році) найбільшу частку становили інвестиції у права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо (44,03 % у 2010 році, 43,75 % у 2011 році, 43,51 % у 2012 році, 53,74 % у 2013 році, 40,28 % у 2014 році, 67,76 % у 2015 році, 35,35 % у 2016 році, 34,82 % у 2017 році, 65,41 % у 2018 році). Аналіз структури капітальних інвестицій за видами активів доцільно доповнити дослідженням структури капітальних інвестицій за той же період. Так, за даними Державної служби статистики України (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та за 2014-2018 роки без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) [4] найбільша частка інвестицій в їх структурі за регіонами протягом 2010-2018 років припадала на м. Київ (29,75 % у 2010 році, 29,48 % у

2011 році, 29,14 % у 2012 році, 28,14 % у 2013 році, 30,91 % у 2014 році, 32,27 % у 2015 році, 29,59 % у 2016 році, 30,34 % у 2017 році, 34,61 % у 2018 році), Донецьку область – до 2014 року (8,30 % у 2010 році, 11,11 % у 2011 році, 11,61 % у 2012 році, 11,17 % у 2013 році, 6,0 % у 2014 році, 3,04 % у 2015 році, 3,31 % у 2016 році, 3,85 % у 2017 році, 4,66 % у 2018 році), Київську область (6,28 % у 2010 році, 7,32 % у 2011 році, 7,45 % у 2012 році, 8,28 % у 2013 році, 8,96 % у 2014 році, 8,92 % у 2015 році, 9,30 % у 2016 році, 7,69 % у 2017 році, 7,03 % у 2018 році) та Одеську область – незважаючи на деяке зменшення з 2013 року (5,38 % у 2010 році, 3,87 % у 2011 році, 5,35 % у 2012 році, 4,75 % у 2013 році, 4,27 % у 2014 році, 3,66 % у 2015 році, 4,66 % у 2016 році, 4,97 % у 2017 році, 4,11 % у 2018 році).

Так ситуація, що склалась в економіці України у інвестиційній сфері є одночасно і наслідком інвестиційної політики держави й сигналом про існування проблем у цій сфері та свідчить про можливості покращення інвестиційного клімату в державі, сприяти чому, не в останню чергу, може усвідомлення факту використання усіх наявних інструментів публічного управління і поєднанні з механізмами реалізації інвестиційної політики. Для характеристики якої виділяють економічні, інформаційні, мобілізаційні, організаційні, організаційно-економічні, правові, судові і фінансові механізми [5, с. 5]. У цьому контексті слід зазначити, що сучасний «публічний управлінець намагається найбільш раціонально використовувати наявну інфраструктуру для надання суспільних благ та задоволення суспільного інтересу» [6, с. 112].

З урахуванням зазначеного слід констатувати, що для реалізації ефективної інвестиційної політики доцільно здійснювати на всіх рівнях управління з урахуванням трансформаційних змін у сфері публічного управління поєднання адміністративних, економічних та соціальних механізмів задля покращення ситуації не лише у інвестиційній сфері, але і у економіці в цілому, враховуючи при цьому можливості відтворення економіки у результаті нарощування експорту високотехнологічної продукції [8].

Література:

1. Марцин В. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в економіці України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. №5 (71). С. 52–53.
2. Гриценко Л. Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 22 (2). С. 89-95.
3. Мартиненко В. Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: навч. посіб. К. : НАДУ, 2008. 300 с.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Капітальні інвестиції за видами активів за 2010-2018 роки. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.05.2020).
5. Мельниченко О. А. Механізми реалізації інвестиційної політики держави. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 1 (48). С. 1-6.
6. Босак О. З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. *Державне управління: теорія та практика*. 2010. № 2. С.114–122.
7. Якобчук В. П., Хомаківський Є. І., Литвинчук І. Л. Роль публічного управління у формуванні нової моделі державного регулювання економіки. *Ефективна економіка*. 2017. № 1. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7404/1/Efektivna_ekonomika_2017_1.pdf (дата звернення: 09.05.2020).
8. Бреус С.В. Аналіз стану і перспективи експорту високотехнологічної продукції промисловості України. *Стратегічні пріоритети*. 2010. №1 (14). С. 16–22.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Проказюк М. Ю.,

*Студентка I курсу, Інституту економіки та фінансів,
ОПП «Фіскальне та митне адміністрування»*

Науковий керівник:

Мединська Т. В.,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

На сучасному етапі податкова політика відіграє важливу роль, оскільки вона впливає на формування державних доходів і таким чином дає можливість державі виконувати свої функції, що стимулює певні види господарської діяльності, створює сприятливі кон'юнктури на ринку, сприяє соціально-економічному зростанню країни в цілому. У доходах бюджету як України так і багатьох іноземних держав домінують податкові надходження. У наш час перед Україною стоять важливі завдання для формування такої податкової політики, яка б відповідала європейським стандартам і була здатною конкурувати з європейськими країнами. Саме тому є актуальним дослідження питань, пов'язаних із сучасним станом податкової політики, реформуванням та розвитком системи оподаткування і визначення шляхів вдосконалення податкової політики.

У центрі дослідження проблемам удосконалення податкової політики у своїх працях присвятили такі вітчизняні науковці: В. Андрущенко, О. Данілов, А. Крисоватий, Т. Мединська, А. Соколовська, Л. Тарангул, С. Юрій, К. Швабій та інші.

А. Крисоватий і С. Юрій стверджують, що податкова політика – «це діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків та податкових платежів, які є знаряддям розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави» [1, с. 36].

Відповідно, А. Соколовська вважає, що податкова політика полягає у «встановленні і зміні елементів податкової системи (різновидів податків, ставок, структури, суб'єктів, об'єктів оподаткування, пільг тощо) для забезпечення надходжень до бюджету, достатніх для виконання державою покладених на неї функцій і стимулювання економічного зростання» [2, с. 25].

На думку Т. Мединської, «податкова політика – це діяльність держави, її органів у процесі правового регламентування, нарахування, сплати та зарахування податків і податкових платежів, а також контролю за своєчасністю та повнотою їх надходжень до бюджету» [3, с. 206].

Виходячи з різних підходів до розуміння поняття «податкова політика», вважаємо, що податкова політика являє собою систему заходів по вирішенню певних короткострокових та довгострокових завдань, які проводяться урядом країни за допомогою податкової системи країни.

Щоб проаналізувати сучасний стан податкової політики в Україні варто оцінити податкові надходження до бюджетів України на різних рівнях, що відображено у табл. 1.

Виходячи з даних табл. 1, варто звернути увагу на те, що податкові надходження відіграють важливу роль у формуванні місцевого і державного, а також і зведеного бюджетів України. Так, у 2018 р. в структурі місцевих бюджетів податкові надходження склали 232 млрд. грн., що займало 41,35% всіх місцевих бюджетів, а вже у 2019 р. вони зросли до 270 млрд. грн.

Таблиця 1

Доходи місцевих, державного та зведеного бюджетів України
за 2018-2019 рр., млрд. грн.*

Види надходження	Місцеві бюджети		Державний бюджет		Зведений бюджет	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Податкові надходження	232	270	753	799	986	1070
Неподаткові надходження	28	26	164	186	192	212
Інше	301	263	9	11	5	7
Всього	562	560	928	998	1184	1289

*Примітка: складено за даними [4]

Податкові надходження в структурі державного бюджету також займають вагому частку та протягом 2018-2019 рр. спостерігається тенденція до їх зростання, а саме у 2018 р. податкові надходження склали 753 млрд. грн., в 2019 р. вони зросли, й показник був 799 млрд. грн. з питомою вагою 80,12%. Звичайно, це відобразилося на сумах податкових надходжень до зведеного бюджету України, які теж зростали у сумі за досліджуваний період, а частка їх у загальній сумі доходів становила в середньому 83,3%. Проаналізувавши дані табл. 1, зауважуємо, що податкові надходження є основними джерелами доходів на різних рівнях, це свідчить про те, що податки в Україні виконують найбільше фіскальне значення, що призводить до фіскальності самої податкової політики країни.

Особливостями податкової політики та податкової системи України на сучасному етапі є значні недоліки сучасної моделі побудови податкової політики, а саме: чиновницькі викривлення норм законодавства; нерівномірність і несправедливість розподілу податкового навантаження; корумпованість і каральний зміст податкових відносин.

Відповідно, податкова система та податкова політика, яка функціонує в нашій країні стоїть на заваді ефективного розвитку українського суспільства. Вона була і є високим бар'єром між владою та народом і використовується як засіб пригнічення платників податків [5]. Тому варто виділити такі шляхи реформування податкової політики України на сучасному етапі: створити відносини між платниками та податковими органами на засадах партнерства, забезпечити детінізацію доходів фізичних осіб; зменшити можливості від ухилення сплати акцизного податку; оптимізувати систему податкових пільг; зменшити кількість платежів на рік, витрат часу й коштів на ведення податкового обліку і сплату податків; знизити загальне податкове навантаження на економіку; забезпечити місцеві бюджети надійними джерелами надходжень тощо.

Література:

1. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні: монографія / С. І. Юрій, А. І. Крисоватий, А. І. Кошук. – Т.: ТНЕУ, 2010. – 292 с.
2. Соколовська А. М. Основи теорії податків: навч. посіб. / А. М. Соколовська – Київ : Кондор, 2010. – 325 с.

3. Мединська Т. В. Реалізація податкової політики в умовах євроінтеграції / Т. В. Мединська, М. П. Заяць // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.02. – С. 203-207.
4. Державний веб-портал бюджету для громадян: виконання Державного бюджету України за 2018-2019 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openbudget.gov.ua/>.
5. Реформування податкової системи // Газета «Юридичний вісник України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://yurincom.com/ua/yuridichniy_visnyk_ukrainy/.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

ФІСКАЛЬНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

А.С. Кечко,

студентка 4 курсу, факультету економіки, бізнес-аналітики та підприємництва

Науковий керівник:

Новосьолова О.С.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон*

В умовах безпрецедентних викликів, із якими зіткнулася Україна у 2014-2015 роках, було кардинально переглянуто законодавче забезпечення національної безпеки.

Основними документами, що визначають засади національної безпеки в Україні є:

1. «Стратегія національної безпеки України», затверджена Указом Президента України від 26.05.2015 року. Основою її формування стало рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6.05.2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України».

Основними цілями цієї Стратегії є:

- мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;

- утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО [1].

2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII.

У Законі України «Про національну безпеку України» зазначається, що: «Національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз».

Фундаментальними національними інтересами України є: державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, недопущення втручання у внутрішні справи України; сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення; - інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами [2].

Таким чином, проблема забезпечення національної безпеки має вагомий макроекономічний, соціальний і стратегічний підтекст й здебільшого залежить від гармонійного взаємозв'язку та функціонування усіх її складових, однією з яких є фінансова безпека.

В цілому фінансова сфера охоплює сукупність суспільних відносин, які характеризуються процесами як формування матеріально-фінансової бази держави за рахунок диверсифікованих джерел бюджетних ресурсів, так і здійснення державних витрат.

Складовими фіскальної безпеки держави є:

1. Бюджетна безпека.
2. Податкова безпека.
3. Митна безпека.
4. Боргова безпека.
5. Безпека фінансів пенсійної системи.

Разом з тим, окремого органу, який би комплексно займався проблемами фіскальної безпеки держави, в Україні немає. Питання про заснування такого органу є дискусійним. З одного боку, зважаючи на важливість фіскальних проблем, такий орган потрібний. З іншого боку, заснування, наприклад, Ради фіскальної безпеки України вимагатиме збільшення бюджетних видатків, тобто становитиме додаткове навантаження на фіскальну безпеку.

Основні негативні аспекти фіскальної сфери, що чинять деструктивний вплив на забезпечення прийняттого рівня фіскальної безпеки:

1. Проблеми інтерференцій бюджетних циклів бюджетного процесу.
2. Проблеми бюджетної незбалансованості.
3. Податкова дискримінація.
4. Надмірне податкове навантаження.
5. Надмірні державні запозичення.
6. Ухилення від сплати податків.

Стратегічними напрями діяльності у фіскальній сфері щодо отримання належного рівня забезпечення фіскальної безпеки держави є:

- пріоритети та кількісні параметри фіскальної політики повинні формуватися на основі загальної економічної стратегії та можливостей її найбільш ефективної реалізації;
- усунення дестимулюючих елементів і посилення стимулюючих функцій фіскальної політики в напрямках реформування політики державних видатків та податкової системи;
- забезпечення прямої залежності державних витрат від отримуваних доходів;
- реформування бюджетних взаємовідносин між центральними, регіональними і місцевими рівнями;
- поліпшення управління державними коштами, їх ефективне та раціональне використання;
- утримання дефіциту державного бюджету на рівні не більше 3% від ВВП;
- вдосконалення управління державним зовнішнім і внутрішнім боргом;
- структура державних витрат повинна постійно вдосконалюватися і водночас відповідати реаліям економічного життя, пріоритетам розвитку суспільства;
- розмежування у бюджетах поточних видатків і видатків на розвиток, визначення джерел, за рахунок яких мають формуватися видатки на розвиток;
- забезпечення стабільності в оподаткуванні, розширення бази та скорочення кількості податкових пільг, а також дотримання принципів обов'язковості та рівнонапруженості у сплаті податків усіма юридичними та фізичними особами;
- удосконалення міжбюджетних відносин.

Література:

1. Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 6.05.2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15>.
2. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

ІНДИКАТОРНИЙ ПІДХІД, ЯК МЕТОД ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Кравченко Юлія
Магістр5 курсу

Науковий керівник:
Згадова Н.С.
к.е.н., доцент

Одеської державної академії стандартизації та якості, м.Одеса

Серед підходів до оцінки економічної безпеки організації широко відомий індикаторний підхід. Індикаторний підхід визначає рівень економічної безпеки за допомогою так званих індикаторів. Вчена Конєва Н.О. [1] розглядає цей підхід як «методологію індикативної системи безпеки» — з приблизно 150 індикаторів, що характеризують економічну безпеку, проводиться відбір такої сукупності, яка володіє особливою чутливістю до збоїв в життєзабезпеченні організації. Протягом багатьох років використовувалося 19 індикаторів, а у зв'язку з фінансовою кризою 2008 р. їх перелік розширився до 32. Індикатори розглядаються як граничні значення показників, що характеризують діяльність організації в різних функціональних областях, що відповідають певному рівню економічної безпеки. Оцінка економічної безпеки встановлюється за результатами порівняння (абсолютного або відносного) фактичних показників діяльності організації з індикаторами. Згідно даного підходу оцінювання стану економічної безпеки організації, в тому числі і бізнесу, необхідно проводити за певною системою основних показників. Вони повинні відображати специфіку і умови діяльності організації.

У літературі наводяться світові стандарти значень деяких показників ефективності використання фінансових активів, які можна використовувати як порогові значення, оцінюючи рівень фінансової безпеки економічного суб'єкта на мезорівні в ринкових умовах (табл. 1.).

Визначення оцінки економічної безпеки підприємництва ґрунтується, насамперед, на принципі комплексності, що передбачає: - виявлення критеріїв оцінки; - розробку показників і виділення їх у групи; - виявлення взаємозв'язків між групами показників різних критеріїв оцінки економічної безпеки; - встановлення порогових значень показників.

З показників, що характеризують здатність організації до постійного розвитку, слід відзначити: забезпеченість інтелектуальною власністю, витрати на обчислювальну техніку і оплату послуг сторонніх підприємств у загальному обсязі витрат на інформатизацію, інвестиції в будівництво і придбання нових основних засобів; кадри, які підготовлені до нових професій та підвищили кваліфікацію та інше.

Таблиця 1.

Світові стандарти значень деяких показників ефективності використання фінансових активів

Країна	Коефіцієнт оборотності основних засобів	Коефіцієнт оборотності запасів	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
США	3,7	8,1	9,1
Англія	3,2	9,1	9,1
Країни ЄС	4,5	6,3	4,2
Японія	3,5	5,2	5,0
У середньому	3,7	7,2	6,9

Індикаторний підхід є одним із найбільш поширених у практиці, адже дає змогу визначити рівень економічної безпеки загалом та за окремими функціональними складниками. Цей підхід називають ще «пороговим», оскільки індикаторами безпеки є порогові значення показників. Послідовність дій під час використання індикаторного підходу така:

1. Визначаються функціональні складники економічної безпеки підприємства та їх важливість за допомогою обґрунтування вагових коефіцієнтів.

2. Обираються показники оцінки в розрізі кожного функціонального складника та визначаються їх порогові значення.

3. Розраховуються фактичні показники підприємства та порівнюються із пороговими значеннями.

4. Використовуючи методи стандартизації показників, здійснюється приведення їх до одного виміру.

5. Проводиться оцінка рівня економічної безпеки на основі розрахованого узагальнюючого показника.

Найважливіше завдання під час використання цього підходу – підібрати таку сукупність індикаторів, які дадуть змогу найповніше побачити загрози економічній безпеці. Д.С. Мацеха розглядає показники в розрізі фінансового, управлінського, інформаційного, кадрового, соціального, техніко-технологічного, інноваційного, політико-правового, екологічного, антикризового, ринково-інтерфейсного та силового складників. Важливо також встановити порогові значення, які будуть відповідати цілям забезпечення бажаного рівня економічної безпеки [2].

В якості показників ефективності використання ресурсів застосовують: рентабельність активів, ступені придатності і зносу активів, фондівіддачу (прибутковість), придатність (знос) основних засобів, плинність кадрів, динаміка середньооблікової складу персоналу, продуктивність праці та інше. Від точної ідентифікації загроз організації, від правильного вибору вимірників їх прояву, тобто системи показників, які виступають в якості індикаторів, залежить ступінь адекватності оцінки економічної безпеки.

При побудові системи кількісних і якісних показників економічної безпеки на рівні організації пропонується зупинитися на таких основних індикаторах:

1. Індикатори виробництва: динаміка виробництва (темп зміни); рівень завантаження виробничих потужностей; темп оновлення основних виробничих фондів; стабільність виробничого процесу (ритмічність); оцінка конкурентоспроможності продукції; структура і технічний ресурс парку машин і устаткування.

2. Фінансові індикатори: обсяг «портфеля» замовлень; обсяг інвестицій; рівень інноваційної активності; рівень рентабельності виробництва; фондівіддача виробництва.

3. Соціальні індикатори: рівень оплати праці; рівень заборгованості по зарплаті; втрати робочого часу; структура кадрового потенціалу.

Відповідно до специфіки організації і відповідно досягнутих (фактичних) і необхідних (нормативних) значень його техніко-економічних показників, а також величини їх відхилення від бар'єрних (граничних) значень індикаторів економічної безпеки стан досліджуваної організації можна характеризувати як:

а) нормальний, коли індикатори економічної безпеки знаходяться в межах граничних значень, а ступінь використання наявного потенціалу близька до технічно обґрунтованих нормативів завантаження устаткування і площ;

б) передкризовий, коли перевищується бар'єрне значення хоча б одного з індикаторів економічної безпеки, а інші наблизилися до деякої межі своїх бар'єрних значень і при цьому не були втрачені технічні і технологічні можливості поліпшення умов і результатів виробництва;

в) кризовий, коли перевищуються бар'єрні значення більшості основних індикаторів економічної безпеки і з'являються ознаки необоротності спаду виробництва і часткової втрати потенціалу (внаслідок скорочення персоналу);

г) критичний, коли порушуються всі бар'єри, що відділяють нормальний і кризовий стан розвитку виробництва, а часткова втрата потенціалу стає неминучою і невідвратною.

Систему показників можна сформуванати на основі проведення факторного аналізу, використовуючи звітні документи та результати роботи аналітичних груп організації (економічні обґрунтування і оцінки експертів). Значення індикаторів, як правило, переводять у відносні одиниці (ймовірності).

Література:

1. Конєва Н.О., Шаповалова І.О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf.

2. Мацеха Д.С. Функціональні складові економічної безпеки та показники їхньої оцінки для підприємств легкої промисловості / Д.С. Мацеха // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 1. – С. 128-133

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД

Н.В. Прилепіна
Студентка 1-го курсу ІБЕІТ

Науковий керівник:
С.С. Свірідова
к.е.н., доцент,

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Сучасний період розвитку України характеризується розгортанням процесів реалізації реформ місцевого самоврядування і адміністративно-фінансової децентралізації, а також комплексу секторальних реформ, спрямованих на посилення спроможності територіальних громад.

В умовах реформування моделі перерозподілу бюджетно-фінансових ресурсів, формування зон відповідальності органів управління місцевого рівня виникають нові виклики та ризики.

Важливим вектором реформ виступає модернізація соціально інфраструктури.

Це порівняно нова ніша досліджень для вітчизняної науки. Питаннями займаються такі вчені-економісти як : М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, В.М.Кампо, В.В. Кравченко, Ф.С.Фрицький та ін

Тому виникає необхідність пошуку шляхів удосконалення управління соціальною сферою та підвищення якості послуг, які нею надаються, тобто інфраструктурою громад.

В умовах реалізації сучасних реформ ключова роль в управлінні соціальною сферою територіальних громад належить місцевим органам влади.

Вони координують діяльність усіх господарських структур, зокрема і об'єктів соціальної інфраструктури, беруть участь у розробці та реалізації соціальних проектів, вирішують питання розподілу коштів.

Сучасна адміністративно-фінансова та секторальна децентралізація передбачає реорганізацію майнових та фінансово-господарчих відносин у соціальній сфері з метою підвищення доступності та якості послуг, що надаються закладами соціальної інфраструктури.

На сьогоднішній день найгострішими проблемами розвитку соціальної сфери територіальних громад є:

- недосконала система територіального розміщення об'єктів соціальної інфраструктури;
- невпорядкованість відносин власності на об'єкти соціальної інфраструктури;
- недостатність бюджетних коштів для ефективного функціонування закладів соціальної інфраструктури;
- недостатній рівень кадрового забезпечення закладів соціальної сфери;
- недостатній рівень якості послуг, що надаються населенню об'єктами соціальної сфери. [1]

До об'єктів соціальної сфери загального призначення відносяться освітні, медичні, культурно - побутові заклади, а об'єктами спеціального призначення ті, що спеціалізуються на обслуговуванні мало захищених та незахищених осіб, тощо та наданні соціальної допомоги.

Сучасна реформа децентралізації в Україні є вертикальною за своєю суттю, оскільки відбувається перерозподіл фінансово-правових повноважень між центральною та місцевою владою.

Політика щодо розвитку соціальної сфери територіальних громад має базуватись на таких основних принципах соціальної політики:

- справедливості (підтримку від держави отримують не всі, а лише ті люди, які справді її потребують);
- адресності (на основі індивідуального підходу, а не всім порівну);
- субсидіарності (механізму правління суспільством має будуватися «знизу в гору»: всі проблеми, які можуть ефективно вирішуватися на місцях, повинні перебувати в компетенції місцевої влади). [1]

Наведений перелік принципів слід доповнити основними принципами секторальної децентралізації у соціальній сфері, а саме: доступність, тобто максимальне наближення послуг до споживача та забезпечення якості послуг.

Важливою складовою секторальних реформ стане удосконалення соціальних стандартів щодо надання медичних, освітніх, культурних послуг, а також послуг соціального захисту.

Не менш важливе значення для соціального розвитку територіальних громад матиме здійснення контролю та проведення моніторингу надання послуг соціальної сфери. [3]

Цей напрямок реалізації секторальної децентралізації задекларовано в переліку етапів та завдань за всіма її сферами. З метою відстеження результатів впровадження реформ слід розробити систему індикаторів, які дозволять відстежити зміни у якості надання медичних, освітніх та інших послуг на рівні територіальних громад. Проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад можуть бути вирішені за умов реалізації активної державної регіональної політики, узгодженої секторальної політики, залучення в практику управління збалансованих механізмів фінансового менеджменту та фінансового забезпечення. [2]

На сьогоднішній день розроблено також державні стандарти початкової освіти, інклюзивної освіти тощо. Окрім діючих державних стандартів в сферах послуг в Україні ведеться активна робота над розробкою стандартів якісного обслуговування населення ОТГ.

Зокрема запропоновані єдині стандарти щодо створення системи первинної медичної допомоги у громадах, нового освітнього простору. Також, принципи приєднання початкових шкіл до опорних, дитячих театрів та творчих майстерень тощо. Відповідно до визначених Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та Проектним офісом стратегічних цілей реформи (створення ефективної системи влади, створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення надання якісних та доступних послуг) запропоновано перелік пріоритетних завдань в частині секторальної децентралізації охорони здоров'я та соціального захисту

Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні зумовлюють нагальну потребу у встановленні чіткого механізму розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, виконання повноважень у сфері соціального захисту на різних рівнях адміністративно-територіального устрою. [3]

Тобто, підсумовуючи вище сказане можемо констатувати, що ефективність проведення реформ забезпечить підвищення соціальних стандартів, рівня та якості життя населення. Однак прогресивні зрушення можливі лише за умов реального економічного зростання, політичної стабільності та послідовності у прийнятті управлінських рішень

Література:

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.2018 р. № 810 [Електронний ресурс].
2. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2017
3. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. – К.: ЮрінкомІнтер, 2018.– 544 с.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Пульча Д.О.

студент 3 курсу, інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Граціотова Г.О.

*старший викладач кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса*

Мета роботи – проаналізувати сучасну стратегію національної безпеки [1] та її відповідність національним інтересам. Окреме зацікавлення являє собою і проект Стратегії національної безпеки України, що його підготував Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [2].

Проблеми національної безпеки стоять сьогодні у центрі уваги більшості цивілізованих країн світу, міждержавних утворень та громадських об'єднань. Причиною такої уваги стало саме глобальне середовище безпеки, яке сьогодні містить у собі велику кількість загроз і викликів найрізноманітнішого характеру.

З інтенсифікацією глобалізаційних, інтеграційних процесів, інтернаціоналізацією світової економіки значної актуалізації набувають питання захисту національних економічних інтересів та забезпечення економічної безпеки України.

Національна безпека характеризує здатність економіки протистояти дії різноманітних внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати стійкий економічний розвиток, зміцнювати конкурентні позиції на міжнародному ринку.

Глобалізація відкриває перед людством величезні можливості в розширенні обміну товарами, послугами, інформацією, технологіями та капіталом, взаємодії в гуманітарній сфері, духовному збагаченні особистості. Водночас для значної частини людства глобалізація несе в собі й істотні загрози, зумовлюючи розмежування країн на «цивілізаційний центр» і «периферійну зону», поглиблюючи їх диференціацію в соціально-економічному і культурному розвитку [3].

Глобальні зміни безпекової ситуації та зростання непередбачуваності та невизначеності сприяли творенню проекту нової стратегії національної безпеки [4]. Цей проект стратегії складається з семи пунктів: загальні положення; принципи захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави; безпекове середовище та актуальні загрози національним інтересам і національній безпеці України; стратегічні цілі та ключові завдання політики національної безпеки; система забезпечення національної безпеки; етапи реалізації стратегії та заключні положення.

Процеси глобалізації системно впливають на всі аспекти життєдіяльності держави та мають важливе практичне значення, тому повинні враховуватись при здійсненні державної політики.

Україна відчула вплив глобалізації вже з перших років незалежності, коли її економіка та суспільна сфера стали відкритими для світу. З одного боку, зростають її шанси скористатися перевагами глобалізації, але, з іншого боку, вона стає більш відкритою для глобалізаційних загроз.

Для національної економіки України глобалізаційні процеси супроводжуються наступними загрозами: високим рівнем тінізації економічної діяльності; уповільненням темпів зростання ВВП; високим рівнем зовнішньої заборгованості; низьким рівнем продуктивності праці; несприятливим інвестиційним кліматом, а в результаті зниженням

інвестиційної активності; погіршенням рівня конкурентоспроможності економіки; зростанням рівня безробіття; неконтрольованими міграційними процесами тощо.

Негативним наслідком глобалізації є збільшення розриву в рівнях економічного і соціального розвитку між Україною та країнами «золотого мільярда». Найрозвиненіші країни продовжують нарощувати свої багатства, віддаляючись від країн що розвиваються. З кожним роком збільшується розрив між багатими та бідними країнами, що прискорює процес наростання світової нерівності.

Зазначений розрив впливає на рівень тіньової економіки. Хоча рівень тіньової економіки в Україні протягом 2014-2016рр. знизився, проте він становить за різними методами розрахунку рівня тіньової економіки (методом «витрати населення – роздрібний товарооборот», електричним методом, монетарним методом, методом збитковості підприємств) від 50 до 20% від обсягу офіційного ВВП [5].

Світовий досвід останніх десятиліть свідчить, що високий ВВП мають не ті країни, які забезпечені значними природними ресурсами, а ті, що досягли високого рівня продуктивності праці.

Україна, на жаль, значно відстає за рівнем продуктивності праці як від економічно розвинутих країн, так і від країн пострадянського простору. Її рівень продуктивності дещо нижчий, ніж в Грузії, але майже удвічі нижчий, ніж в Болгарії; у 3,2 рази нижчий, ніж у Польщі; в 4,4 рази нижчий, ніж в Німеччині; в 5,9 разів нижчий, ніж в США; в 6,8 разів нижчий, ніж в Люксембурзі [6].

Отже, треба удосконалювати національну безпеку України, щоб держава перебувала на вищих ступенях на міжнародній арені.

Література:

1. Закон України “Про основи національної безпеки України”. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>.
 2. Іванец Г.И. Глобалізація, государство, право /Г.И. Іванец, В.И. Червонюк // Государство и право. – 2003. – № 8. – С. 89-90.
 3. Фрідмен Т. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію / Т.Фрідмен. – Львів: Лілея-НВ, 2002. – 384с.
 4. Стратегія національної безпеки України. Україна у світі, що змінюється. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/project-Litvinenko-dcd38.pdf>.
 5. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні в 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/DocumentsList?lang=uk-UA&id=e384c5a7-65334ab6b56f50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiekonomiki>.
- Фінансовий портал «Мінфін» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/debt>.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Трофімов Олексій
Студент 2 курсу

Науковий керівник:
Згадова Н.С.
к.е.н., доцент

Одеської державної академії стандартизації та якості, м. Одеса

Продовольча безпека відіграє визначальну роль, оскільки вона забезпечує реалізацію життєво важливих інтересів населення, суспільства і держави та справляє безпосередній вплив на забезпечення національної безпеки. Тому державна агропродовольча політика потребує вдосконалення в напрямі підпорядкування інтересам людини, упровадження соціально орієнтованої економіки, забезпечення економічної свободи громадян та високої продуктивності праці. На всіх рівнях державного управління необхідно більш активно піклуватися про продовольчу безпеку громадян, сприяти чесній конкуренції, адекватно реагувати на небезпеки та загрози в цій сфері.

Законодавча база України продовольчу безпеку визнає як пріоритетну сферу національної безпеки. Законом України «Про основи національної безпеки України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (стаття 1) визначено, що «національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам...» [1].

З огляду на той факт, що Україна все ще практикує протекціоністську митну політику, що характеризується високим рівнем мита і низьким рівнем використання нетарифних методів регулювання імпорту продовольчих товарів, пріоритетним напрямом має стати захист внутрішнього продовольчого ринку й економічних інтересів вітчизняних виробників митно-тарифними методами регулювання. Визначаючи основні напрями забезпечення продовольчої безпеки України та враховуючи, з огляду на сформовану специфіку реалізованої в країні економічної й митної політики, наявну залежність від імпорту продовольства, головним напрямом забезпечення продовольчої безпеки необхідно вибрати більш активне використання такого інструменту тарифного регулювання імпорту продовольчих товарів, як митний тариф, і створення умов для підвищення ефективності його функціонування [2].

Для забезпечення продовольчої безпеки України необхідно посилити державне регулювання та підвищити його ефективність у сфері зовнішньої торгівлі за такими напрямами:

- захист внутрішнього продовольчого ринку й економічних інтересів вітчизняних сільгоспвиробників митно-тарифними і нетарифними методами регулювання;
- раціоналізація структури імпорту-експорту з дотриманням балансу економічних інтересів країни, підприємств АПК й населення;
- перетворення імпортного мита на джерело суто цільового, адресного фінансування підтримки вітчизняного виробника сільськогосподарської продукції;
- створення гнучкої системи регулювання імпорту сільськогосподарської продукції та продуктів її перероблення з метою забезпечення рівних умов конкуренції за продуктами, внутрішні ціни на які за обмінного курсу, що склався, співставні зі світовими, і захисту за продуктами, внутрішні ціни на які вищі за світові.

З метою підвищення рівня продовольчої безпеки населення України, крім державної підтримки і стимулювання розвитку національного аграрно-продовольчого сектора і заходів

зі скорочення масштабів бідності, необхідно розробити і законодавчо закріпити механізми підвищення доступності продовольства, виходячи з невідкладних завдань поліпшення здоров'я нації, передбачаючи таке:

- розвиток інфраструктури продовольчого ринку і забезпечення її доступності для всіх товаровиробників аграрно-продовольчого сектора;
- недопущення встановлення міжобласних торговельних бар'єрів, зокрема при закупівлях сільськогосподарської сировини, продукції та продовольства для бюджетних організацій і установ, що поліпшить фізичну доступність продовольства для населення в різних областях України;
- максимально стимулювати перехід від виробництва “знеособленого” продовольства до випуску вітчизняних продовольчих товарів під торговельними марками, що підніме якість і підвищить конкурентоспроможність продукції вітчизняних товаровиробників;
- спростити процедури оцінювання якості та безпеки харчових продуктів, видачі дозволів на продаж молока, м'яса та продуктів їхнього перероблення на продовольчих ринках населених пунктів. Необхідно розробити чітку державну концепцію ціноутворення на продовольство, що забезпечувало б необхідну прибутковість сільськогосподарським товаровиробникам, високу рентабельність і доступність для населення тваринницької продукції.

В основі державного регулювання економічної доступності продуктів харчування в Україні лежить контроль за цінами на соціально значущі види продовольства. Базовим документом державної політики регулювання роздрібних “продуктових цін” є постанова Кабінету Міністрів України “Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)” від 25 грудня 1996 р. № 1548 [3].

Отже, у представленому законодавчому полі даної проблеми в Україні відсутнє регулювання стратегічних питань забезпечення національної продовольчої безпеки, що не дозволяє комплексно та ефективно здійснювати забезпечення продовольчої безпеки на національному й регіональному рівні. Тому основними завданнями державних органів управління повинно бути своєчасне прогнозування та виявлення загроз продовольчій безпеці, мінімізація їх негативних наслідків за рахунок стратегічних запасів продовольства. Слід створити комплексну систему спостережень, збору, обробки, систематизації та аналізу інформації щодо виробництва, управління запасами і постачання продовольства, якості і безпеки харчових продуктів, споживання продовольства та харчування населення.

Необхідність законодавчого регулювання продовольчої безпеки не викликає сумніву, адже відсутність системного бачення продовольчої безпеки не відповідає вимогам сьогодення та послаблює правову основу забезпечення продовольчої безпеки країни. Відтак, наразі необхідним є подальше напрацювання та систематизація законодавства у сфері продовольчої безпеки.

Література:

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (стаття 1) [Електронний ресурс] – Режим доступу: kodeksy.com.ua/pro_natsional_nu_bezpeku_ukrayini.htm.
2. Статівка А.М. Аграрне право та законодавство України: теоретичні проблеми розвитку / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич // Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: моногр. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, В.М. Корнієнко та ін.; за ред. А.М. Статівки. – Х.: Вид-во «ФІНН», 2010. – С. 25.
3. Pinstrup-Andersen P. Food security: definition and measurement / P. Pinstrup-Andersen // Food Sec. – 2016. – № 1 – Р. 5–7.

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ МАЛИХ СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Балан А.А., Іванов В.А.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Спрямованість на міжнародну інтеграцію обумовлює необхідність адаптування національної фінансової системи до світових тенденцій уніфікації фінансової звітності, забезпечення її прозорості і надійності. Особливої актуальності набувають питання організаційно-методичного забезпечення якості аудиторської діяльності, як інструменту запевнення користувачів фінансової інформації у реальності перевіреної фінансової звітності. Відповідно, пріоритетним напрямом становлення системи якості аудиторської діяльності України є контролювання систем внутрішнього контролю якості діяльності суб'єктів аудиторської діяльності (САД). Означена проблематика є предметом дискусії багатьох аудиторів – практиків та науковців, предметом провадження реформ ринку незалежного фінансового аудиту. В 2017 році з метою приведення норм національного законодавства у сфері аудиторської діяльності у відповідність із законодавством Європейського Союзу була прийнята і введена в дію нова редакція Закону України «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність» (таблиця 1). «Система контролю якості аудиторських послуг складається з політики та процедур, розроблених та впроваджених суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту» [1], і «Ціллю фірми є створення та підтримання такої системи контролю якості, яка надала б їй достатню впевненість у тому, що: (а) сама фірма та її персонал діють відповідно до професійних стандартів, законодавчих і регуляторних вимог; та (в) звіти, які надаються фірмою або партнерами із завдання, відповідають обставинам.» [2].

Таблиця 1 – Основні документи, які регламентують питання якості аудиторської діяльності на законодавчому рівні [1]

Документ	Зміст норм документу щодо тлумачення питань контролю якості аудиторських послуг
1. Закон України «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність»	Контроль якості аудиторської діяльності здійснюється шляхом проведення перевірок САД. Критерії перевірки якості АД визначаються МСА; принципом незалежності Кодексу етики, внутрішньої системи контролю якості аудиторських послуг САД, дотримання вимог цього Закону. «2. Система контролю якості аудиторських послуг складається з політики та процедур, розроблених та впроваджених суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту». Визначені суб'єкти зовнішнього контролю якості АД; САД, які підлягають обов'язковому та ініціативному зовнішньому контролю
2. Міжнародний стандарт контролю якості (МСКЯ) 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги»	Концептуально визначені вимоги щодо вмісту елементів СКЯ. Матеріали для застосування та інші пояснювальні матеріали

Національні аудиторські фірми є здебільшого суб'єктами малого підприємництва. Склад персоналу типової фірми: один сертифікований аудитор, два помічника аудитора і стажист-аудитор. Основною проблемою впровадження СВК є дефіцит ресурсного забезпечення діяльності і унеможливує співпрацю із суб'єктами господарювання з питань проведення обов'язкового аудиту. Рекомендується приєднатись до Професійної організації, в рамках якої на договірних умовах здійснювати співпрацю.

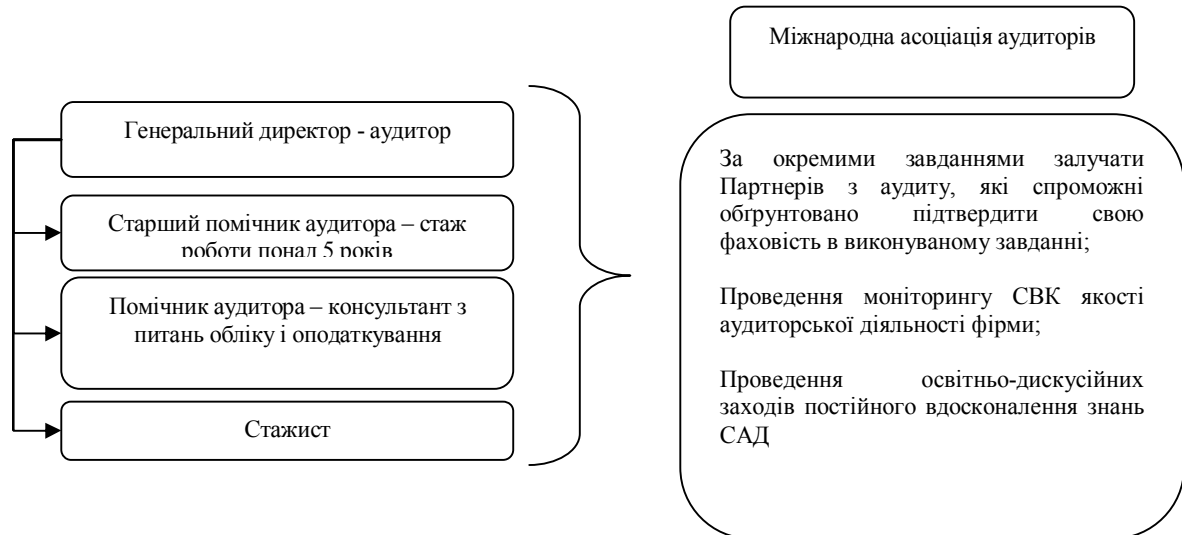

Рисунок 1 – Основні питання можливої співпраці малої аудиторської фірми із міжнародною асоціацією аудиторів

За таких умов, в разі недостатності людських ресурсів, керівник – аудитор на договірних умовах може звернутись до партнерів з метою виконання певних завдань. Такими завданнями можуть бути: виконання окремих завдань в ході надання послуги з надання впевненості або інших аудиторських послуг; налагодження СВК якості аудиторських послуг, проведення процедур моніторингу СВК якості аудиторських послуг; співучасть у проведенні освітніх заходів з метою підвищення кваліфікації персоналу фірми; забезпечення умов для партнерського стажування персоналу фірм, які входять до складу асоціації.

Проте, така співпраця потребує уточнення змісту взаємодії учасників СВК якості аудиторської діяльності, а відтак змін Положення контролю якості аудиту та супутніх послуг.

Література:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 №2258-VIII [Електронний ресурс] / ВР України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2017 року, частина 1 – 3. [Електронний ресурс].- К.: Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/891-mizhnarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-auditu-oglyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-sputnikh-poslug-vidannya-2014-roku>
3. Балан А.А. Моніторинг внутрішнього контролю якості аудиторських послуг //Збірник матеріалів XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України», 31 травня – 1 червня 2018 р., м. Одеса, ОНПУ. – С. 115-117

СЕКЦІЯ 4
СТАЛИЙ РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ
АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

В.К. Скітяшина

Студентка 4 курсу ІБЕІТ ОНПУ

Науковий керівник:

Гусаріна Н.В.

*д.е.н., доцент, професор кафедри адміністративного менеджменту та проблем ринку
Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса*

Питання, пов'язані з необхідністю державного регулювання у всіх сферах економіки, є досить дискусійними на протязі багатьох років. Воно є засобом забезпечення рівноваги економіки країни в цілому та сталого розвитку окремих територій. У жодній країні держава не припинила діяльності щодо розвитку ринкової економіки. Навпаки, постійно ведеться пошук нових напрямів удосконалення взаємовідносин між державою та товаровиробниками і залежно від багатьох факторів спостерігається послаблення або посилення державного втручання.

Державне регулювання підприємництва – це вплив держави на діяльність суб'єктів підприємницької діяльності та ринок для забезпечення оптимальних умов їхнього функціонування [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 142]. Воно здійснюється в певних формах, однією з яких є державна підтримка.

Слід зазначити, що в науковій літературі досить часто зустрічається поняття «державна допомога». Відповідно виникає необхідність розмежування термінів «державна допомога» та «державна підтримка». Це пов'язано і з тим, що при дослідженні законодавчого визначення поняття «державна допомога» можна дійти висновку, що законодавець фактично ототожнює його з поняттям «підтримка».

Відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності [2]. Тобто поняття «державна допомога» визначається через поняття «підтримка». Причому державною допомогою є не якась особлива певна окрема форма підтримки, а «підтримка у будь-якій формі», що свідчить про ототожнення законодавцем досліджуваних понять.

Форми державної підтримки підприємницької діяльності можна класифікувати за різними підставами.

По-перше, відповідно формам державного регулювання економіки і підприємницької діяльності форми державної підтримки підприємницької діяльності можуть бути правовими, економічними та організаційними. Так, заходи державного заохочення в основному є організаційними формами державної підтримки.

По-друге, форми державної підтримки можуть носити матеріальний або моральний характер. Матеріальними формами державної підтримки підприємницької діяльності є, наприклад, державні інвестиції, бюджетне та податкове кредитування. Моральними формами державної підтримки підприємницької діяльності є певні заходи державного заохочення, що впливають на ділову репутацію суб'єктів підприємницької діяльності. Крім того, до моральних форм підтримки можна віднести інформаційну та консультативну допомогу суб'єктам підприємницької діяльності.

По-третє, форми державної підтримки підприємницької діяльності можна поділити на прямі і непрямі. Прямі форми державної підтримки встановлюються щодо конкретних видів і суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема, щодо суб'єктів малого підприємництва. Непрямі форми державної підтримки надають опосередкований вплив на конкретні види підприємницької діяльності. Це в першу чергу всі необхідні заходи при імпорті товарів, що вживаються з метою підтримки вітчизняних товаровиробників. Крім того, прямі форми державної підтримки щодо одних видів і суб'єктів підприємницької діяльності можуть, за своєю суттю, одночасно виступати непрямими формами державної підтримки інших видів і суб'єктів підприємницької діяльності. Наприклад, державна підтримка вітчизняних виробників сільськогосподарської техніки може опосередковано надавати сприятливий вплив на сільське господарство.

Під поняттям «державної підтримки підприємництва» пропоную розуміти цілеспрямоване створення економічних і правових умов, стимулів для розвитку виробництва, а також інвестування в нього матеріальних і фінансових ресурсів на пільгових умовах. Її необхідність обумовлена неспроможністю ринку вирішити окремі проблеми, у зв'язку з цим головна мета державної підтримки полягає у створенні сприятливих правових, організаційних та економічних умов для розвитку підприємницької діяльності. Слід відмежовувати державну підтримку підприємницької діяльності та державну допомогу, які співвідносяться як родові і видові поняття. Державна підтримка надається у різних формах: фінансовій, майновій, інформаційно-консультативній, інфраструктурній, організаційній, правовій. Вона може класифікуватися на правову, економічну та організаційну, може носити матеріальний або моральний характер, ділитись на прямі і непрямі форми.

Література:

1. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18, 19-20, 21-22. - Ст.356.
2. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 34. – Ст. 1173.
3. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 3. – Ст. 23.
5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 25. – Ст. 195.
6. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 25. – Ст. 352.

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Є.О. Бедрій,

Студентка 3 курсу, економічний факультет

Науковий керівник:

Панасюк В.І.

*канд. екон. наук, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та
міжнародної економіки
Білоцерківський національний аграрний університет м. Біла Церква*

Швидкі зміни у розвитку суспільства вимагають перебудови системи державного управління в більш сучасну, засновану на електронних складових. Впроваджувана система е-урядування та е-ідентифікації веде до спрощення способу життя людей, підвищує їх мобільність, економить час та матеріальні витрати на оформлення різних документів.

Сьогодні система державного управління в Україні не повною мірою відповідає європейським стандартам ефективного публічного управління. Вона потребує проведення ряду реформ та реорганізацій і значною мірою залежить від впровадження електронного урядування. Оскільки Україна відстає за темпами впровадження електронного урядування і нині посідає 82 місце серед 193 країн світу, доцільним є подальший розвиток електронного урядування як невідкладного завдання за для розширення участі громадськості в процесі державного управління та покращення ефективного діалогу державних органів з громадянами.

Сутність електронного урядування полягає в запровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в системі державного управління. Особливість використання електронного урядування полягає у поєднанні електронного уряду та електронної демократії. Саме електронне урядування сприяє адаптації державного управління відповідно до потреб сучасного інформаційного суспільства.

В дослідженні особливостей електронного урядування нами виділено наукові праці таких вчених як А. І. Семенченко, А. О. Серенок, В. Д. Мужайло, К. С. Колеснікова, П. П. Несененко, В. І. Лобунець ін. [1, 2, 4].

Особливістю впровадження електронного урядування є надання відповідних адміністративних послуг населенню в «он-лайн» режимі. Частина населення України вже отримало можливість користуватися інформаційно-комунікаційними засобами та отримує певний перелік адміністративних послуг в електронній формі. Але існує і ряд загроз, з якими стикнулися в Україні при запровадженні електронного урядування.

Перед Україною, як і частиною країн Європейського Союзу постала проблема розширити межі та якість надання електронних послуг. Серед основних недоліків, з якими стикаються користувачі, це технічна недосконалість взаємодії технологій в електронній системі управління; дотримання національної безпеки в умовах інформаційної війни, загроза кіберзлочинів та отримання персональних даних злочинцями; непередбачуваний збій обладнання чи втрата електронної бази даних [1].

При визначенні позитивних ознак впровадження електронного урядування в першу чергу орієнтуються на споживачів державних послуг, які відмічають суттєве підвищення якості та спрощення видачі дозволів та реєстрації. Досвід розвинутих країн доводить суттєве здешевлення електронних послуг при взаємодії громадян з органами влади порівняно з тими, що здійснюється за допомогою реального офісу [2].

Починаючи з 2001 року ООН проводить аналіз тенденцій розвитку електронного урядування у світі. Одним з головних показників рівня розвитку є індекс розвитку електронного уряду EGDI – E-Government Development Index – середнє арифметичне 3-х індексів: Online Service Index (широта та якість онлайн послуг), Telecommunication Infrastructure Index (Рівень розвитку комунікаційної інфраструктури), E-Participation Index – це показник розвитку спілкування сервісів активної комунікації між громадянами та державою.

Ці показники дають чітку картину розвитку країн в електронному врядуванні. Користуючись статистичними даними, можливо зробити аналіз стану в Україні та сусідніх країнах на кінець 2018 року. За даними таблиці 1 доведено, що наша країна істотно відстає від сусідніх країн за онлайн-послугами, хоча, у 2014-2018 р., Україна здійснила прорив у цього напрямі [3].

Таблиця 1

Online Service Index (Широта та якість онлайн-послуг)

Країни	Роки			
	2003	2010	2014	2018
Україна	0,3493	0,3460	0,2677	0,5694
Польща	0,5415	0,3873	0,5433	0,9306
Білорусь	0,1223	0,3016	0,3228	0,7361
Румунія	0,4192	0,4159	0,4409	0,6597
Молдова	0,0699	0,2952	0,5275	0,7708
Словаччина	0,3799	0,3460	0,4882	0,7361
Угорщина	0,3122	0,5048	0,5591	0,7361
Світовий лідер	1,0000 (США)	1,0000 (Південна Корея)	1,0000 (Франція)	1,0000 (Данія)
Європейський лідер	0,7773 (Великобританія)	0,7746 (Великобританія)	1,0000 (Франція)	1,0000 (Данія)

Світовими лідерами у сфері е-урядування, згідно з матеріалами Департаменту економічного і соціального розвитку ООН у 2018 р., стали Данія, Австралія та Корея. Заслужує на увагу Данія як країна, що за два роки з 9 місця перемістилася на 1.

Вважаємо, що початком розвитку електронного урядування в Україні стало затвердження на початку 2015 року Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Зазначена Стратегія передбачала реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави, у тому числі Програми електронного урядування.

Україна стала однією з перших країн у світі, що реалізувала цифровий паспорт у смартфоні. Нині українці можуть застосовувати цифровий паспорт і не турбуватися про наявність при собі паперового чи пластикового аналогу. Позитивним є також те, що в електронному вигляді розміщується понад 76% інформації органів виконавчої влади, а всього в державі започатковано близько 120 загальнодержавних е-послуг [4].

Також у межах розвитку ідеї «держава у смартфоні» представлено проект «Дія» - сайт і мобільний додаток, який об'єднує всі електронні послуги, що надає держава. Зокрема, цей сервіс дозволяє надавати до 10 послуг, пов'язаних з народженням дитини (е-Малятко), призначенням, перерахунком пенсій, компенсацій, доплат (е- Пенсія), організацією доступного, через мережу Інтернет, голосування та автоматичного підрахунку голосів (е-

Вибори) та інше. Такий онлайн-сервіс дозволить відносини держави і громадян максимально спростити, а надання послуг зробити переважно автоматичними і електронними.

Дослідження досвіду ряду країн щодо впровадження електронного урядування, дозволяє нам виділити таку країну як Чилі. Так, Чилі є країною, яка за звітом ООН, займає одну із лідируючих позицій у рейтингу в своєму регіоні по електронному урядуванню та електронної участі. Україна може перейняти досягнення Чилі в розвитку стартапів як ключову ідею для впровадження інноваційних проектів здатних зміцнити економіку держави.

Література:

1. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Частина 2: Електронне урядування: основи та стратегії реалізації / А.І. Семенченко, А.О. Серенок. К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 72 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://onate.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_002_Feb_2018.pdf

2. Мужайло В. Д., Колеснікова К. С., Несененко П. П., Електронне урядування як важливий чинник удосконалення державного управління в умовах децентралізації. Державне управління: удосконалення і розвиток. 2020. № 4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/63.pdf

3. United Nations (2018). "E-Government Survey2018. Gearing E-Government to Support Transformation towards sustainable and resilient". URL: https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2018-Survey/E-Government%-20Survey%202018_FINAL%20for%20web.pdf

4. Коваленко Н.С., Лобунець В.І. Особливості впровадження електронного урядування в Україні. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Білоцерківський НАУ, 21 листопада 2019. С. 17-19. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/zbirnik_material_econ_magistr_21.11.19.pdf

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК СПОСІБ ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ВЛАДИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА

Белкіна А.О.

студентка 2 курсу факультету соціально-психологічної освіти та управління

Науковий керівник:

Мунько А.Ю.

к.держ.упр., доцент кафедри управління та адміністрування

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро

Зі стрімким розвитком суспільства та впровадження інформаційних технологій поширення набувають в публічному управлінні інструменти так званої електронної демократії. Ключовими цілями цього компоненту визначаються: розширення можливостей громадян та бізнесу брати участь в управлінні державою за допомогою онлайн-інструментів; поліпшення комунікації між владою і громадою; збільшення рівня прозорості діяльності органів влади завдяки використанню сучасних технологій доступу до інформації [1].

Все частіше громада звертається до влади в електронній формі, у тому числі й колективно. Окрім електронних звернень популярними стають електронні петиції як до органів державної влади, так і місцевого самоврядування. Порядок подання та розгляду електронних петицій регулюється статтею 23¹ Закону України «Про звернення громадян» [3]. Таку петицію можна сформулювати у вигляді рекомендації або зауваження і подати через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів. Цей інструмент взаємодії суспільства та влади на сьогодні застосовується багатьма країнами світу.

Практику запровадження електронних петицій в Україні можна сміливо назвати перейманням досвіду відразу кількох країн, зокрема США та Латвія (за даними Національної ради Реформ).

У Латвії можна звернутися до влади за допомогою сторінок неурядових громадських організацій. Ті петиції, які підписали щонайбільше 10 тис. громадян Латвії надсилаються в Сейм. Там після технічної перевірки вони обговорюються парламентською комісією і якщо всі недоліки були успішно усунені – реєструються на розгляд, при чому строк збору підписів не обмежений. Наприклад, за три роки лише 16 петицій зібрали 10 тис. підписів, з яких 8 отримали підтримку парламенту та стали корективами до нормативно-правових актів [2, с. 22].

У США до права на подання петиції ставляться з особливою обережністю, вимагаючи від автора отримати перші 150 підписів лише шляхом поширення посилання та протягом двох місяців запропонувати зібрати 10 тис. підписів для подання в Адміністрацію президента США [4, с. 92]. Для подання петиції тут не обов'язково бути громадянином країни. Діє ефективна система фільтрації петицій перед їх офіційним оприлюдненням на веб-сайті. Адміністрація має право переглядати та відкликати будь-які клопотання, що порушують правила. Процедура є відкритою для всіх громадян. В Україні частка некоректних петицій є більшою, існує велика плутанина через некомпетентність громадян у повноваженнях органів влади та неухважність під час перевірки зареєстрованих файлів петицій. Як результат, петиції одного і того самого змісту можуть подаватися декілька раз, тому жодна з них не набирає необхідну кількість підписів через розпорошування голосів. Наприклад, на разі зареєстровано щонайменше 6 петицій до Президента України з вимогою залишити Д. Дубілета на посаді міністра Кабінету Міністрів України з різними варіаціями формулювання назви петиції.

Подати електронні петиції без наявності громадянства дозволено і у Фінляндії. Термін збору підписів автор встановлює самостійно (але не більше шести місяців). Голосувати можна не тільки за прийняття петиції, а й проти неї. Особливістю фінського досвіду є те, що електронні петиції, які зібрали 50 тис. підписів, автоматично стають законопроектами і парламент повинен вважати їх пріоритетними [4, с. 92].

Щодо вітчизняного інституту електронних петицій, то законодавче регулювання цієї сфери є кількома недоліками. По-перше, не має чіткої вимоги щодо створення єдиної інтернет-платформи для всіх органів влади та громадських організацій, що дозволило б уникнути небажаного дублювання петицій. По-друге, в законі «Про звернення громадян» не прописані основні положення щодо процедури розгляду петицій. Головна умова – зібрати за три місяці визначену кількість підписів, не порушуючи певні умови, як заборона політичної агітації та пропаганда війни. Передбачається, що після виконання всіх умов електронна петиція розглядається негайно, але не пізніше, ніж через десять робочих днів після дати публікації інформації щодо початкового вивчення. Наприклад, на сайті петицій до Президента України зазначається, що у разі визнання за доцільне викладені в електронній петиції пропозиції можуть бути реалізовані Президентом шляхом прийняття з питань, віднесених до його компетенції, відповідного рішення. Тобто прослідковується суб'єктивізм у прийнятті рішень щодо петицій. Процедура аналізу петиції до Верховної Ради України проста: після того, як петиція набрала 25 тис. і більше голосів, вона передається Верховній Раді, яка приймає рішення і вирішує, чи вносити її до порядку денного пленарного розгляду. І чи буде це обговорено в контексті повної дискусії. Аналіз цього інструменту на сайті Ради свідчить про невисоку його ефективність - розділ «Відповіді на петиції» містить з 2016 р. лише 12 офіційних відповідей. На місцевому рівні ситуація є більш позитивною. Більшість місцевих рад вже впровадили це й інструмент електронної демократії, а члени територіальних успішно ним користуються. Це здійснюється через платформу Єдина система місцевих петицій [0]. Наприклад, у Хмельницькому у 2017 р. подано 166 петицій, у 2018 р. – 165, у 2019 р. – 132 петиції, 88 з них – з відповідями. На сайті Дніпровської міської ради є окремий розділ, присвячений змінам, що відбулися у відповідь на електронні петиції. Щоправда там наведено лише три позитивно вирішених приклади, але враховуючи часто низьку якість змісту поданих петицій – це все ж таки результат. При цьому залишаються невирішеними такі проблеми, як: відсутність доступу до мережі Інтернет у віддалених населених пунктах; недостатня обізнаність громадян щодо можливостей участі в розвитку громади шляхом подання електронних петицій; низький рівень цифрової освіти окремих громадян.

Чи не найважливішою проблемою залишається довіра громадськості до інституту петицій в Україні, адже механізми контролю та покарання за неправомірне втручання в роботу веб-ресурсу з метою зменшення чи збільшення кількості підписів залишаються не регламентованими і такими, що складно відслідкувати.

Література:

1. Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади. – Режим доступу: <http://egap.in.ua>.
 2. Нестерович В. Інституційне утвердження електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду / В. Нестерович // Віче. – 2015. – № 22. – С. 18 – 23. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_22_6.
 3. Про звернення громадян: закон України від 02 жовт. 1996 р. № 393/96-вр. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
 4. Решота В.В. Електронна петиція як новий інструмент звернення громадян до органів публічної адміністрації / В.В. Решота // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – №15. – С. 91 – 94.
- Єдина система місцевих петицій. – Режим доступу: <http://e-dem.in.ua>.

ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Кириченко М. А.

*студент 4 курсу першого (бакалаврського) РВО
навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту*

Науковий керівник:

Голованова Г. Є

к. е. н., старший викладач ЗВО

*Харківський національний технічний університет сільського господарства імені
Петра Василенка*

На сьогоднішньому етапі реформування державного сектора України виникає потреба у розробці актуальних науково практичних засад організації електронного документообігу для суб'єктів господарювання державного сектора України та організаційно-методичних критеріїв ефективності його функціонування. Одночасно надання обґрунтованого визначення сутності електронного документообігу є важливим кроком у напрямку абсолютної інформатизації державного сектора на всіх рівнях, оскільки саме від того, що державні службовці вкладають у зміст цього поняття та чого очікують від його запровадження, залежить кінцевий результат автоматизації всіх господарських операцій та системи електронного уряду в інформаційному суспільстві на якісному європейському рівні [1].

З метою закріплення відповідності сучасного стану електронного документообігу до європейських норм необхідний значний обсяг бюджетних коштів на реалізацію подібних проектів в державному секторі України, а також створення чітких методичних рекомендацій по регулюванню цих процесів з боку науковців та представників державної влади та забезпечення уніфікованої системи електронного документообігу

Розвиток електронного документообігу, згідно із Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна 2020» [2], визначено як один із пріоритетів реформування системи публічного управління. Розвитку публічного управління присвячено роботи вітчизняних науковців, зокрема: В. Бакуменка, В. Дзюндзюка, В. Дрешпака, О. Дегтяря, Д. Карамішева, В. Корженка, В. Козакова, О. Крюкова, Ю. Куца, В. Мартиненка, М. Міненка, Л. Новак-Каляєвої, Н. Нижник, О. Орлова, С. Попова та ін. Проблемами розвитку електронного документообігу і розвитку обширного інформаційного простору займалися такі вчені як Д. Белл, Ф. Вебстер, Ю. Габермас, Е. Гідденс, М. Кастельс, Дж. Нейсбіт та ін

На думку Ж. В. Кудрицької, електронний документообіг – це високотехнологічний і прогресивний підхід до суттєвого підвищення ефективності роботи органів державної влади і місцевого самоврядування. Він забезпечується сукупністю технологій, які не тільки значно оптимізують, але й істотно змінюють роботу. Одночасне впровадження може викликати довгострокову зупинку у діяльності органу влади, перебої в роботі у підлеглих установах. Таким чином, перед розгортанням етапів впровадження системи електронного документообігу і діловодства необхідно виважено оцінити готовність всіх органів державної влади і місцевого самоврядування, яких це торкається, до якісно нових технологій [5].

Електронне урядування є складним, витратним і тому ризикованим проектом, так як у ньому основними ризиками є потреба значних ресурсів при побудові інформаційного суспільства та й те, що інформаційно-комунікаційні технології можуть бути використані проти інтересів громадянина, суспільства та держави. Зменшення рівня ризиків можливо тільки за умов формування науково-обґрунтованої державної політики та її ефективної

реалізації, у тому числі, шляхом апробації різних комбінацій класичних та нетрадиційних підходів, способів та моделей державного управління, типових технічних та технологічних рішень, необхідних нормативно-правових документів в рамках масштабного експерименту, в якому його виконавці на добровільних засадах приймають участь та надають свої ресурси та обмінюються отриманим досвідом та здобутками [6].

Модель модернізації відносин між органами публічної влади та громадянами із застосуванням технологій електронного документообігу побудовано на низці ключових принципів, серед яких: принцип рівних відносин між громадянами і органами влади, принцип конкурентних переваг наданих адміністративних послуг, принцип системної побудови системи управління, принцип оптимізації технологічного ланцюга надання адміністративних послуг, принцип незалежного оцінювання якості наданих послуг [8]. Наразі практика публічного управління зіткнулася з класичними труднощами, такими як бюрократизм, виражений у корумпованості, незацікавленості чиновників в якісних результатах їхньої роботи, інертності державного апарату та формалізмі.

Подолати окреслені проблеми вдається за рахунок особливої моделі суспільств, для яких характерні недовіра до бюрократії, низька політична терпимість до факту неефективного публічного управління, традиційно сильна система розвинених інститутів громадянського суспільства. У той же час значно вплинули на модернізацію системи публічного управління практики, показавши високі результати в управлінні приватними корпораціями, що перенесені до сфери публічного менеджменту. Усе це створило основу інноваційної системи публічного управління, яку було посилено впровадженням управлінських е-комунікацій.

Література:

1. Писаренко В. П. Електронний документообіг в органах влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/DeVu_2011_2_6.pdf
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження КМУ від 20 верес. 2017 р. № 649-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p>.
3. Писаренко В. П. Упровадження електронного документування в органах державної влади та місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-02\(8\)/12pvpvms.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-02(8)/12pvpvms.pdf)
4. Ключевський В. І. Електронний документообіг як вагома складова прозорості діяльності місцевих органів влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn- du.at.ua/2018_2/17.pdf
5. Кудрицька Ж. В. Проблеми ефективності реалізації електронного документообігу / Ж. В. Кудрицька // Державне управління: удосконалення та розвиток. - № 5, 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=287>
6. Ємельянов В. М. Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні / В. М. Ємельянов, Є. В. Берсан // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://official.chdu.edu.ua/article/viewFile/107613/102590>
7. Бакуменко В. Д., Попов С. А. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління. Ефективність державного управління. Львів: Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2015. № 43. С. 21–28.
8. Клімушин П. С., Спасібов Д. В. Концепція сервісно орієнтованої держави в контексті модернізації публічного управління. Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2017. № 2 (57). С. 21–28.
9. Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні: Розпорядження КМУ від 16 листопада 2016 р. № 918-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249570503>